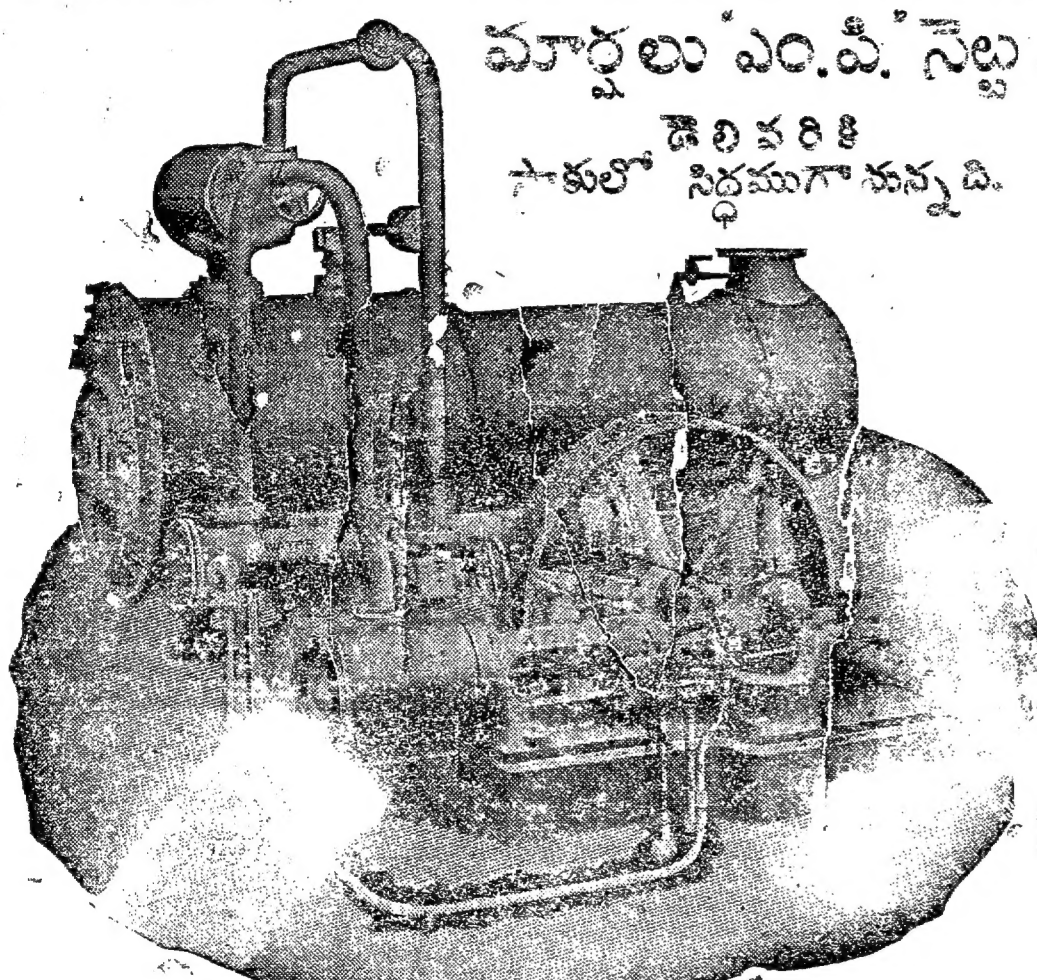

31079 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 8. } ఐదవ పట్టికము 1921 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 15 తేది శనివారము } No. 161.
 కంపుటము. ౩ } ఈ రుత్తి వాడుక సంవత్సర ఆశ్వీజ మాస శుద్ధ చతుర్థి తిథి. } సంచిక. ౧౬౧

మార్వలు 'ఎం.పి.' నెట్టు
 డెలివరీకి
 సాకులో సిద్ధముగా నున్నది.

బాయిలర్లు, ఎంజిను, నూవర్ హీటరు, స్టీం, వాటర్ వై పింగు
 'మొదలగువాటితో' వయిన ఉండునది మార్వలు 'ఎం. పి.' మార్టి నెట్టు
 డెలివరీ వివరణము ధరలకు ఇతర వివరములకు ఈ దిగువ చిరునా
 మాకు దరఖాస్తు లంఘకొనవలెను. 1805

మార్వలు సనుజి కో (ఇండియా) లిమిటెడ్
 ఖాన్ డిస్: రోడ్ బాగా, తంజావూరు. సం. ౩, నెకండు లైను బీచ్, మదరాసు.

అమృతాంజనము
 తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది.
 ఇతర ఏవిధమైన నొప్పులను కూడా
 మా అమృతాంజనమును వాడి
 నంత మాత్రమున నయమగును.
 సులభ నెల 0-10-0 అణాలు

మూసానిలైలము
 సీసా 1-5 0-12-0

తాగడరైలము
 కబ్బి 1-5 0-4-0

కండ్ల పొద్ది
 కబ్బి 1-5 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,
 బాంబాయి - మదరాసు.

ఒంటి నాళముతోటా తుపాకి గు (పసిద్ధముగు కంపెనీవారిచే) నానావిధములగు రివోల్వర్లు. ఆరుతేక విడుతోటాలు యె
 కేయబడ్డది. (8068) కర్క-నవి. [స్థాపితము ౧౮౬౩ సం.

౧౨ సెంబరు.

౧౨ సెంబరు.

ధరలు సరసము
 క్యేటలాగు ఉచితము.

నాళము-3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో దొరుకును. చిన్నవి. కేబుల్ లో వెట్టుకోగలిగినవి కూడ దొరుకును.
 యం. వి. రామానుజం శెట్టి లిండు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఆరోగ్యములకు గాను
 మిరు- 219
 తక్షణమే
 వ్రాసిన తపాలు ఖయ్యులు కూడను అనేకమైన ఇప్పుడే మిరు
 ఒక ప్రతి "కామ శాస్త్రము" వుండెదము.
 త్వరపడుడు!
 వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజీ,
 ఆరంభిగ్రహ యావధాలయము, 26, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

నారీ మనోహర వతి దనులు

విశాఖపట్టణము

మూలధనము - లక్ష రూపాయలు

వంతునియ - ఒక రూపాయ

ఉత్తేశము

1. శేరు శేరు జాతుల మేలుకరుపత్రి మనదేశములో పంపించుట.
2. పనివాండ్లచే చేరినవారి కడికించి వివిధములగు బట్టలు పంపించుట.
3. పనివాండ్లకు జరూరయిన మూలధనము స్వల్పగడ్డికి అప్పు నిచ్చుట.
4. ప్రతివోట ప్రాంతాన్ని సవరించుట తయారగుచున్న నూలుబట్టల వ్యాపారమైన ధరను కొనుట.
5. నూలుబట్టలను, బట్టలను సేయించు అనుభవకాలకు ద్వారా చేర్చించుట.
6. లాభములో నాలుగవ వంతు దేశసేవకు వినియోగ పరచుట.

విజయం

ప్రతి గ్రామములోను వంతు దార్లను చేర్చుట, దీనిలోను స్థాపించి, నూలు వడికించి బట్టలను సేయించుట మొదలగు కనులకుగాను జీతము కమిషను పైని యేజింట్లు కావలెను.

లక్ష్మణరాజు -

అప్పలస్వామినాయుడు,

(3168)

స్థాపకుడు.

Big Shipments of all Sizes

OF

(2995)

Sefa Springs (English)

Received Regularly.

Immediate Deliveries Prices Lowest.

R. H. Vora & Co.

Lehar Chawl Bombay.

TELEGRAMS.

TELEPHONE.

"Railstores"

No. 5380.

శ్రీమదాంధ్ర బహుద్రరాజము

అచ్చునున్నది.

ఆంధ్ర శ్రీమద్రామాయణము

అచ్చులో నున్నది.

హాలాస్యమాహాత్మ్యము. స్కాందపురాణములో నొక భాగము. ఇందు మధుర మీనాక్షి సోమసుందరేశ్వరుల లీలలు దెబ్బదియొకటి విచిత్రములగు వర్ణింపబడియున్నవి.

పద్యములు మూడు వేలు వెల 0-12-0 ఆణాలు.

ఆంధ్రలలితోపాఖ్యానము. ఇందు లలితధండానురసి జంతు మొదలగు 8 భల నేకము లున్నవి.

మంచి తెలుగు వెల రూ 1-8-0.

విచిత్ర పాదుకాపట్టాభిషేకము. సలక్షణనాటకము.

వెల 0-12-0 ఆణాలు.

శ్రీరామవనవాహనము. లక్షణముక్తనాటకము.

అచ్చునున్నది. వెల 0-12-0 ఆణాలు.

జనమంచి శేషాద్రిశర్మ

తెనుగు పండితుడు, హైస్కూలు బి. కడప.

స్వదేశ హననిత వస్తువులు.

గట్టి పని!

మొ సరసము!!

ప్రశస్తమైన ఉక్కుతో తయారుచేయబడుచున్న చిన్న, పెద్ద సైజుల మడతచాకులు, పేనా కత్తులు, బత్తాయికత్తులు, లీవరు విశేషముగా వేసి తయారుచేయబడుచున్న అన్ని సైజుల యిత్రడి కప్పతాళములు, ఇనుప కప్పతాళములు, ఇత్తడి యినుము కలిపిన కప్పతాళములు, ఇత్తడి యినుము కలిపిన కప్పతాళములు, మంచి తాళములతో బండ్లబస్తు చేయబడిన యినుపపెట్టెలు వగైరా సామానాలు మా కర్మాగారమున తయారుగుచున్నది.

(3081)

ధరభాగము పంపిన ధరలు తెలుపబడును.

వర్తకులకు సరసమైన కమిషన్ నియమము.

లెంత చిరునామా: బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో.,
"ఇండస్ట్రీస్" కట్టెల్సు అండ్ లాక్ మేకర్సు etc.
వెదాపురం. (గోదావరిజిల్లా)

త్రివృత్త లేహ్యము

త్రివృత్త లేహ్యము: చిన్న పిల్లలకు ముసలివారికి సుఖముగా విశేషము చేసును.

త్రివృత్త లేహ్యము: మూలవ్యాధులను బోగొట్టును.

త్రివృత్త లేహ్యము: ప్రతివేళలలోను బుచ్చుకొనిన సుఖవిశేషము అగును.

త్రివృత్త లేహ్యము: విశేషవాద్యములలో కెల్ల మంచి దని చిరకాలావధులనాకు కల్పస్థానములో చెప్పియున్నాను. అతీర్ణభోజనము, వేళ తప్పిన భోజనములకు బాగా తీర్థముగాక చేగులలో ఉండి, కడుపుపొంగు, అన్నము ఇవ్వములేకపోవుట, అశక్తి మొదలగు గుణములుగలిగి ఉన్నపుడు త్రివృత్త లేహ్యమును బుచ్చుకొనిన ఒకటి రెండు విశేషము అగు నట్లుజేసి తేలిక గలిగింపును.

10 తులముల వెల రూ 1-0-0

40 " వెల రూ 3-0-0

క్యాబులాగు ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి

బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం.

మేనేజరు డైరెక్టరు,

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

19, హుస్సేన్ రోడ్డు,

హుస్సేన్ రోడ్ - మదరాసు.

ఆంగ్లేయోపధ

గుణదీపిక

ఆంగ్లేయోపధములయొక్క గుణలక్షణము లిందు జక్కగ బోధింపబడినవి. కొలది ప్రతులు మాత్రమే మిగిలియున్నవి.

వెల రూ. 3-0-0; బి. ఏ. రూ. 3-3-0.

సేతు బ్రదర్సు, మచిలీపట్నం (లేక)

పోస్టుబాక్సు 610, మైసూరు, మద్రాసు.

వనాచారసర్వస్వ

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుభ్రతను పోగొట్టుటకును పేర్కొనక గాంచినది. ధర 1-12-0

ఇండియా సిలోజనందు ఎచ్చటికైనను తపాలాఖర్చు ప్రతికముగా పంపబడును. (2972)

విజ్ఞానము పి. డి సాంకేతి

నెం 144 ఫస్టనాడి బొంబాయి.

ఇకను శస్త్రముకొరలేదు.

(3188)

శ్రీ దక్షిణకన్యాయ, ఉయ్యూరు (యస్టేట్) సంస్థానాధిపతులచే పోషింపబడుచున్న నేటిపు డాక్టరు అబ్దుల్ ఆజీజు సాహెబుచే నుపసద్ధముగా తయారుచేయబడి అనేకయోగ్యతాప్రకరములు ఉడచిన మందుల వివరము:—

1. సిల్వరు పువ్వురు—ఇది రాచపుండ్లు, మేహరణములు, సుఖసంబంధమైన రణములు, తుపాకివెబ్బలు మునును. శరీరములో చిట్కున్న తుపాకిగుండ్లు, గాజు ముక్కలు, యినుపముక్కలు వగైరాలకు ఆపరేషనులేర్పించుటకీ తీయుటకు పనికివచ్చును. కత్తిపోట్లు వగైర లున్న, గోరుచుట్టు, తామర, కలుపుకెత్తు, గడ్డి, కర్పాశి, మదమ నూలుబట్టెరాలు ఆమోఘముగా జరుగును. యావత్తు జీర జంతువులకు గాయములకు, జబ్బులకు పనికివచ్చును.

వెల తులం 1-కి రు 5-0-0.

ఒక కేసుకు పావుతులంబందు సరిపోవును.

2. సిల్వరు లోషను—ఇది నోటిపూత, కాలిన పుండ్లు, రక్తవాళములనుండి కాయున్న రక్తము నాపుటకును పువయోగించును. గోరీయను మాన్యుటలో దీనికి మించిన మందు లేదని వాడుకవలన మీకే తెలియగలదు.

వెల 1 అవున్సు బుడ్డి రు 1-0-0.

3. పాముకాటుకుమందు—బుడ్డి 1-కి రు 1.

4. కాభియాత్ సులేనూ—ఇది యువాని శాస్త్రము ప్రకారముగా తయారుచేయబడినది. ఇది కండ్లు యెరుపు, నీరుకారుట, దురద, కండ్లకలక, యెండ చూడలేకుండుట మొదలైన యావత్తు కండ్ల జబ్బులకు వ్యభిచారియము. బుడ్డి 1-కి వెల రు 0-8-0.

5. కలరామాత్రలు—i. మాత్రలు 25 గల డబ్బీ 1-కి వెల రు 1-0-0. ii. తేజాబీరరాకు అవున్సు సీసా రు 0-8-0. ఇది కలరా వగైరా యావత్తు విరోచనములు, వాంతులు వగైరాలకు ఆమోఘముగా పనిచేయును.

6. వాగ్యపునోష్ఠి వగైరా యావత్తు నోవ్వులకు మందు—వెల సీసా 1-కి రు 0-8-0.

వై సుదహరించిన మందు లన్నియు బర్మా, వై నాదేశముల డాక్టరు ఫుంగీ అను ఒక మహామహానిరలన కనిపెట్టబడినవి.

ఇంకను వివరములు గోరువారు యాక్రింది చిరునామాకు వ్రాసిన జడయగలరు. వై సుదహరించిన మందులు పువయోగించువిధము, అనుపానములు మందు పంపునపుడు తెలుపబడును.

Abdul Aziz Sahib,

Native Doctor

South Vallur and Vuyyur Estates

Thota-Vallur, Kistna District

"అద్భుత భవిష్యత్ ఫలదర్శిని"

ఇది మంచి ఆశ్చర్యకరమైన పుస్తకము. ఈ పుస్తకము ప్రతి భుజానకును ప్రతిదినమున మిక్కిలి పువయోగకరము. ఇది చూచుకొనుటకు జాతకము, పుట్టితేదీ, నక్షత్రము, మొదలగునవి అపు సరములేదు. సులభమైన తెలుగులో వ్రాయబడినది. గొప్ప శక్తివికేటులకు పొందినది. వెల 1 రూ ప్రస్తుతం ఏలూరు సబ్ జడ్జిగారకు అతీ నాగాయణరావు పంతులు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారిట్లు వ్రాసిరి. "రాగల దానిని తెలిసికొన గోరువారికి యీ భవిష్యత్ ఫలదర్శిని సంతోషము కలిగించునని నా నిశ్చయము." పుస్తకములు వలయువారు యీ దిగున చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

తాతా జ్యోతిషవిద్యాలయము.

2922 వోడవరం, విశాఖపట్నం, జిల్లా

ముఖ్య గమనింపు.

యోగ్యతాప్రకరములు 2942

(1) నేను: పేగుల సంబంధమైన వ్యాధిచే 7 సంవత్సరములనుండి బాధపడుచుంటిని. కాశీ దుర్గా మెడికల్ హాల్ వారి డ్రైకోజిక్ అనెడి డిస్పెన్సరీ డి.ఎ.ఎ.ను నేనింకన తరువాత స్వప్రయోయను.

ఎల్. సి. కపూర్,

ఉజ్జయిని 28-9-18 } లేట్ ప్రొఫెసర్

ఆయుర్వేద ప్రచారిణీసభ.

ధన్వంతరి జయంత్యుత్సవము.

ఈ సభవారు 12 వ తేదీన 5-30 గంటలకు యెగ్జ్యూరు వేదవిలాస్ గృహమునందు మ-రా-రా-శ్రీ, కె. లక్ష్మణరావు ఎం. ఎ. గారి ఆధిపత్యము క్రింద ఆయుర్వేద ప్రచారమును గూర్చి సభ గావించిరి.

ఈసభకు ప్రథమమున ఆనంద్ బి. టి. వి. శేష అయ్యర్ గారు ప్రసిద్ధిగా నిర్ణయంప బడినను కొన్ని కారణములచే వారికి వీలులేనందున శ్రీలక్ష్మణరావు గారి నే ఆధ్యక్షులుగా గౌరవించిరి. ఇందు ఆయుర్వేద భూషణ పండిట్ భాను వైద్యర్ గారు ఆయుర్వేదాభివృద్ధిని గూర్చి యుపన్యసించుచు శ్రమన శోధ సాధనములు, వాటిభేదములు, అందుశోధ సాధనముల నుండు స్నేహస్వేదాక్రియలును వాటియొక్క గుణోత్కృష్టతయు నివి ఆయుర్వేదకలాకాలయందు విద్యార్థులకు నేర్పవలసిన అవశ్యకతయు మొదలగు విషయముల గూర్చి బాగుగ బోధించిరి.

ఆ తర్వాత ఆయుర్వేదవిశారద చావలి రామమూర్తి శాస్త్రిగారు ఆయుర్వేదమందుగల యష్టాంగములలోను కొమార భృత్యము ప్రతివైద్యునికి ముఖ్యవసరమనియు శిశువునకు సంరక్షణచేయవలసిన విధియు మొదలగువాటిని గూర్చి యుపన్యసించిరి. అటుపిమ్మట యస్. యమ్. హాకీమ్ సాహెబుగారిట్లు ఉపన్యసించిరి. వీరుఉరుదుభాషలో చెప్పువాక్యములు సయ్యద్ హుసేన్-గారు ద్రవిడభాషలో పరివర్తనముచేసి యీ క్రింది రీతిగ తెలియజేసిరి.

ఆయుర్వేదయూనానీ వైద్యాభిమానులారా? నేను యిదివరకు ఎల్లూరులోనుండి నావైద్యమును చేసికొనుచు మృదానుకు మనదేశీయవైద్యముల వ్యాప్తిచేయలేనను తలంపుతో వచ్చియుంటిని. మన వైద్యములు అనాదిగ వచ్చుచున్నవి. నీటి యందు ఆ మోఘమైన శక్తి గలదు. దీనిని నాయనభవముతో చెప్పుచుంటిని. ఒక సారి నేను ఏలూరులోనుండే డాక్టరు కోమకగారు వావడకు వచ్చినప్పుడు కొన్నిమందు లివ్వవని. నేనీమందు లిచ్చట కభ్యంతరము లేదుగాని ఏతద్భూలకు తప్పయితరులకీ మందుల విషయమై తేలియదనియు మావైద్యులచేతనే ఈమందు సుపయోగించుదనియు చెప్పి యొకమందు నిచ్చితిని. ఆవిషయమై యేమి జరిగెనో యంత తరకును నాకు తెలుపలేదు. ఇట్లేయజ్ఞు లుపయోగించుచుందులు పనిచేయకపోయినను మనలోపమని వారు యెంచుచుందురు. ఇప్పుడు మనదేశీయవైద్యమున గల గుణములను కనుగొని డాక్టరు లక్ష్మీపతి మొదలగువారు ప్రయత్నించుచున్న ప్రయత్నములకు తోడ్పడి పనిచేయుటలో నాకు శక్తియున్నంతవరకు నేను తోడ్పడెదను. మీరు గూడ మీకితగు సహాయము చేసి మన దేశీయ వైద్యముల సభివృద్ధికి చేగోరదను. ఇట్టి మహాప్రభావముగల మనదేశీయవైద్యము సమలించి పనిచేయుచున్న వైద్యులకు శ్రద్ధ లేకపోవుటయు అనుభవము లేక వైద్యమున అపఖ్యాతి చెచ్చుటయు కనబడుచున్నది. కాన నీదేశీయవైద్యమున కెల్లరును తోడ్పడి అభివృద్ధి పొందించ ప్రార్థించుచున్నాడను." ఇవి మొదలగు కొన్నివాక్యములను చెప్పి సభ్యుల నానందింపజేసిరి. ఆతర్వాత డాక్టర్ లక్ష్మీపతి యం. బి. సి. యం. గారు ఆయుర్వేదమందు గలపంచ కర్మల ననుష్ఠానమునకు చెచ్చినవాటిచేసినక వ్యాధులు ఆకుష్టాదులు కుదురు ననియు తప్పుకవాటిని ప్రచారములోనికి చేవలసినదనియు వైద్యలోకమునకు దోడ్పించిరి. ఆతర్వాత అధ్యక్షు లీ ఆయుర్వేద యూనానీ వైద్యములు అనాదియనియు వీనిని అభివృద్ధిచేయుటయే మన పనియనియు, ఈవైద్యములను ఏమాత్ర మభ్యసంపక నేనును వైద్యుడనైనది సంచితకట్టుకొని తీరిగడి నాటువైద్యులవలెగాక సరిగా కాస్తానుసారముగా జదివి వైద్యముచేసి ఆయుర్వేదమునకు ఖ్యాతిదేగలుగుదునని సమ్మతమన్నాననియు సవైద్యులను ఆసవైద్యులను చేలుపఱచిన ఆయుర్వేదమునకు కొంత ఖ్యాతికి కారణమగుననియు సుపన్యసించిరి. అంతమునకు మాజీకీలాంట్రక్ ప్రదర్శనముతో సభ ముగిసెను.

ఈసభవారు 15-10-21 తేదీన 5-30 గంటలకు గంగాధరేశ్వరకోవెలమంటపములో మ-రా-రా-శ్రీ టి. పి. రామచంద్రఅయ్యర్ గారి అధ్యక్షతక్రింద ఆయుర్వేదభూషణ పండిట్ యం. దొరస్వామిఅయ్యంగార్ ఉపన్యసించెదరు. కనుక నెల్లరు రాబ్రావీరులు. ఆయుర్వేదవిద్యార్థి తుం వెంకటశాస్త్రి.

అమృతము.

తక్కువ ధరలు.

అమృతము.

ఈలాటి పేరులతో నున్న ప్రకటనలను చూచుటకు మీ కందరికీ మిక్కిలి ఆనందముగా నుండును. వీలవగా అట్టి సమయములయందు మీకు కావలసినవాటిని మిక్కిలి తక్కువధరల చొప్పున తీయుటకు వీలుండును.

ఎవరైనను లాభములేనిదే విక్రయించ రను స్వల్పసంగతి మీ కెల్లరికిని బాగుగా తెలియును. సాధారణముగా ప్రతిదినము అమృతము ధరలు బహు ఎక్కువగా నుండుటచే మీరు తక్కువ ధరల అమృతమునకై ఎదురు చూచుచుండురు.

అయితే ఎల్లకాలములందును మిక్కిలి తక్కువ ధరలకులు నామానులు విక్రయించబడు స్థల మొక్కటియున్న దని తెలిసికొనుటకు మీరు మిక్కిలి సంతసిం చెదరు. ఇట్టి స్థలమును మీ రెచ్చటను కనుగొనలేరు. మఱియు ఇచ్చటి ధరలు మిక్కిలి ఖరారైనవి.

సామాను లన్నియు గలిగిన ఇది ఒక మిక్కిలి గొప్ప అంగడి. మీకు కావలసినట్టి ఎట్టివస్తువైనను తప్పక దొరకును. ఇవి అన్నియు మీ యొక్క దేశీయులవలననే తయారు చేయబడినవి.

దయచేసి రత్న బహు శోధనం దుండు నెం 9, 10, 11 రులు గల

మిక్కిలి సరసమైనట్టియు, పెద్దదైనట్టి, బహు పురాతనమైనట్టి

చల్లారాం గయానుచందువారి అంగడికి రిండు

హిందూ దేశము, విదేశము సరకుల వర్తకులు.

తక్కులేని సామానులు గల గొప్పప్రదర్శనమును చూచి, ఇతరచోట్లయం దుండు ధరలకు వీటిని బోల్చిచూచిన, ఇచ్చటి ధరలు మిక్కిలి తక్కువ యనియు, మఱియు ఇక్కడఎప్పుడును

శాశ్వతమైన పరిష్కారమైన అమృతము

ఉన్నట్లు స్పష్టముగా తెలియును.

2300

విశ్వర్యము కంటెను ఆరోగ్యమే ప్రధానము.

తంతి విలాసము: "క్యూరత్" మదరాసు.

ది ఆంగ్లో-అమెరికన్ డ్రగ్ కంపెనీ,

శ్రేష్ఠమైనట్టియు, సరసమైనట్టియు, నమ్మకమైనట్టియు బేషధశాల, మానుప్రసిద్ధమైన నవరత్నములు:

(1) ఆస్తమాక్యూరు

శిశువశోగముచే బాధపడునట్టివారి కిదియొకవశప్రసాదమని అనేకగొప్పవారిచే నిర్ధారణచేయబడినది. అతిస్వల్పకాలములోనే అశ్రుచ్ఛుతమైన గుణము నిచ్చును. వాడిచూచిన తెలియును. ధర 2 బొంబులు బుడ్డి 1-కి రు 2; 4 బొంబులు బుడ్డి 1-కి రు 2.

(2) ఆంటిమలేరియా మిక్ శ్చరు

కొండ జ్వరములకు, సాధారణ జ్వరములకు రాచబాణము వంటిది. బుడ్డి 1-కి రు 1-0-0.

(3) శ్రేష్ఠతమైన నర్వెను టానిక్

ఇది మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది. అమృతమైన గుణము నిచ్చును. శ్రీపురుషులు దీనిని తప్పక నేరించవచ్చును ఆసాయ మేమియులేదు. చిక్కిపోయిన వారికి, బలహీనులకు శాశ్వతమైన పలుత్యమును, ఉత్సాహమును త్వరలో కలుగజేయును.

(4) అట్లాజి పెయిన్ బామ్

సకల నొప్పులు, బాధలు దీనిని వైన దుద్దుటచే మాయ మగును. ధర బుడ్డి 1-కి రు 0-8-0

(5) కలరా డ్రావు

కల కు దీనికి మానమైన దేదియు లేదనియే దృఢముగా చెప్పవచ్చును. ధర బుడ్డి 1-కి రు 1-0-0.

(6) డైయాబెటిక్ విల్లు

అతిమూత్రరోగము ఎంతకాలమునండి యున్నను త్వరలో నయమగును. అతిమూత్రవ్యాధిగ్రహులు తప్పక రోగమును లగుదురు. ధర బుడ్డి 1-కి రు 4.

(7) ఉమెన్సు ప్రెండు

స్త్రీల వారికికి స్నేహితునివంటిది. ఆకాలబహిష్టి, బహిష్టికాలమునందు నొప్పి, క్రమములేని బహిష్టి, వంధ్యత్వము మున్నగువాటిని పోగొట్టి మంచిగుణము తప్పక నిచ్చును. ధర బుడ్డి 1-కి రు 1-8-0.

సకల విధమైన మందు సామానులు, పేటంటు బేషధములు, శస్త్రసంబంధమైన అయుధములు, వాసన పిండ్లు, అత్తరులు, దంతసంబంధమైన సామానులు, సులోచనములు క్రొత్తవి పూచిగా పంపబడును.

యంత్రాలయములు, పురపాలక సంఘములు, ధర్మవైద్యశాలలు, పాఠశాలలు, కళాశాలలు మున్నగు వాటికి ప్రత్యేకపు ధరలు గలవు. ఇతరస్థలము లన్నిటికంటెను మా ధోలు సరసముగా నుండును.

బయటపూరి అత్తరులు అతిబాగ్రత్తతోన, జక్కరతోన పంపబడును. విస్తారముగా తెప్పించుకొనువారికి మంచి కమీషను యియ్యబడును.

పగలు, రాత్రియు మా బేషధశాల తెలువబడియుండును.

ప్రొవైజింగ్- వి ఎమ్. అట్లాజీ అండు బదర్సు,

కెమిస్టును డ్రగిస్టును, 2/00 లంక శాల వీధి, మదరాసు.

దక్షిణప్రదేశాదు శ్రీకృష్ణదేవరాయల ఆంధ్రభాషా నిలయము.

నూతనమందిర ప్రవేశోత్సవము.

శ్రీయుత కట్టమంచి - రామలింగారెడ్డిగారు తెరచుట.

శ్రీకృష్ణదేవరాయల ఆంధ్రభాషా నిలయపు నిర్మాతయందు ౧౯౦౧ వ సంవత్సరము సెప్టెంబరు ౧వ తేదీయొక్క ౧౯౨౧ వ సంవత్సరము సెప్టెంబరు ౩౧వ తేదీయొక్క మిక్కిలి సుదీనములు. ౬౧-౧౯౦౧ నాడు తద్భాషానిలయము స్థాపించబడినది. నాటినుండి యొకయద్వైతాచారమునందు, ౩౦-౧౯౨౧ శుక్ర వారమునాడు నూతనముగా కట్టబడిన భవనమునందు ప్రవేశ పెట్టబడినది. ఈభవనమునకై ఆంధ్రులు ఆంధ్రతరు లనేకులు విరాళము లొసంగిరి. సుమారు రు ౧౨౦౦౦ వెచ్చింపఁ బడినది. విఖ్యాతాంధ్రరేఖకు లగు శ్రీ కట్టమంచి - రామలింగారెడ్డి ఎం. ఎ. గారు మాయాహ్వనము నంగీకరించి దయతో మద్రాసునుండి విచ్చేసి సభాభవనమున తెరచిరి.

శ్రీయుత కట్టమంచి - రామలింగారెడ్డి, ఎం. ఎ. (కాంగ్రెసు) గారు తెరచుచున్న తస్మాతాత్మక సందర్శనమునకై మహా జనులు నాలుగు గంటలనుండియే రావొడంగిరి. సభాభవనము జండాలుతోడను, పచ్చతోడములతోడను, పూలమాలిక లతోడను శృంగారముగ నలంకరింపబడెను. సుమారు ౧౦౦౦ మంది నలంకరించుచుండిరి అయిదుగంటలకు శ్రీయుత రామలింగారెడ్డిగారు ను, మునగాల సంస్థానాధీశ్వరులు, ఆంధ్రభాషానిలయపు స్థాపకులును, ఆధ్యక్షులును ఆగు శ్రీ శ్రీ రాజా నాయని వేంకటంగారావు బహు నూరుగాను, విచ్చేసిరి. వారు రాగానే కరతాళధ్వను లుచేసి శ్రీయుతరెడ్డిగారికి జనులు స్వాగతమిచ్చిరి. తదనంతర ము నిలయముపేక్షమున శ్రీ మునగాల రాజాగారు శ్రీయుత రామలింగారెడ్డి గారిని భవనము తెరువవలసినదిగా ప్రార్థించిరి. శ్రీరెడ్డిగారు తమసంతోషమును వెల్లెబ్బించుచు, సభ్యులకరతా శధ్వనులును, జఘన్ధానములును, మంగళవాద్య నివాదములు ను మిశ్రమింపబడుచుండ భవనమును తెరిచిరి. ఉస్మానియానూ నివర్తితి కాలేజీయందు ఆంధ్రపండితు లగు రాయప్రోలు సు బ్బారావుపంతులుగారు శ్రీరెడ్డిగారి ప్రతిభను గీర్తించుచు స్వాగతధ్వనులను జదివిరి. నిలయపు కార్యదర్శియగు బి. సింగప్ప రుమాళ్లునాయకుగారు వార్షికవివేచనమును, మండినారాజువారి ప్రస వినిపించిరి. నిలయపు ఉపాధ్యక్షులగు రాజుమొదల్యారు గారు ౧౩ సంవత్సరములు నిలయాభివృద్ధికై పాటుపడికైతే పులయిన కర్పూరము పార్థసారథి నాయకుగారి స్మారకనిధిని గూర్చి ముచ్చటించిరి.

నాటిసభాధ్యక్షులగు శ్రీరెడ్డిగారి ప్రారంభోపన్యాస ము, భావకల్పితమై, బహువిషయోపేతమై, సద్విధకరమై, గ్రాంథికభాషావిలసితమై, యొప్పవందెను. శ్రీయుతరెడ్డిగారి సాహిత్యజ్ఞానము, భాషాపండిత్యము విమర్శనీయదృష్టి, చారి త్రికపరిశీలనము, మొదలగుగుణముల నెన్నింటినో ఆయుపన్యాస ము వెలవచుచుండెను. ఈ భాషానిలయమును ఆంధ్రభాషా దనందగు శ్రీకృష్ణదేవరాయల నామాంతరము చేసినందులకు తమసంతసమును జెప్పిరి. స్థాపకులగు శ్రీమునగాల రాజాగారి సుగుణగుణమును గీర్తించిరి. ఆంధ్రులయందు సహజముగ మూర్తీ భవించియున్న మేలిగనములను, ఆంధ్రజాతి యుక్తృత్వము విశేషింపించిరి. సభ్యుల నానందవాగ్ధి నోలలాడించిరి. (ఈ ఉపన్యాస సంగ్రహములోగడ ప్రచురించితిమి. ఆంధ్ర పరిషత్)

ఉపన్యాసానంతరము, నిలయపు స్థాపకులలో నొక్కఁ డగు డి. కే. రావిచెట్టు రంగారావుగారిని గూర్చియు, తనభర్త ప్రారంభించిన పరియవ్యాపారముగ జరుగులాగున మండినారాజు ణమునకై రు ౩౦౦౦ ల విరాళమొసంగిన రంగారావుగారి సతి మణి రావిచెట్టు లక్ష్మీవరసమ్మగారిని గూర్చియు, నిలయపు ఉపాధ్యక్షులుగానుండి కీర్తిశేషులయిన కర్పూరము పార్థసారథి నాయకుగారిని గూర్చియు ప్రశంసాపూర్వకముగా శ్రీరెడ్డి గారు ముచ్చటించి, వారిపటులను బహిరంగ పఱచిరి. ఈమూర్తి త్రియమునుగూర్చి, మహాబూతుకాలేజీయం దాంధ్రపండితు లగు శ్రీయుత సన్నిధానం సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారు పద్యముల విరచించి చదివిరి.

ఆసయమున, పండిత రాయప్రోలు సుబ్బారావుపంతులుగారు "ఆంధ్రభాష - దానియాధునికవికాసము" అనువిషయ ముగూర్చి ఒకగంభీరమగు వ్యాసమును చదివిరి.

ఆంధ్రదేశగ్రామోద్యోగుల తృతీయసహసభ

రాజమహేంద్రవరమున మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ కె. శరభారెడ్డి M. L. C. గారి అధ్యక్షతక్రింద అక్టోబరునెల 22, 23 తేదీలకు జరుపబడును. గ్రామోద్యోగసోదరులు దయచేయ ప్రార్థితులు.

శ్రీయుత రామలింగారెడ్డిగారు తమ అంత్యోపన్యాస మును సమావేశమయిన ఆంధ్రతరు మహాశయులకొఱకు ఇంగ్లీషు నందొసంగిరి. వైఖాం రాష్ట్రమునందు మొదటినుండియు మహా మృదీయ ప్రభువులు ఆంధ్రభాషను, ఆంధ్రకవులను సమ్మానించి రనియు, రాజ్యమునందు ఆంధ్రులనేకు లగుటచే నిచ్చటి యాంధ్రులను ఆంధ్రభాషనును ఎక్కువప్రాముఖ్య మొసగుట పరమ ధర్మమనియు, దేశభాషలవ్యాపార విద్య గణపవలయు ననునాతము నంగీకరించి దొరతనమువారు ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ" నిస్థాపించియుండుటచే "రాష్ట్రమునందు ప్రధాన దేశభాషయగు ఆంధ్రమునకు ప్రధానస్థాన మొసగుట సమంజసమనియు, జ్ఞానాభివృద్ధికై మొట్టమొదట స్థాపించబడిన యాంధ్రభాషానిలయ ము సభివృద్ధికైయును దొరతనమువారి కర్తవ్యమనియు నొక్కపలికిరి.

నిజామరాష్ట్రమునందుండిన ఆంధ్రమహాజనులను, గద్వాల, నరసరెడ్డి మొదలుగాగల ఆంధ్రసంస్థానాధీశ్వరులను, తమకు సహజముగ భాషాభిమానముతో నీ ప్రతిష్ఠాపనను పోషించవలయునని ప్రార్థించిరి.

ఇది ఆంధ్రతారాగ్రము వెలసి జనులయందు అజ్ఞానాంధకారమును వెడలగొట్టి, జ్ఞానలేజస్సు వెలుగులాగున జేయునగాకయని యాశీర్వాదించిరి.

వైఖాన్య వకీలగు మాడపాటి హనుమంతరావుగారు అధ్యక్షులకును, దాతలకును, ఉపన్యాసకులకు సభ్యులకును, నిలయపు పేక్షమున వందనములు సమర్పించిరి.

పుష్పతాంబూలములు ఒసంగినపిమ్మట సుమారు 5 గంటలకు సభ ముగింపబడెను.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి (547) సహ్యరతీకేను (1487)

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు
తరి 1-1 య 0-14-౧.

పండిత మదనమోహన మాధవ్య గారి జీవితము, పంజాబు ఆల్బరి

తరి 1-1 య 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్, 902, ఎస్. జి. రోడ్, చెన్నపురి. ఈ రెంటి ఆ టెక్సు:—కాల్కత్తా, మద్రాస్.

క్రింది సరకులు! బొంబాయి స్వదేశీ స్టోర్సు, స్వదేశీసరకులు!!
నెం. 40, 41, 42, రత్నబజారురోడ్డు, బార్లి టౌను, మద్రాసు.

చీరలు, రవికలు, రగ్గులు, కంబళ్లు, రత్నకంబళ్లు, పరుపులు, తలగడలు, పట్టు, నూలు, ఉన్ని మొదలగు పాకళ్లు, చిత్రాదలు, త్రేలగట్టు ఉయ్యలు, బొమ్మలు, పిత్తిలి బిభక్షనెట్లు, ఇతర చాటితో నాలు రకములు, కోటు, నాగుపుట్టు, మొదలగు మాదిరిలు, స్త్రీలు ట్రంకులు, ఇవప ట్రంకులు, అఫీసు రుపయోగ వస్త్ర రకములు, వైన వేసుకొను నవి మావద్ద అనేక గింపుకొను వైకము పెట్టల కాన్ వాను కేములు, బ్రీపుసుంతులు అంగవస్త్రములు, ధోవతులు మొదలగునవి పలువిధమాదిరిలలో మా యొద్దగలవు. లగునది అనేకమాదిరిలలో మా వద్ద మాదిరిలలో ఉన్నవి. వాటియొక్క వివరములు తెలుపుటకు నిదటవోటు చాలదు. సిద్ధముగా స్టావలో నున్నవి.

సకల జనుల సౌకర్యము, వారియొక్క లాభమును యోచించి ఈ నూతన ప్రాంచీని తెరిచియున్నాము. తెంగురూరు, కంచి, కాశీ, మధుర, నేలం, మలబారు, అహమదాబాదు, బొంబాయి, కలకత్తా, పునా, కరాచి మొదలగు స్థలములనుండియు, మరియు హిందూదేశమునం దుండు ఇంకను మరికొన్ని ఇతరస్థలములనుండియు వారి వారి అంత గుటు తగినట్లు పుపయోగించునట్లు పెండిమొదలైన ప్రయోజనములలోనున్న పుపయోగించున తగిన సుగ పట్టు నూలు జవీరి రకములను రప్పించి, స్టావ చేసియున్నాము. ధరన్న సరసముగా వుండును.

ఓటో మోహిని
మీరు అంతుటయొక్క విశిష్టతలతో బాల్ అదవికరండు సమయములో వైకను పెట్టిండు పిందులు సమయములో వైకను ఈ అర్థము యువయోగింపక దుంపి రోజుపుష్పముల కానకం యెక్కి మనకడ అనందమును ముఖమునకు కాంతి నిచ్చును.

రోబినియా తెలము
కనకకాలములో ఉపయోగించుటా కల్పిన శిశువులకు చలువయు సౌందర్యమును యిచ్చును. అనేక స్త్రీలు ఉపయోగించుచున్నాడు. తరించున ఈ రెండును శ్రీతి కుటుంబములోని అవశ్యకము. ఎల్లవోడ్లకు విక్రయించుచున్నాం.

ఓటో మోహిని ధర బుడ్డి 1.1 య 2, 1, 0.12.0, 0.8.0
రోబినియా తెలముధర బుడ్డి 1.8 య 1.0.0

Shyam & Co, 9, Bander st, Madras. పియాం కంపెని, 6 బందరువీధి, మదరాసు.

మదరాసు శాసనసభ

ప్రశ్నోత్తరములు

821. ఆప్టల సరసయ్య నాయుడుగారు:—(ఎ) సర్వే ఆర్డర్లు నమోదించి జమీందార్ల గ్రామములు ఎప్పుడు సర్వే చేయబడినవి. సర్వే చేయబడినందుల ఆందుకయిన ఖర్చులలో నేమాత్రమైన రైతులనుండి రాబట్టబడినదా (బి) సర్వే చేయబడిన తరువాత ఆ రికార్డులు ప్లానులు మొదలైనవి ఎవరికి బిచ్చింపబడ్డాయి. (సి) అవి జమీందారుల కియబడినందుల వాటికి కల్లను లేవించుకొనుటకు రైతుల కేమైనా చర్యలు గలవా? (డి) అట్లు వీలులేనిందుల రైతుల కట్టికల్లను ఇప్పించుటకు ప్రభుత్వము వారు ప్రయత్నించెదరా. (ఇ) జమీందార్ల గ్రామములలో ఈ నామగ్రామములను వాటి యజమానులకు తెలుపకయే వారిచేత కొరబడకయే సర్వే చేసిన సంగతి నిజమేనా? అట్లైన ఎడల ఇకముందు ఈ నామగ్రామ కొర్రెలను ఆలోచించుటకు ప్రభుత్వమువారి కేమైనా అభ్యంతరములు గలవా?

జ్ఞా:—(ఎ) గౌరవనీయులగు ప్రభుత్వ మదరాసు సర్వే ఆర్డర్లు జారీచేయుచున్న (బి) సర్వే జరిగిన తరువాత ఆ రికార్డులు జమీందారుల కియబడినవి (సి) రైతులకు కట్టిచ్చునట్లు ప్రకటించు జేయుటకు నిబంధనలు లేమియు లేవు: (డి) సభ్యుని సలహాను గురించి ఆలోచించబడును. (ఇ) సభ్యులు సర్వే ఆర్డర్లు 17 సెక్షన్లను ఎట్టిటూభూమి చట్టముయొక్క 164 సెక్షన్లను జూడవచ్చును.

ఎం. ఆప్టల సరసయ్య నాయుడుగారు

ప్ర:—(ఎ) గంజాం జిల్లాలోని అట్లండ కల్లికొట్టా జమీందార్ల సరసయ్య చెరువులను 1919, 20 సంవత్సరములలో ప్రభుత్వమువారు చాలామీటూ ఖర్చుచేసి బాగుచేయించిరా? (బి) ఆందులకు గాను ప్రభుత్వమువారు రెండు సార్లు చెప్పించిరా? (సి) ఆ సొమ్మును జమీందారులనుండి తిరిగిపుచ్చుకొనిరా? ఇదివరకు పుచ్చుకొనని ఎడల ఎప్పుడు పుచ్చుకొనెదరు? పుచ్చుకొనని ఎడల ఎందుకు పుచ్చుకొనరా? (డి) ప్రెజెంట్లను బాగుచేయుట ప్రభుత్వ మవారికి తరువు వైసేనా?

జ్ఞా:—(ఎ) (బి) 1919 సంవత్సరపు కరువులో 55 వ్యవసాయపు చెరువులు మొదలైనవి, కలుపుకలన బాధపడినవారిచే చేయబడినవి అందుకు గాను 703, 031 రూపాయలు చెల్లించబడినవి. ఇందులో కలకత్తా బాధితులకు చిత్తముగా ఖర్చుపెట్టబడిన మొత్తము గూడ గలదు. బాధితులకు కూలిగా నెంలే చెల్లించినది ఉచితముగా నెంలే చెల్లించినది ప్రత్యేకముగా తెలియదు. (సి) తిరిగి సొమ్మును రాబట్టుకొను విషయ ములో చర్యలు నడుచి. (డి) అవును.

824. దివానుబాద్దరు సి. అరుణాచల మొదలియారు గారు:—ప్ర: (ఎ) ఆదాయపు పన్ను సెక్టరు కేయలు గ్రామము ననుబంధముగా, రెవిన్యూ ఇన్ స్పెక్టరులయొక్కయు రిపోర్టుల మీదనేనా? అట్లయినందుల ఇందుమూలమున ప్రజలను బలవంత పెట్టుటయు, వారి కన్యాయము జేయుటయు సంభవింపవా? (బి) ఆదాయపు పన్నులను గురించి ఏమియు జోక్యము పుచ్చుకొనగూడదని ప్రభుత్వమువారు తరువు చేసెదరా?

జ్ఞా:—(ఎ) (బి) ఆదాయపు పన్నును గురించి ప్రభుత్వమున రివెన్యూ ఇన్ స్పెక్టరులను గ్రామముననుబంధము నివేదికలు పంపెదరు.

వీరి నివేదికల మీదనే ఆధారపడరాదనియు డిప్యూటీ రివెన్యూ డివిజన్ వారు హాదాలో నున్నవారు, వారి నివేదికలను ప్రత్యేకముగా సరికూడవలెననియు రివెన్యూ బోర్డు వారు ఉత్తరువులు జారీచేసిరి. వీలైన ప్రదేశములలో గ్రామముననుబంధ జోక్యము పుచ్చుకొనగూడదనిగూడ ఉత్తరువు చేయబడినవి. ఇంకను ఎక్కువ ఉత్తరువులవరకు ప్రభుత్వమువారు దలచుటలేదు.

825. ఈ సభ్యులే ప్రస్తుతము విలింగ్డన్ స్పెన్సింగు అందు పీఠించు విల్లు కంపెనీ ఆగిపోయినదిగాన దాని కిదివర కిచ్చిన రిజిస్ట్రేషన్ల ఫర్ములను ఏమిచేయ నిశ్చయించినదియు ఆఫీసులను పశువుల మేతకొరకు చుట్టుప్రక్కల గ్రామముల కిచ్చుట విషయములో చించెదరా యనియు గూడా నాభూములను ప్రభుత్వమువారు ఏలముచేయ నిశ్చయించినదియు, పశువుల మేతకొరకు చుట్టుప్రక్కల గ్రామముల కియరనియు తెలిసిరి.

826. ఈ సభ్యులే ఈ సత్సరములో నీ రాజధానిలో ఇంపీరియల్ ఫార్మస్ సర్వీసుకు ఎంతమంది దరఖాస్తులు

పెట్టినదియు, వారి కలములను, అందులో ఎంతమందిని తీసికొనినదియు, వారి పేరులను తెలుపవలయు నని కోరగా 21 మంది దరఖాస్తుల నంపినదియు అందయిదుగురు ఈ క్రిందివారు తీసికొనబడినదియు జెప్పిరి: 1 ఎక్. అనంతవారా యణం (బ్రాహ్మణుడు) 2 సి. ఆర్. రంగనాథం (బ్రాహ్మణుడు) 3 ఎం. కేవలనన్న నాయుడు (బ్రాహ్మణుడు) 4 ఆర్. రామస్వామి (బ్రాహ్మణుడు) 5. బి. గోపాలకృష్ణమూర్తి (బ్రాహ్మణుడు).

829. ఎ. డి. ఎం. భివోతి సాహెబుగారు, మలబారు జిల్లాలో ఉన్న తపాలాశాలలోను, కళాశాలలోను సంవత్సరము న కన్న విద్యార్థి వేతనము లియబడు చున్నదియు, వాటి మొత్తమును, అందు 1901, 1911 సంవత్సరములలో మాపిశా విద్యార్థుల కిచ్చిన విద్యార్థి వేతనములను, వాటి మొత్తమును తెలుపవలయునని ప్రశ్నింపగా మాపిశాలకు విద్యార్థి వేతనములు ప్రత్యేకింపబడలేదనియు, మహమ్మదీయులకు ప్రత్యేకింపబడిన విద్యార్థి వేతనముల నుండియు, మామూలు విద్యార్థి వేతనముల నుండియుగూడ వారి కియబడుచున్న వనియు, విద్యార్థి వేతనములను గురించి 23-8-21 తేదీ ఫోర్టు మెంటు బార్డ్ రెజుల్టులో ప్రకటించిన ప్రకటనను జూడవచ్చు ననియు, 1901, 1911 సంవత్సరములలో మాపిశాల కిచ్చిన విద్యార్థి వేతనములను గురించి సమాచారము తెలియదనియు ప్రత్యుత్తర మియ్యబడినది.

831. మున్సిఫ్ మాన్యురు అబ్దుల్ రహమాన్ సాహెబు గారు: ప్ర: (ఎ):— నిమ్మ బాతులకు గృహనిర్మాణమునకై గుంటూరు తాలూకా బోర్డువారికిచ్చిన ధనము ఖర్చుపెట్టకపోవుటచే తిరిగి గవర్నమెంటువారు కలుపుకొనిరా? (బి) అయితే ఆ మొత్తమంతట ఆ మొత్తము లిందుచేత ప్రభుత్వము వారికి తిరిగి ఇచ్చివేయవలసి వచ్చెను (సి) ఇందు విషయమై హెడ్ క్వార్టర్సు వారికి గమానారము తెలియకపోయినందుల వ్రాసి కనుగొనెదరా?

జ్ఞా: తాలూకా బోర్డువారు 1919-20 సంవత్సరమున నిమ్మ బాతుల గృహనిర్మాణముకొరకు ఇవ్వబడిన కొన్ని మొత్తములను తిరిగి వాపసుజేసిరి. (బి) (సి) 7609 రూపాయలు వాపసు జేయబడినవి. కావలసిన భూమి కొనట మొదలగు పనులు ఆసత్సరములో జరుగకపోవుటచే సెం. 860 ప్రభుత్వము తరువు ననుసరించి వాపసు జేయబడినవి.

832. ఈ సభ్యులే, గృహములవద్దకు దస్తావేజులను రిజిస్టరు జేయుటకు గాను ఇది వరకున్న 10 రూపాయల ఫీజును 20 రూపాయలు చేసి రాయనియు, ఎందువలన నట్లు చేయవలసివచ్చె ననియు, ఇందువలన ముఖ్యముగా

ఘోషామహమ్మదీయ స్త్రీలకు చాలకష్టముగ నుండుననియు, వీరి విషయములో మామూలు రు 10 మాత్రమే ఫీజుగా నిర్ణయించబాలరా యని ప్రశ్నింపగా, ఫీజును రు 10 నుండి రు 20 వరకు జేసినమాట సత్యమేయనియు, ఇండ్లవద్ద దస్తావేజులను రిజిస్టరు జేయుచుకొనుట ఎక్కువగుచున్నదనియు దాని లెగ్గించుటకే ఫీజు పెంచించితి మనియు మిగిలిన విషయములకు జవాబుకొరకు 616 ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరమును జూడవలెనని జవాబుజెప్పిరి.

835. ఈ సభ్యులే పండితులకును మున్సిఫ్ మాన్యురలకును రెండు సంవత్సరముల కొకమారు జీతము వృద్ధి జేయుట నూచింపబడినది ప్రశ్నింపగా రెండువత్సరముల కొకమారు జేయునూచన అబద్ధమనియు సంవత్సరమున కొకమారు వృద్ధి జేయుమనియు ప్రత్యుత్తరమియ్యబడినది.

836. భానుబహద్దరు మహమ్మదు సబ్బుల్లా బాద్షా సాహెబు గారు:— మద్రాసులోని ఫోర్టు సామర్సెట్టునులలో ప్రయాణికుల విశ్రాంతి స్థలములో తగిన సదుపాయము చేయవలెనని దక్షిణ ఇండియా రైల్వే వారిని కోరెదరా యని ప్రశ్నింపగా వైస్రొల్వే ఆధికారులు ప్రయాణికులకు తగిన తాత్కాలిక సదుపాయము చేయుటకేర్పాటు జేయుచున్నారని ప్రత్యుత్తరమియ్యబడినది.

847. సి. వి. వెంకటరమణ ఆయ్యంగారు ప్రశ్న:— కలకత్తాలోని ఫీజిషన్ స్కూలు సర్జన్స్ స్కూలు కళాశాలలో జరిగిన వాతాంతము విని ఈ రాజధానిలో వైద్యవృత్తియందుండి; వైకళ్యాచారవారి సదుపాయము పొందినవారిని మదరాసు మెడికల్ రిజిస్టరులో చేర్చుకొనుటకు తీరస్కరించిరా యనియు, అక్లివేసనులను పొందినవారియొక్క శక్తి సామర్థ్యములను పరీక్షించియే వారి కాసదులూ సంగబడెడి సంగతి నిజమేనా యనియు, అట్టివారిని ఇతర రాష్ట్రములలో రిజిస్టరు జేసికొనుచుండిరా యనియు ఈ రాష్ట్రములోగూడ నట్లు చేయుటకు ప్రభుత్వమువారి కేమైనా అభ్యంతరముగలదా యని ప్రశ్నింపగా అక్లివేసనులు పొందినవారి రాష్ట్రమున నెంతమంది యున్నదియు వారి కాసదులు పరీక్షించిన తరువాత నిమ్మచి లేనిది లేమట తెలియదనియు ఈ రాష్ట్రములో వారిని రిజిస్టరు జేసికొనుటకు తీరస్కరించిన సంగతి నిజమే యనియు సంయుక్త రాష్ట్రములవారు మాత్రమే వీరిని రిజిస్టరు జేసికొనినదియు వారి నైపుణ్యము ఈ చట్టము రాకముందునుండియు ఆచ్యుత్తిలో నుండుటచే రిజిస్టరు జేసికొనినదియు ఎవరైనను దరఖాస్తులను పంపినందుల వాటిని గురించి మదరాసు మెడికల్ కౌన్సిలువారికో ఆలోచించి రిజిస్టరు చేసికొందుననియు ప్రత్యుత్తర మియ్యబడినది.

క్వాకర్ ఓట్లు
ప్రపంచముయొక్క
ప్రాతఃకాల ఆహారము

క్వాకర్ ఓట్లు ప్రపంచమునందు అంతటను ప్రాతఃకాలపు ఆహారమని పిలువబడుచున్నది. లక్షలు కొలది జనులు ఈ గుచికరమైన ఆహారమునే వాడుచున్నారు. ఇంగ్లాండు, అమెరికా దేశములందు దాదాపుగా ఎల్లచోట్లను ఓట్లు ఆహారమే ప్రధానమైదిగా నున్నది. ఓట్లునందు మాత్రమే ఆహారమున కుండవలసిన గుణము లన్నియు గలవు. అత్యద్భుతముగా దేహమును వృద్ధిజేయును. మంచి శక్తినిచ్చు ఆహారమని చాలకాలమునుండియే ప్రసిద్ధి కెక్కియున్నది. మాంసము కంటెను రెండింతలు బలమునిచ్చును. ప్రాతఃకాలభోజనమునకు క్వార్ ఓట్లను ఒక నెలవరకు వాడుదు. శిశువులు ఎంతబలవంతులుగా ఎదిగెదరో తెలియును. మీరు ఎంత గుణమిచ్చునది గమనింపుడు. ఈ గుచికరమైన రొట్టెలువాసన పోకుండుటకై తగరపు డబ్బీలలో భద్రముగా ప్యాకీ చేయబడి వచ్చుచున్నవి. (3009 ఎ)

మద్రాసు, బొంబాయి, కలకత్తా, కరాచి, రంగూన్.
Quaker Oats
MULLER & PHIPPS (India), Ltd.
Madras Bombay Calcutta Karachi

ఆంధ్ర పత్రిక

1921-వ సం. అక్టోబరునెల 15 వ తేది

శనివారము

వాషింగ్టను సభ

యుద్ధోపకరణములను తగ్గించు విషయమున, వాషింగ్టను నగరమున జరిగెడి మహాసభలో చర్చించెదరు. ఈసభను సమావేశ పరచుటకు, అమెరికనులు ప్రబలప్రయత్నముల గావించుచున్నారు. కలుదేశములు తమ ప్రతినిధులను కంపుటకు సంసిద్ధ మగుచున్నవి. నానారాష్ట్ర సంఘము, సంగ్రామములతో బనిలేకుండ, వివిధ జాతుల వివాదములను పరిష్కరించు నిమిత్త మేర్పడెను. ఇందుకొరకు తగిన ఏర్పాటులు మాత్ర మింకను జరుగుటలేదు. దేశము లనేకము లీ సంఘములో నింకను జేరలేదు. యూరపుఖండ మును వేధించుచున్న జాల్మివిక్కు సమస్యను పరిష్కరించి, మానవసౌఖ్యమును పెం పొందించు తెలులనో, వీరింకను విచారించలేదు. తీర్మానములు, సభలకు మాత్రము కొడువ లేకున్నది. నానారాష్ట్ర సంఘ దృష్టి సాశ్చాత్యప్రపంచము మీదనే నిలచియున్నదిగాని, ప్రాచ్యఖండముపై దిగుటలేదు. ప్రపంచ పునర్నిర్మాణమునకు ఉభయఖండవాసుల సహకార మవసర మను సం గతి, ఈ సంఘమువారి కింకను గోచరించినటుల దోచదు. లేనియెడల, మహమ్మదీయ ప్రపంచ మును కలవరపెట్టుచున్న తుర్కీ సమస్యను వారేల వెంటనే పరిష్కరింపరాదు? గ్రీసు, తుర్కీ దేశములకు జరుగుచున్న పోరాటమును, వారు మొదలే ఏ ల ఆపియుండగూడదు? ప్రాచ్య దేశములందు గలిగిన నూతనోదయమును వారు కనుగొనలేదు. ఇట్టి స్థితిలో ప్రపంచశాంతిని సంగ్రామములతో ప్రసక్తిలేకుండ కాపాడుటెట్లు? రుష్యాకు, ఈ సంఘమునందు సభ్యత్వము లేదు. అమెరికాదీనిలో సభ్యురాలుగ నుండుట కంగీకరింపలేదు. ఆంగ్ల దేశ ప్రధానపత్రిక యగు లండను టైముస్ పత్రికకే, ఈ సంఘపు యువయోగము గోచరింపలేదు. ఈ సంఘమున్నను లేకున్నను, ఒకటిగనే నున్నదని, టైముస్ పత్రిక వ్యాఖ్యానము జేసెను. క్రొత్తలో దీని ప్రయోజనము వ్యక్తము గాకబోయినను, రానురాను దీని యువయోగము విస్తరించుననునాశ కొందరకు గలదు. అసభ్యము కలిగిన కొలదియు, ఏప్రతిష్ఠాపన యయినను అభివృద్ధి గాంచవచ్చును.

కాని, పునాదులు తిన్నగ లేనిది, ఏప్రతిష్ఠాపన యయినను చిరకాలము నిలువనేరదు. శాంతి సాధమును నిర్మింపవలెనని, బునాదులు శాంతి ప్రవర్ధకములుగ నుండవలెను. మంత్రాంగము, రహస్యసంధి, ప్రత్యేకపు ఒడంబడికలు, మొదలగునవి వివిధదేశముల పరస్పర వ్యవహారములను నిర్ణయించుచుండెను. వీనియందు కలహ బీజములు అంకురించి పరిగె పెద్దవి యగుచుండెను. ఇయే తుదకు సంగ్రామములుగ పరిణమించును. ప్రదేశాక్రమణవాంఛ సర్వసాధారణ మయ్యెను. పరశ్రేయ సహనము దగ్గిపో జొచ్చెను. స్వాధీన పరత్వముపై, స్వాతంత్ర్యభంగమునకు జాతులు చులుకనగ, కంగజొచ్చినవి. యూరపు సం

గ్రామమునకు బిచ్చుట, నిట్టిస్థితి మారిపోవు నని, ఎదురుజూచుచుండిరి. స్వయంనిర్ణయనూత్రమును విల్చును మహాశయుడు ప్రతిపాదించగనే, నూతనా శ మొలకెత్తెను. రహస్యసంధి ప్రత్యేకపు ఒడంబడికలు, మొదలగు ఏర్పాటు లన్నియు దొలగి పోవలెనని వెలిబుచ్చగనే, సంతస ముదయించెను. చిన్న పెద్దయను భేదము లేక అన్ని జాతులకును స్వాతంత్ర్యము లభించు నను నూహ పొడమెను. యూరపుఖండము చిరకాలమునుండియు వాంఛించుచున్న స్వాతంత్ర్యము, సమత్వము, సామ్రా త్రిత, ఇకమీద సఫలత జెందునను తలంపు గలిగెను. కాని, యుద్ధ ముగి సంధివ్యవహారములు నడచినకొలదియు, ఆశ లడియాస లయ్యెను. పేర్లలో దక్కు హృదయమున మార్పుగలుగకబోయెను. నుప్రీం కొన్ని, నానారాష్ట్రసంఘము, మొదలగు నేర్పాటు లెన్ని యన్న నేమి? ఆధారములలో మార్పు లేనిది, కట్టడములో నెట్టి మార్పుండును? కలహంతురములు, శాంతిరక్షణ కెటుల తోడ్పడును? అమెరికా దేశము నానారాష్ట్రసంఘ నిర్మాణముతో సంతృప్తి జెందలేదు. వేరొక సమావేశము నిపుడు సమకూర్చుచున్నది.

అమెరికావారి ఏర్పాటు, నానారాష్ట్ర సంఘ మునకన్న ఒక మెట్టు ముందుకు బోయెనని చెప్పవచ్చును. యుద్ధోపకరణములను తగ్గించినకాని, శాంతి సుస్థాపితము గాదని, వారు గ్రహించి, అందుకు దగిన ఏర్పాటులను గావింపవలెనని వారు తలపెట్టిరి. వాషింగ్టను సమావేశమునందును, అన్ని జాతులకు ప్రాతినిధ్యములేదు. రుష్యాను ఈ సమావేశమునకు గూడ ఆహ్వానింపలేదు. జాల్మి విసము సమస్యను పరిష్కరించుట కీ సమావేశ మయినను పూనుకొనుటలేదు. యుద్ధోపకరణములను తగ్గించుటకు వీరేమి చేసెదరు? సమావేశ దినము సమీపించుచున్నను, వీరు కార్యవిధానములను బహిరంగపడుటలేదు. సమావేశమునకు నెడలెడివారి యుద్దేశ మేమియో, ఇంకను వెల్లడి గాలేదు. ఆర్భాటములు మాత్రము అధికమగు చున్నవి. వివిధ జాతులవారికిని కాన్ఫరెన్సు యుద్దేశముల విషయమై సంపూర్ణ మగు సానుభూతి గలదా? వాడి సాధ్య మని తలచుచున్నారా? తలచుచున్నచో, వివరములకూర్చి విచారించవచ్చును. వాషింగ్టను సమావేశమును ఏర్పాటు జేయుచున్న అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాధ్యక్షులగు హార్డింగ్, ఇది సాధ్యము గాదనియూ, సాధ్య మయినను వాంఛనీయుము గాదనియూ తలంచుచున్నటుల, విదేశతంత్రీవార్తల న్వారా తెలియుచున్నది. అమెరికామాట యిట్లుండ, మిగిలిన దేశముల సంగతి ఎట్లులుండనో నూహించుట సులభ సాధ్యము. వాషింగ్టను సమావేశమున, పసిఫిక్ ప్రశ్నగూడ విచారించబడును. చీనా, జపాను, అమెరికాల మధ్య పసిఫిక్ సముద్రమునకు సంబంధించిన వివాదములు గలవు. మరికొన్ని యూరపీ యను దేశములకు గూడ, పసిఫిక్ ప్రశ్నతో సంబంధముగలదు. దీనిని పరిష్కరించుట కేమాత్రము నాధారము జేసికొందురో ముందుగాని తెలియదు.

యుద్ధోపకరణములను తగ్గించినంత మాత్రమున ప్రపంచశాంతి చేకూరు నని భావింప వీలు లేదు. తాత్కాలికముగ వానిని తగ్గింపవచ్చును. మరల పెంచవచ్చును. కాని, జాతుల నన్నిటిని అదపులో నుంచుటకు సాధన మేమి? ఒక జాతికి పైనికు లభికముగగలరు. మరికొన్ని జాతులకు నాకాదళ మధికముగ గలదు. నాకాదళములో గూడ జలాంతర్రాములు మొదలగు విధ్వంసకనాకలముందర పెద్ద నాకలు పనికి రాకబోవుచున్నవి. వీని నన్నిటిని మించి,

వివిధ దేశములవారును విమానముల సధికముగ నిర్మించుచున్నారు. సైన్యములు తక్కువయెనను, విమానములవలన నెంతటి సప్తమునయినను గావింపవచ్చును. విషవాయువు మొదలగు విధ్వంసక సాధనము లుదయించినవి. విశేషదూరమునకు గుండ్లను ప్రయోగించెడి ఫిరంగులను మరల కనుగొను చున్నటుల, రూటరు దెలుపుచున్నాడు. విధ్వంసక సాధనము లన్నియు దగ్గిపోయి, అట్టివి ఇకముందెన్నడును తయారు గాకుండునటుల జేయుటెట్లు? ఇందుకు నానారాష్ట్రసంఘము బోలు మరియొక సంఘము నిర్మింపబడునా? ప్రస్తుతస్థితి జూచిన, వాషింగ్టను సమావేశమువలన శాంతిసంక్షేపమునకు తగిన ఏర్పాటులు జరుగునని నమ్ముటకు వీలుగనవచ్చుటలేదు. సాశ్చాత్యులు బాహ్యోపకరణములనే నమ్ముకొని, ప్రవర్తించుచున్నారుగాని, మనస్సే అన్నిటికన్న ప్రధాన మను సత్యమును వారు గ్రహించుటలేదు. భావశుద్ధి లేనిది, బాహ్యశుద్ధివలన విశేషప్రయోజనము గలుగదు. అంతశ్శుద్ధికొరకు, సాశ్చాత్యప్రపంచము ప్రయత్నము జరుపుటలేదు. కలహబీజములను తొలగించనిది. ఎన్ని సమావేశముల నేర్పరచినను వర్తవసాన మొక తీరుననే నుండును కలహబీజములు, యుద్ధోపకరణములను తగ్గించినను తొలగవు. వానిని తాత్కాలికముగ దీసివైచినను తొలగవు. కలహకారణముల సంతరింపజేయుటకందుచే ముందుగ ప్రయత్నింపవలయును. సాశ్చాత్యప్రపంచమును వేధించుచున్న పరరాష్ట్రాక్రమణవాంఛ తొలగిపోవలయును. తెలుపుచువునివక్షణయుండగూడదు. అన్ని జాతులకును, స్వాతంత్ర్యము ననుభవించుటకు హక్కుగలదని యంగీకరింపవలెను. స్వయంనిర్ణయనూత్రమును అన్ని జాతులకును వర్తించు నని, నిష్కర్ష గ గుర్తించి తదనుగుణముగ నాచరింపవలెను. మానవాభ్యుదయమునకు నాల్గయిదు పెద్దజాతులుమాత్రమే బాధ్యత వహించుటలేదనియూ, అన్ని జాతులును కలసిమెలసి పాలు బడునపుడు మానవాభ్యుదయము చేకూరుననియు గ్రహింపవలెను. మాండెలులను పేరుతో నిపుడు కొనసాగుచున్నవద్దతి పరాధీనతను పెంచుచున్నదని, శ్రీనివాసశాస్త్రిగారే జనీవాలో జరిగిన నానారాష్ట్రసంఘసభలో వ్యక్తీకరించిరి. పెద్ద జాతులకు మరికొంత ప్రదేశము చేజిక్కుట శాంతి స్థాపనకు తోడ్పడుటలేదు. శాంతి చేకూరుటకు ముఖ్యమార్గ మేది? సాఖ్యప్రవర్ధనము శాంతికి మూలాధారము. మానవులసౌఖ్యము వర్ధిల్లవలెననిన వారి నావరించిన దుఃఖమును పారద్రోలవలయును. దుఃఖ మనేకరూపముల దాల్చుచున్నది. ప్రపంచమున స్వాతంత్ర్యపులేమి దుఃఖమునకు మూలకారణమగుచున్నది. వాషింగ్టను సమావేశము ప్రయోజనకరముగనుండవలెనని, స్వాతంత్ర్య పునరుద్ధరణమునకు మార్గముల నన్వేషింపవలెను. ఆసమావేశమున గూడెడి జాతులు, మహాస్ఫూర్తిగ దలపెట్టునెడల, ఇక్కార్యము సాధ్యపడకపోదు. కాని, ఈవిషయమును వారు విచారించెదరని తోచదు. ముఖ్యవిషయమును వదలి, బాహ్య సాధనలనే నమ్ముకొనుట, నేల విడిచి సాముజేయుట యగును.

ఆయుర్వేదవైద్యము

ఆయుర్వేదవైద్యముకూర్చి డాక్టరు కోమను గారు ప్రచురించిన నివేదికను విమర్శించుచు, ద్రావిడ వైద్యమండలి, మద్రాసు ఆయుర్వేద సభలచే నియమింపబడిన ప్రత్యేకసంఘము మరియొక నివే

దుర్జయనామ సం॥రం ఆశ్వీజ శు॥ ౧౪, శనివారము

ఆత్మశక్తి

జనమంచి పేరకటరామయ్యగారు

- క. స్పృశ్యంప నలనికానిది
వశమగునే యాత్మశక్తి పశుబలమునకున్
నశియింప జేమిటును నలం
దిశలను గాతినలె తెక్కు తెలుగులదిగున్.
- క. ఒకచేర జాలయం బై పయి
నొకచేర బట్టి యూచు నుద్దండగతిన్
బైకలించి యొక్కచేరను
నకలము వికలంబు జేసి కాంతింజెందున్.
- క. కొనయూపిరివలె నుండియె
పెనుబా మటు బుచ్చుమనెను భీకరభంగిన్
గననేరె డాత్మశక్తిని
మనుజుడు బాహ్యపదంబుననుండగుచున్.
- క. కొడుకుం గని కొండెక్కడుం
బాడవగు మేడెక్కినింగి ముట్టెడు మతియా
కొడుకును మేడయుం గూరినఁ
బాడ వడంగును వింధ్యనగమునోలెం గుండున్.
- క. దారము లెను భూమిక గడు
దూరము చననీక నిలుపఁ దొట్రితెనుం బరా
ధారపరాధిగతిన్
వైరవిహారంబు గాతినడగకుం గలజే.
- క. తనశక్తి తాను నమ్మిన
ఘనపథమున కెగి యెగి గరుడుండునోలెన్,
సునిశితమగు తనదృష్టిని
ననిశము నాజగముతోతయింద నిలిపెడున్.
- క. తనయాత్మశక్తి నూతన
నొనరికొని వైఁ బ్రాణి యున్నతపదముం
గనఁ జెల్లఁగాక, యెరు న
మృతరెండికె జెడును నాడుమి యల త్రిశంకన్.
- క. తనశక్తి దా నెలుంగక
యూనికెయె మోహంబు నిద్రయను మరణమునా,
దనశక్తి దా నెఱిగినఁ
గను వెలుంగును గనును, తెలివె గనుఁ బ్రాణంబున్.
- క. మెలుమై మెలునెడు నుతిమెడు
నులుమై, మృద్ధగఃసీమనండి మహాభి
కరమై పడుచిడుగై, జల
ధరమై తీవులకు నమృతధారలు గురియన్.
- క. మెల్లనిపదననగప్పుడు
విత్తనముననుండి కదలి వెలువడుమొక్కై
హతుకొను సంజచీకటి
హతున మెలమెల్లఁ దోచు ముద్దులమక్రై.
- క. స్తంభనము లేదు. శక్తికి
బృంభణమేకాని, లోకహితమునకై మున్
స్తంభముననుండి వెడలి వి
బృంభింపదె యుగ్గనారసింహకృతియె.
- క. అడవినిను నడంగి యుండదు
విడివడి యీ యాత్మశక్తి వెలుచవిబృంభిం
చెడు, గొండకడుపు వెలువడి
వడిఁ బుడమిని వారిధారపడుచందమునన్.
- క. నీచే నున్నది నీవిముక్తి యెపుడున్ నీశక్తినిపెత్తునా
లోచింపంగ నిమిత్తమౌత్రములె యీలోకంబునందన్యమున్
నూచించునదికల్పకర్మనివలెం జాక్వాని నీచేతిదే
నీచాతుర్యముఁజూపి యోడనడపన్ దీరంబుఁజేర్చున్.
- క. చులుక మున జలధిఁ గ్రోలుడె
చులుకమున నగస్త్యుడొని చూడంగ మహా

గ్రంథపరిచయము

మాకార్యాలయమునకు విమర్శనార్థమై ఈ దిగువ నుదా రించిన గ్రంథములను పంపిన గ్రంథకర్తలకును ప్రకాశకులకును కృతజ్ఞతఁ జూపుచు తత్పరిచయమును మా పాఠకులకు గలిగించు చున్నాము (1) సరస్వతీ వాచకపుస్తకములు. రెండవ మూడవ నాల్గవ యొదవ తరగతులవి. గ్రంథకర్త ఫారసీ రాఘవేంద్రరావు గారు బి. ఏ. ప్రకాశకులు అద్దేపల్లి లక్ష్మణస్వామి నాయుడు గారు రాజమండ్రి. వెల వరుసగా రి, 4, రి, 5, అణాలు (2) ప్రసిద్ధ ఆంగ్లేయాపద యోగములు:— ప్రకాశకులు సేతుబదర్సన్, హోబుబాబ్స్ 610 మద్రాసు రేక, మచిలీపట్టణము. వెల రు 1, (రి) కేసోపనిషత్తు ఆంధ్రీకరణము. గ్రంథకర్త ఆదిపూడి సోమ నాథరావుగారు. ప్రకాశకులు బి. ఏ. మార్కెట్ ప్రకాశరావుగారు బి. ఏ కాకినాడ వెల రు 0.1-6 లు.

సరస్వతీ వాచక పుస్తకములు ప్రథమపాఠశాలలో చదువు ఆంధ్రబాలబాలికల పాఠాభ్యోజితమునకై ప్రకటింప బడిన పుస్తకములు. ఇంకవరకు ఆంధ్రబాలబాలికల యువయోగ మునకై ఎన్నెన్నియో విధములగు వాచకపుస్తకములు ప్రచురిం బడియున్నవి. కాని సమాజమగు భాషాసాధనవాదులు లేనికతన ఆయ్యలే తగినంతటి భాషాభివృద్ధిని కల్గింపజాలకున్నవి. ప్రస్తుత మీ వాచకపుస్తకము వైనిశ్చేక్కినిన లోపమును పూర్వముగా తొలగింపజాతియున్నది. కాత్ర వాణిజ్యాది విషయములందు చక్కని పాఠభాషికజ్ఞానమును మృదువనోహరమగు వాక్యరచ నా నిపుణతను చదువరులకు కల్పించి ఆంధ్రబాలబాలికలకు మనో వికాసమును భాషాభిమానమును దేశాభిమానమును ప్రోదింపజా తినకై ఈవాచకపుస్తకము లలరారుచున్నవి - శ్రీయుతులు అద్దేపల్లి లక్ష్మణస్వామి నాయుడుగా రిదివరకే ఎన్నియో నవలా గ్రంథరాజములను ప్రకటించి అసాధారణముగా ఆంధ్ర పాఠాభ్యోజనము నల్పుచున్నారు. అట్టి వీరు ప్రస్తుతము ఈ యుద్యమమును చేపట్టుట విక్కిరి క్లాఘ్యముగ నున్నది.

ఆంగ్లేయాపదయోగములను గ్రంథమున సర్వసాధారణ ముగ జనులలో వ్యాపించు వ్యాఖ్యలను వానిని తివరం తాము నివర్తింప జేసికొనననునగునట్లు తెలుగున పాశ్చాత్య వైద్య కాత్రమునందలి ఔషధయోగములను కొన్ని వివరింపబడి యు న్నవి. గ్రంథారంభము నందు యోషధముల మిశ్రమ కేయు పద్ధ తులు-పరిమాణములు-మున్నగువానిని తెలుపగల వివరణములు నూచింపబడియున్నవి. పిమ్మట గగ్గల సాము జలోదరము ఉబ్బ నము మున్నగువ్యాధులను పేర్కొనుచు వానికై సిద్ధముచేసికొ నవలసిన ఆంగ్లేయాపదములపట్టి కను కొలతలతోనహా ఇచ్చుచు ఔషధయోగములు వివరింపబడినవి. గ్రంథముచివటను ఆంగ్లే యోషధముల యుచ్చాగణను తెలుగున అకారాధిగా వ్రాసి యును ఆయావ్యాధులయును తచ్చికిత్సకు బనికనచ్చు ఔషధ యోగములయు వివరములు తెలుపు సూచికయును ఇముడ్చబడి యున్నది. ఈపుస్తకము సాయమున ఏమౌత్రము ప్రాథమిక ఆంగ్లేవైద్యజ్ఞానముగల వారైనను తమంతతాము ఔషధములను సిద్ధముచేసికొనగలరని నమ్మదము.

కేసోపనిషత్తునందలి యర్థము తేటతెల్లమగు గీతపద్యముల కైలాసాధారణులకు సైతము విశదమగునంతటిమలువుగా గ్రంథకర్తగారు ఆంధ్రీకరించియున్నారు. ఆంధ్రమున నిట్లు పద్య రూపమునఁ బరివర్తములైన యుపనిషత్తులు చాలతక్కున. సోమనాథరావుగారి యాంధ్రీకరణము అన్ని విధములను మనో రంజకముగా నున్నదని తలంతుము.

తుల్యుఁడ గ్రీయాసిద్ధి దగం
గంధును సత్వముననె యుపకరణము లేలా?
గీ. వైరసంచారి సంకల్పవనగజంబు
ధర్మ సావధ్ద కృంఖలఁ డగులువడినఁ
బ్రబలనత్వంబె యగుచు స్వారాజ్యపట్ట
భద్రసామజవిభాగి వలంబుచుండు.

ఫారసీకవ - హాఫిజ్

హాఫిజ్ ఫారసీకవులలో నెక్కుడు పేరందినవాడు- ఇతనిని ఫారసీకవుల కల్ల చక్రవర్తి యనినను అతిశయోక్తి లేదు. 'గులిస్తా' 'బోస్తా' అను వానిని వ్రాసిన శేఖుసాదీకంబెను, కవితయందు మిన్న యనదగినవాడు-మనకు కాళిదా సేరివాడో ఫారసీవారికి హాఫిజ్ అట్టివాడు- అతని కవితాశక్తి అపూర్వ మైనది. మాత్రులు మృతుశేమృదుశేమలును భావపూర్ణములను నిరర్థజనితములను నగునట్టివి. విశుద్ధమగు ప్రేమ- తదనుకూప మగు పూజ్యభావము- తొలనై నఁ గరగింపగల సహృదయ మృ దుమ క్లాఘ్యమగు నుక్తిభరంపర-తడుచితమగు కోమల పదజాల ము మున్నగునవి ఫారసీకవులలో-కేవల మొక్క హాఫిజ్ కవి త్వమునందు మాత్రమే పొడకట్టునెగాని ఇతరత్ర కాన్నింపవు. హాఫిజ్ యొక్క నిజమగు పేరు శమ్సు ఉద్దీను- హాఫిజ్ అనునది అతనికి బిరుదుము- హాఫిజ్ చిన్న తనమునుండియు చారి ద్ర్యదుఃఖపీడితుడై యుండి ననియును, ఫారసీదేశమునందలి షిరాజ్ నగరమునందు పదునాల్గవతాబ్ద్యాంధమున జన్మించె ననియును అతని కవిత్వమువలన సూచితమగుచున్నది- మఱియు ను అతని గోరీవైని వ్రాయబడిన యొక పద్యమువలనగూడ ఈ విషయము స్పష్టపడుచున్నయది- హాఫిజునకు తనజన్మభూమిపై విలక్షణములగు భక్తి ప్రపత్తులు కలవని ఆతని కవిత్వమున ప్రతి పదమునను మనకు బోధించుచుండును.

హాఫిజ్ కుక్కాబుద్ది- అయన కొలదికాలము పరిశ్రమ చేతనే, చక్కని కవితాధారము, నిగంతుశేమగు వారసక విజ్ఞా నమును అర్జింపగల్గెను. హాఫిజ్ విద్యవ్రతుడు బుద్ధిమత్తమను అలంకరణే హాజీ కయ్యామద్దీను" అను చక్రవర్తి - అతని రచించి క్రొత్త నొక కళాశాలను స్థాపించి అందు హాఫిజ్ ను ఉపాధ్యాయునిగ నేమించి గౌరవించెను- కాని హాఫిజ్ ఉచ్చుంఖల వర్తనుడును యధార్థవాదియు నగుటచేత తామల ప్రశంసల కంతగా పాత్రము కా లేక హా యె ను- భిక్షు తుడుగాని రక్షుడుగాని- ఆవరణమునందును అభ్యాసమునం దును భిన్న వర్తనుడుగ నుండేనేని- ఆతడు హాఫిజ్ యొక్క వజ్ర సంకాశములగు వాక్యహరణములకు గురి గావలసినదే! ఈ కారణమువలన హాఫిజ్ ను కొందఱు వాస్తవికని- చపలుడని- దురభి మాని యని పంపరివిధములగు బిరుదుములతో- చిత్తముచచ్చిన ట్లాకాలమునఁ బూజించియున్నారు.

ఫారసీవారిలో ఆకాలమున 'అనల్ హక్' అని ఒకఫక్తి రుండెడివాడట. అయనగొప్పబ్రహ్మవాది. అద్వైతి. ఫారసీలో "అనల్ హక్" అనగా "నేనేబ్రహ్మమును" అనియర్థము. ఈఫక్తియ తననుగుఱించి తాను అనల్ హక్ అనిచెప్పుకొనుటచేత నతనికిది యే నిజమగు పేరుగా వాడుకగల్గింది. కాని దుర్మార్గులు. అనేకు లుచేరి- అఫక్తియ అహంభావముగలవాడని తలచి అతనిని-అనల్ హక్- అనిఅనవలదని పెక్కువిధముల నిన్బంధించిరి. కాని ఫక్తియ వారిమాటలను చెవినిపెట్టలేదు. అంతట వారాతని నుఱిసియించిరి. ఉరిలోతాను చనిపోవుచున్నను ఫక్తిరామాట ననుటను మాననే లేదు. హాఫిజ్ ఈకథను నైకొని ఒకగ్రంథముగా వ్రాసి-ఆకాల మునసంఘమునందుగల మాధ్యత, దురహంకారిత, మున్నగువాని నుల్లేఖించికరుణారసముపొంగునట్లు కవితావాహినిని వెల్లివిఱియఁ జేసెను. అప్పటినుండి అతని పేరు దిగంతముల వ్యాపించెను. మహా రాజాధిరాజు రెండఁబెండలో- అతని కవితాసూధారసమును గ్రోలి- ప్రత్యక్షముగ నతనిముఖమునుండియే పీయూషాక్షులను విని యానందించుటకై, అతనిని ఆహ్వానింపసాగిరి. కాని హాఫిజు ఏన్నపాలుని యంగణమునుకూడ త్రొక్కినవాడుమాత్రము కాడనుట చివటకు లేదని సారాంశము.

హాఫిజ్ వ్రాసిన దీవాన్ అను గ్రంథమును నీతిగ్రంథముగను మతగ్రంథముగను వైవదిహా గ్రంథముగను ఇప్పటికిని పు గించి గౌరవించు

సాక్షి సాక్షుసభ్యులు తమలో

దా మిట్లు మాటలాడుకొనిరి:

జంఘా:—యన సభాకార్యాలయ పనివార్యము లగు కొన్ని కారణములచే మౌనవలనకచ్చినందువలన నీ క్రొత్తపని యెఱుంగకపోవుటచేత నీదినమున క్రోతకవ్యయను రాలేదు. అందుచే సాక్షుసభ్యులమేమును నీదినమున లేదు.

కాలాచారి:—అనివార్యము లగు కారణము లని-సభా కార్యాలయ పని-మౌనవలన నని-నీవు పెద్దమాటలు చెప్పచున్నావు. అద్దె మనము సరిగా నీయకుండునన్నామని గృహస్వామి మనలను వెడలఁగొట్టుటచేతని స్పష్టముగా జెప్పరాదా? ఇచ్చట మనములేప్పు నెవ్వరున్నార?

వాణి:—నామీ యిచ్చట నుండియెడల నెక్కడ నైనఁ గొంతిసామ్యము బలులులేవు యద్దెనిచ్చియుండును. అతఁడూర లేకుంటున్నచో నీచిత్తు వచ్చినది.

జంఘా:—అయన గ్రామాంతరమునకుఁ బోయి నెలదినములు దాటిరి. అయన వెడలినపిమ్మట నొక్క లేఖమాత్రమే సాక్షి సంఘమునకు వ్రాసినాడె- సాక్షి సంఘమున కాయనయి వ్యతిరేక వ్యతిరేకముగ వర్ధంతి జరిగించినందులకుఁ జీవాట్లు పెట్టుచు వ్రాసినయాలేఖతప్ప తరువాత నేదీయు వ్రాయు నేలేదు. కారణమేమో తెలియకపోవుటవలనఁ దొందరపడుచున్నది.

కాలా:—అతఁడెచ్చటెచ్చటఁ దిగుచున్నాడో, ఏమేమి వింటెలు చూచున్నాడో, ఎవరెవరితో మాటలాడుచున్నాడో, యేయే విషయములను గ్రహించుచున్నాడో, యే తొందరపని మీదనున్నాడో, యెట్లు తెలియవచ్చును? మనము తొందరపడినంతమాత్రముచే నాయన వచ్చునా? అయన సుఖముగాఁ గొలదిదినములలో వచ్చి మనల సంతోష పెట్టెనని నావిశ్వాసము.

వాణి:—అయన రాచిని జంఘాలశాస్త్రియొక జెప్పియుండలేదు. కాని యెచ్చటనున్నను తరవంతిలేఖమైన నేల వ్రాయలేదోయని యాందోళనపడుట సహజమేకాదా?

కాలా:—అన్నియు సహజములే. సహజములైనపనులన్నియుఁ దప్పకుండఁ జేయవలయునా యేమి? సహజములైన పనులన్నియు విసర్జింపుమనియే కాదా వేదాంతము బోధించుచున్నది. ప్రకృతిలో గుడుగుడుగుంచును లాడువాడు పామరుడు కాక పండితుఁడా? ప్రకృతిని మీఠినవాడే వ్రాశాడు.

వాణి:—కాలాచారి! సంకతిసంకల్పము లెఱుంగకుండ, నేసంకతి చెప్పినను నీవు మతిములోని కిచ్చుమందువేల?

జంఘా:—మతిమనగా జ్ఞప్తివచ్చినది. ఈనడుమ నామి త్రునియొద్ద నొక్కపటము చూచితిని. అది యిరువదియంకముల పాడుగు పదునెంకంకముల వెడల్పు గల కాగితముపైఁ జిత్రించబడియున్నది. అది పశ్చాతాలో ముద్రింపబడి ప్రచురింపబడినది. దానిలో మతిబోధలవిగ్రహములు ముప్పదియున్నవి.

శుభసమయములందు, ఇప్పుడు మన వారు రామానుజములో పుల్లనుగ్రుచ్చి ఆభాగపు అర్థమును తమ కార్యభావములో పోల్చి- ఫలాఫలములను నిర్ణయించుకొనునట్లే- అప్పటి ఫలాఫలము అతనికావ్యమును ఆగాములగు శుభాశుభఫలముల నిర్ణయించి విధించుదైవముగా మించి కొని పూజించుచున్నాడు.

హాఫీజ్ అసాధారణుడగు ప్రతిభాశాలి. అతని కీడుగు కవి తక్కినభావలలో (సంస్కృతమునందులేవు) వేనిలోను లేదని పండితులు వాదవివాదములను నల్పుచుండును. పండితరాయజగన్నాథ మహాకవికి వలేనే, ఇతనిని “ఆత్మకవిత్వమే అన్నిటికన్న మిన్న” యను అభిమానము పూర్తి గలడు. ఈ విషయ మాతని కవితలందు ఎచ్చటఁబడిన నచ్చట స్ఫురించుచుండును. ఇంక నీవిషయము నింతతో విడచి హాఫీజ్ కవియొక్క నూత్నలయ ఒకటి రెండటిని ఈకింద ప్రకటింపుచున్నాము.

సభా అగర్ గుజ్జలే డాఫ్

తెదబ్ బకశ్యలే దోన్

గార్ నఫ్ హక్ అజ్.

ముఠాబ్ శి క్

గోస్వామి మొదలు సాధకబ్రహ్మచారి యనునొక యనానుకుని వలకు మూఁడువరులలోఁ గాఁబోలు ముప్పదివిగ్రహములు చిత్రంపబడియున్నవి. అవిగ్రహములన్నియు, వెనుకవి ముందు ముందువి వెనుకఁ జైవి క్రిందఁగ్రిందివి వైఁద గలగవులగముగ గం దగ్గోలముగఁ గలుపబడియున్నవి. కాలక్రమ మెంతమాత్రమును గణింపబడియున్నట్లు కానబడదు. మతక్రమమైన గణింపబడినట్లంతకుఁ పైఁ గానబడకుండ నున్నది. అట్టిచూహభావులను జిత్రించునప్పుడు, వాడున్నవరుసయే, వా రాక్రమించినట్లుమే, వారిప్రతిమవైఖరియే, వారిచరిత్రమును సంతోషముగాఁ జెప్ప దగినంత సవర్ధములే యుండవలయును. వారిబోధితలు సుద్రాక్ష సరములు పట్టెనామములు వట్టిమొగములు చూచిన సంతోషించువా రెవ్వరు? మనకుఁ గావలసినది వారు మతక్రమంచెము నఁ జేసిన మహోపకారము, వారు బోధించిన ముక్తిసాధనము, వారుచేసిన సంస్కరణము. ఈజ్ఞానమును మనకుఁ గలుగఁజేయ లేని పటములో మనకేమిలాభము. ఒక్కొక్కవిగ్రహము మత పూర్వచరిత్రమునకుఁ దరువాతయిధాత్యయమై యుండవలయును. పశ్చాచ్ఛరిత్రమునకుఁ బూర్వార్థాత్యయమై యుండవలయును. రామమోహనరాయల వి గ్రహము న కయిదాటువిగ్రహముల తరువాత రామానుజాచార్యుల విగ్రహమును జిత్రించి నప్పు డర్థమేమి? రామమోహనరాయలమత మెట్టిది? రామానుజమతమెట్టిది? గోస్వామిగారికి మూఁడు వెనుకల శంకరాచార్యులవారిని జిత్రించినప్పుడు భావ మేమి? మతసంప్రదాయమును బట్టి యొక సన్నిహితత్వ ముండవలయును. కాలక్రమమునుబట్టియైన నుండవలయును. అదియునిదియు లేని యీవామ్యులప్రొప్పుతో బనియేమి? మతబోధకు లీ యీస్వరూపములు గలవారని మనకుఁ తెలియుటకై వారట్లు చిత్రంపబడినని యూహించునెడల నా విగ్రహములలోఁ బ్రధానమ విగ్రహములన్నియుఁ గల్పితములే- కృత్రిమములే. శంకరాచార్యులవారు లావుగనుండునో సన్నముగ నుండునో యెవ్వఁడెఱుఁగును. బుద్ధదేవుని కోలమొగమో గుం డ్రమొగమో చూచినవారెవ్వరు? యథార్థములైన వాయాపటము లున్న మతప్రచారకుల విగ్రహము లీ కల్పితవిగ్రహములతో గుడ్డిగుచ్చుటకే దైన చారిత్రాత్మకమైన యభిప్రాయముండవలయునాదా? గుడ్డిగుచ్చివారు కుడియేదో యెడమయేదో యెఱుఁగకుండ గుడ్డిగుచ్చునెల? గులీమబువూ వేదోగులాబివూవే దో తెలియకుండ గుడ్డిగుచ్చునెల? సంఘవిగ్రహపటము చరిత్ర బోధకమేకానియెడల నింకదానిలో సారస్వమేమున్నది? హైందవజాతీయ మహాసంఘనాయక సంఘపటమున్నది. అదిజాతీయ చరిత్ర నెన్నినోళ్లను వెల్లడించుచున్నదో చెప్పవలయునా? ఆ ర్యురక్షణకే స్వతంత్రరాజసంఘపట మున్నది. ఆరాజులయొక్కయు వారి యాస్థానములయొక్కయు స్యూతాధికారిలను సోపానపంక్తిగ నాసంఘపటము చూపుట లేదా? విగ్రహముయొక్క మొగముసారు ముక్కుతీరు చూచి యెవఁడు సంతోషించును? దానిమొగమున భాగ్యవత్సక్రిమే యువయించుచున్నదో, యాధికారికలేజమేమందుచున్నదో, స్వాభాసినాను రాగమే వెన్నెల గాయుచున్నదో ప్రాపంచిక పరామ్యుఖితయే దుమడుమలాడుచున్నదో, అదియే మనకుఁగావలసినది అదియేమియు లేకపోయినను బోనిమ్ము. దానినిగూర్చి నేనంతవిచారింపను గాని ప్రధానమైన కాలక్రమమే వర్ణింపబడినప్పు డింకఁజెప్పవలసినదేమిన్నది?

వాణి:—అయినను మనకుఁ బూర్వము కాలక్రమము గూడఁ బొగుగఁ జెలియదులే.

కాలా:—అమాటకూడఁ గొంత సత్యము కాకపోలేదు.

జంఘా:—అదేమిమాట! శంకరాచార్యులవా రెనవత్సరమునఁ బుట్టిగో నీకు సరిగాఁ జెలియక పోవచ్చును. బుద్ధాచార్యులవా రేతిథిని బుట్టిగో నీకుఁ జెలియకపోవచ్చును గాని బుద్ధుఁడు ముందో శంకరుఁడు ముందో నీకుఁ జెలియదా? నిత్యానంధుఁడు ముందో రామానుజుఁడు ముందో తెలియదా?

వాణి:—నిజమే నిజమే కాని, కాలక్రమము లేకపోవుటయే గొప్పలోపమని యభిప్రేపింపదగదేమో. చరిత్రముతెలిసి నంతకడ కందఱకుఁ జెలియును. పటము వేసేట చరిత్రను జెప్ప నక్కఱలేదు. మొదటిది తెలియనివానికి రెండవది తెలియనే తెలియదు. మొదటిది తెలిసినవానికి రెండవది తెలియనక్కఱలేదు.

జంఘా:—పోనీ! అది గొప్పలోపముకాదు సరే. నీమాట యేల కాదనవలయును? మధ్యాచార్యులవారి విగ్రహ మామముప్పది విగ్రహములలోఁ గానబడినయెడల నది గొప్పలోప మని చెప్పవచ్చునా?

వాణి:—అటు లేల కానబడదు?

జంఘా:—ఏలయో నాకట్లు తెలియును కానబడలేదు.

కాలా:—నిజముగానే నిజముగానే.

జంఘా:—అసత్య మేల యాడెదను. నాకుఁ గనఁబడ లేదు. ప్రతి విగ్రహమునకును నామమున్నది. మధ్యాచార్యులవారి పే రాపటములో లేదు. అందువలన నాయన పటమందు లేనట్లెంచవలసి వచ్చినది.

కాలా:—అయ్యో! మతక్రయ గురువులలో మధ్యాచార్యులవారే యందు లేరా? ఎందుచేత? జెప్పమో! ఆయనను మఱచిపోవుట సాధ్యముకాదే- కర్మభక్తిజ్ఞానములు మూఁటికి మువ్వు తేర్పాటుగాఁ బ్రపంచమతచరిత్రలో స్థాపింపబడి యున్నారే. అట్లు శాశ్వతప్రతిష్ఠ వొందిన స్వాములవారిని సంఘపటమునండి సాగనంపుట సామాన్యసామాన్యమో అయ్యో! ఉపనిషత్తులకు మతక్రయభావ్య మున్నదే. బ్రహ్మగూతము లకు మతక్రయభావ్య మున్నదే- భగవద్గీతలకు మతక్రయ భావ్య మున్నదే- రామానుజమునకు భాగవతమునకు మతక్రయవాగ్ధ్యానము లున్నవే- సర్వశుభములకు మతక్రయతాంబూలములున్నవే- అయ్యో ముక్కటిపేట కోక్కకా లూడఁ దీసినాడే! ద్వైతమతము లేనిదే యద్వైతవిఘ్నాద్వైతములు నిలుచుటెట్లు? నిలుచుటమాట యటుంచుము. ద్వైతము లేనప్పుడద్వైతమున క్కేమేమి? అద్వైతమునకే యర్థములేనప్పు డింక విఘ్నాద్వైతముమాట చెప్పనేల! పటములో మధ్యాచార్యుల వారు లేకున్నతరువాత శంకరాచార్యులవారు రామానుజాచార్యుల వారెందులకు? వారినిగూడఁ దీసివేయవలెకపోయినాడో! ఉండినయెడల వారి యక్కఱమాత్ర మేమున్నది? పొగాకు గున్నము నేయికలసికదా నస్వమైనది! వీనిలో నేదైన నొక్కటి తినివైచియెడల నస్వనిధి యుండునా? అటులే.

వాణి:—కాలాచారి! వెట్టిచదువు చదువకు- జంఘాల శాస్త్రి చెప్పినమాట నిజ మనుకొనుచున్నావు కాబోలు! మధ్యాచార్యవిగ్రహ మేమి? అందున లేకపోవుట యేమి?

జంఘా:—మధ్యాచార్య నామమును నేనాపటమునఁ జూడలేదు.

కాలా:—అంతమాత్రమున కధిక్షేపణము లేదు లే-పూర్ణ ప్రజ్ఞాచార్యులవారిని యున్నదేమో అనందభిర్భలవారిని యున్నదేమో?

జంఘా:—ఆరెండు పేరులకూడ నాపటమున లేవు- ఈ మూడునామములు కాక మఱియొక నామ మాయన కేదైన నున్నదా?

కాలా:—ఉన్నట్లు నేనెఱుఁగను. కాని మఱియేదో యింకొక పేర నాతఁ డుల్లరదేశమున వాడఁబడుచుండునని నానమ్మకము.

వాణి:—దీనికింత యోజనయెందులకు? ఆపటమును జిత్రించినవారికి వ్రాయలేకపోయితివా?

జంఘా:—వ్రాయలేదని యెట్లు చెప్పగలవు?

కాలా:—వ్రాసితివా? ఆలాగునజెప్పము. ఉండు ఒక్క నిమిష ముండు. మాటల సందడిని మరచిపోయితిని. శ్రీమముగా దిమ్మ దిగునట్లొక్క పాడుముపట్టు వేసికొని!

వాణి:—జంఘాలశాస్త్రి! చిత్రకారునికేమిని లేఖ వ్రాసితివి.

జంఘా:—మీపటమును జూచితినియు, దానిలో ద్వైత మతాచార్యులగు మధ్యస్వాములవారి విగ్రహము కానిపింపలేదని యుం బటములో నాయన విగ్రహమును బుద్ధిపూర్వకముగా వదలుట కార్యులగు మీరు సాహసంపఁ జాల రనియు, నాయన కిచ్చట మధ్యాచార్యు లని-పూర్ణ ప్రజ్ఞా లని - యానందభిర్భల ని మూడే ప్రఖ్యాతము లగు నామము లున్నవనియు, నీనామములలో నేదియుఁగూడ మీ పటమున దృష్టిగోచరము కాలేదని యు: గావున మఱియొక్క పేరైన మీ వైపున వాడుకలో నుండవచ్చుననియు, నట్టి పేరేదో తెలియఁబడిన యెడల సం తోషింతు ననియు వ్రాసితిని.

కాలా:—సరే ఇంక నేమి? మృదులముగనే వ్రాసితివి. నోడ్డలి పెట్టుగ వ్రాసితివేమో యని యనుకొంటిని. ఇంకను నీ యుల్లరమునకు జబాబు రాలేదు. రావేగమే యీసందేహము విడిపోవును సరే. ఇక నేమి?

జంఘా:—జాబురాలేదని యెవరు చెప్పినారు?

కాలా:—అదొకటా? ఇంక నేమి? ఏమనివచ్చినది.

జంఘా:—ఇదిగో ఉల్లరము. దీని యర్థము తెనుఁగునఁ జెప్పెదను. భారత చిత్రమందిరము నుండి 142, గ్రాండు బ్రంకు కోడ్డు హారా. 8-10-21

“బాబు జంఘాలశాస్త్రికి-అయ్యో! మీరు క్రిందటి నెల 28 వ తేదీని వ్రాసిన యుల్లరము మాకు సకాలమునఁ జేరినది- మీ యుల్లరములో బ్రథమ భాగమున వ్రాసిన యంశమునకు నేను జబాబుచెప్పఁజాలనందులకు క్షమింతురని నమ్ముచున్నా

అచార్య శీలధర్మము

భారతవర్షమునందే గొప్పగొప్ప విద్యాలయములు చీనామున్నగు దేశదేశములకు వేదవి విద్యావివేకధర్మాదుల ప్రచారము నేయవలసి వచ్చిన ఆకాలమువేలు. మనయంతమనమే విదేశములకు పోయి విద్యాదుల నుపాల్పింపవలసి వచ్చిన ఈ కాలము వేలు. విదేశీయులు ప్రస్తుతము-ఈ మన భారతవర్షమునకు-వేలకువేలుగా కనుపడుదు, ఎన్ని వేల ధేండ్లకొండలతో నాగర్భకతాసాధము నిధిహించి పేరొందిన- మనమతములు మన ధర్మములు మన యాచార్యవర్ణవర్ణములు నిస్సారములను అనుపాదయములను అమానవములను - అని దినదినమును విధియు విరామములేక మనకు బోధించుచున్నారు. కాలవశమున సంభవించుచుండు పరిస్థితులను గాని, జయపజయములకు గాని, ఉక్తిరాపకర్మలకుగాని అంతగా విచారామోదములకు అవకాశమియ్యరాదనుట నిజమే. గాని-మనము మనభూర్వుల పాండిత్యపర్యాకమగుటను, బాత్తుగ విశ్వరించిత మనమాటను తలంచుకొనినపుడు మాత్రము - విచారమునకు అవకాశమియ్యకుండు నుండలేమని తలంచుము. కనుక కొంతకాలము మన చారు పూర్వులగు ప్రతిభ సిద్ధియును పండితులయును కలిగియున్న సామర్థ్యపరిమితియును తమము. ప్రస్తుత మిచ్చట దేశదేశాంతములకు నైతి మాదర్శనప్రాయమైన అచార్యశీలధర్మని గురించి ఒకటి రెండు మాటలను నివేదించెదము.

అచార్యశీలధర్మము అవశిష్టాల్పివాడు. ఈయన నలందావిశ్వవిద్యాలయమునకు అధ్యక్షుడుగా నుండెను. భారతవర్షమున నాకాలమునందలికి సమకీర్తి సద్విషయదగిన దానినికొక డెవ్వడును లేదని పండితులనుకొనెదరు. చీనాయాత్రకుడగు హియనుత్యాంగున కీతడు గురుపదము సద్విషయించి పాడు. ఈయన వంగదేశాంతర్గతమగు రామపాలగఠమున (కాకాజల్లాలో) జన్మించెను. సాలవంశ్యులగు రాజులపాలనకు పూర్వ మాయూరు బ్రాహ్మవంశ్యులగు రాజులకు రాజధానిగానుండెదట. అచార్యశీలధర్మము కిక్కిన దానినికలవలె బ్రాహ్మణపండితుడుకాడు. "ఇదంత్రే మిదం బ్రాహ్మ్య"మను నూత్నకీర్తిగల విద్యవైకాండుడును శౌర్యనిధియునని పేరొందిన క్షత్రియవంశ్యుడు. సాధారణరాజులవలె నితడును విశ్వవిద్యులుబుబుబుగ నయిండుచో మూరాభిషిక్తుడు కాగల్గెడివాడే. కాని భారతాటాక్ష మితనియందు

ను. ఆ మహాభోధకుల నామము లేవో కనుగొనుటకుఁ బ్రయత్నించుచున్నాను. ఆ సంఘ పటము మేము కల్పించివేచినది కాదు- ఏదియో పూర్వపటమునకు సకల తీసివేయు- ఆ పూర్వపటము మా కెట్లువచ్చినో యొక్కడినుండి వచ్చినో తెలియదు" కాలాచారీ! వింటివా? ఎటులున్నది?

కాలా:- మీరు వ్రాసిన శేఖరానియంత మేదో యాత్రదేలుగకుండఁ బ్రత్యుత్తర మిచ్చినట్లుగపడుచున్నదే! ఆ మతభోధకుల నామము లేవో కనుగొనుటకుఁ బ్రయత్నించెద వని వ్రాసినాఁ డేమి? మీరొక్క మధ్యాహ్నములుగారి కక్కడవాడెబడుచున్న నామము లేవో యడుగగా మతభోధకు లని వ్రాసెనెమి?

వాణి:- గౌరవార్థమైన ఒకట వచనప్రయోగమై యుండును.

జంఘా:- అట్లు కాదు- కేలుగున నట్లు సమర్థించుకొనవచ్చునుగా-యొత్తర మింగ్ల షానున్నది 'ది సెన్సు ఆఫ్ ది ప్రీచర్స్' అని వ్రాసినాఁడు.

వాణి:- ఆ విగ్రహము పూర్వపటమునకు సకలనియు నది యెచ్చటనుండి వచ్చినో మాకుఁ దెలియదనియుఁ జిప్పటవలనఁ దమవీధినున్న పూచినంతయుఁ దొలగించుకొన్నట్లు కనబడుచున్నది.

జంఘా:- అంతేకాదు మనకు ముందరింకెంతఁ దెలియు సాధనముకాడఁ దొలగించినట్లు కనబడుచున్నది.

కాలా:- ఏవో పేర్లను గనుగొనుట కాయన ప్రయత్నించుచున్నానని వ్రాసెనుగాదా! ఏమి తెలియనో మాత్రము-

వాణి:- నీకేమి తెట్టి ఉన్న ప్రతిలేవో విక్రయించు కొనుటయే పురుషప్రయోజనముగాఁ గలవారికి పనికిమాలిన గొడవయంతయు నేల? కనుగొనువాఁడైన యెడల నితల ప్రఖ్యాతాంత మెంతసేపు కనుగొనవలయును?

కాలా:- అట్లుకాదులే-మనకున్న యాతురత వారికేల యుండును-సావకాశముగాఁ గనుగొని తెలియఁ జేయుమరేమో?

జంఘా:- ఆ సంకతి నిష్పితముగాఁ దెలిసినయెడల నీ దినమున నుపన్యసించియుండును.

వాణి:- మన యుపన్యాసముల కేమి? మత యొకప్పుడు మాచుకొనవచ్చును లేదు? సోదము-

జంఘా:- ఓమ్ శాంతి శాంతి శాంతి.

అచార్యముగ ప్రసరించి అమేయపరిభాషాభవమునుజూపి ఇతనిని లోకప్రేమకు ఆకర్షించెను. కనుకనే చక్రవర్తిశీలధర్మమని యని పించుకొనినదిగ నెడల అచార్యశీలధర్మము డని ప్రసిద్ధిగాంచ గలిగినాడు.

నలందా విశ్వవిద్యాలయము వౌద్ధత మను మహాపాదపమునకు ఒకపిశాలకాఖ యనవచ్చును. అచార్యశీలధర్ముడీ విశ్వవిద్యాలయమున కంతకును అధ్యక్షుకపదవి సద్విషయించి-విజ్ఞానప్రపంచమునకంతకును సుబాట్టుగానుండునపుడు-ఇంచుపనునైను వందలకు నైబడి యధ్యాపకులును, పదివేల మొత్తమునకు మించిన విద్యార్థిబృందమును అధిపనించియుండెడివారట! వీరందఱును మకుటమువలె అధ్యక్షుకపదవి సద్విషయించి లోకమునందు- అప్రతిపాతముగ-నిష్పక్షపాతముగ - నిర్వాజ్యముగ-విజ్ఞానము వెల్లివిరియఁజల్లు చేసినవాడు మన యీ శీలధర్మాచార్యుడు.

అచార్యశీలధర్మము డీయధ్యక్షుకపదవి నలంకరింపకముందు, ఈజనమున ననేకులు-పండితప్రకాండలును మహాత్ములును విరాజిల్లినట్లులో నినుమంతయును గందియునులేదు. వౌద్ధతము నందలి మాధ్యమికకాఖ కాచార్యుడై-విజ్ఞానమును దేశమందెల్లడ పంచివెట్టిన నాగాధ్యుడును, గ్రీకుదేశపుచక్రవర్తికి మనస్సమాభావము కలుగఁజేసి తొక్కివదేశమునుగావించిన నాగదేవోపాధ్యాయుడును, సాంధ్యమతమును ఖండఖండములుగా ఖండించిన గుణమతిబోధకత్వమును, ఈ విశ్వవిద్యాలయమునందధ్యక్షుకపదవి సద్విషయించినవారే. ఈ విశ్వవిద్యాలయములోని-జనమిక్రుడను పండితుని-ఆకాలపు తిబ్బతురాజు తనరాష్ట్రమునందు ధర్మప్రచారకుడుగా దనుజేయుదని పిలిపించిరి. ఆతనివలన తత్కాలపుదేశములను విని, గారవించినాడు.

శీలధర్మని లోలివామము దంతదేవుడట! బాల్యమునందే యు నితడు విలక్షణపరిభాషాలియును డిక్టియర్నియును నై యుండెను. పదునారేండ్ల ప్రాయమునాటికే ఈతడు సాంఖ్యన్యాయవైద్యకాదిశాస్త్రముల బారంగకుడుగ నుండెడు. కాని ఈమాత్రముతో నియాచార్యుడు సంప్రీతుడుగాక, ఆకాలమున-నలందా విశ్వవిద్యాలయములో విద్యావయోవిభవముల వృద్ధులగు అచార్యధర్మపాలు నొద్ద కేగి- ఆయనయంతేవాసిత్వమును స్వీకరించి - కొలది కాలములోనే సర్వదర్శన పారంగతుడును అద్వితీయ శాస్త్రార్థవాదియును నయ్యెను.

ఈస్థితి యట్లుండ దక్షిణభారతమునందే మహాద్వందవం డితు డొక్కడు (ఇతనిపేరేమో తెలియరాదు)- సమస్త ద్విదేశములను గల పండితమండలములను జయించుచు - క్రమముగా సాంధా విశ్వవిద్యాలయమును చేరి ధర్మపాలాచార్యుని శాస్త్రార్థమునకురమ్మని నిష్పందింపసాగెను. అప్పటికే అచార్యధర్మపాలుడు కడువృద్ధుడును జరాభిస సత్తకరీయునగుటచేత నందులకీయ్యకొనుటలో సందేహింపసాగెను. ఈస్థితి నల్లో కనిపెట్టి దక్షిణదేశపు పండితుడు మిక్కిలి త్వరపెట్టి సాగెను. అప్పుడు మన శీలధర్మదుడు తనగురువునకు జరుగుగా ఆదక్షిణదేశపు పండితు నెదిర్చి శాస్త్రార్థముచేయదొరకొనెను. శాస్త్రార్థముఅహింసగుణి-చి జరిగినది. దక్షిణదేశపు పండితుడు మీమాంసాశాస్త్రపద్ధతి ననుసరించి యజ్ఞాదులపశువిశేషము - సర్వద్యమును యశస్వమును- అని వాడుచుచేసెను. అచార్యశీలధర్మదుడు ఈవాదమును తీగ ప్రమాణములనుచూపి - ముక్తిముక్తులుగ ఖండించి - అంతటి పూర్ణ పండితధర్మలో అహింసాతత్వమునునిరూపించి విజయపతాకమును నెలకొల్పెను. నాటినుండి నాలందావిశ్వవిద్యాలయమునందలి పండితమండలి- ఏకముఖముగా- నితనికి సర్వాధ్యక్షుకపదవి తోరబాటు అనేక బిరుదములను సమర్పించి గారవించి కృతార్థతఁ గాంచ సాగినది.

అచార్యశీలధర్మనివశమున నున్న పండితులు ముత్తెఱుగుల నుండి, భిన్నభిన్నములగు గ్రంథాత్రములందును శాస్త్రములందును నిష్ఠాతులగువారు ఇండు ప్రథమకక్ష్యవారు. వీరుపదుగురుండరి. ద్వితీయ కక్ష్యవారు గ్రంథ మంది. వీరు సమస్త శాస్త్రములను కులంకషముగా బోధింపగలవారట. మూడవ కక్ష్యలో వేయిమంది యుండిరి. వీరందఱును విశేషవిధములగు శాస్త్రములందును సూత్రములందును అద్వితీయతక్కి గలవారు. ఇందఱునై అధ్యక్షుడై మనశీలధర్మాచార్యుడు విరాజిల్లెను.

శీలధర్మాచార్యుడు నూట ఆరు సంవత్సరములు జీవించెను. ఈయనదర్శనమునకై హియనుత్యాంగు నాలందావిశ్వవిద్యాలయమున కరుదొచ్చినపుడు ఆతనికి సమస్తమహిమముల నొనర్చి ఉపదేశముల నొసంగియతనిని ధన్యునిచేసెను. అచార్యశీలధర్మదుడు గతించి వెక్కిరిశాట్టలు గడచుచున్నను అతనియతో బింబము భారతవర్షప్రజల కొక్కొక్కరు మాత్రమే గాక, సమస్త దేశదేశాంతయులకును- మతాంతరులకును- ఆదర్శప్రాయమై వెలయుచున్నది. భారతజనగొప్పమున మజల నిట్టిపండితులు జనించు తెప్పవో కదా!-

వసంత లేఖలు

చెలిమికాదా! 3

క్రిందటి యుత్తరములో వ్రాసినయుపన్యాసకర్త యగు స్వామివై బ్రాహ్మణులకును బ్రాహ్మణేతరులకునుగూడ నాగ్రహము వచ్చినదట. కొందఱుబ్రాహ్మణేతరు లాతని పూర్వార్యత్రమ మేమని జగకుఁ బోయి యడిగెడు. అతఁడు చెప్పరందున చాగుగ్రులై బలవంతము చేయచుండ నిష్పదే వచ్చెద నుండు డని లోపలిగదిలోనికిఁ బోయి యదృశ్యుఁ డయ్యెను. మన బ్రాహ్మణేతరమిత్రులు రక్షకభటుల సాయమున నాతని మూటలు విప్పి పక్షింప నాతిఁ దొకకంసాలిన్వాయులవారని తెలియఁజేసెదట. ఇందుంతయు ననన్య మనియు నీస్వామి మలబారుదేశమునందలి యుపద్రవముల విని యచ్చటకుఁబోయె ననియుఁ గొందఱు అనుచున్నారు. సఖ్యము తెలియదు.

నే నిచ్చట నుఖముగఁ గాలక్షేప మొనరించుచున్నాను. రాత్రి లభ్యుడప్పుడు సినిమా నాటకములు చూచుటకుఁ బోవుచుండును. స్నిరాతి వాల్మీకిదేవరచరిత్ర మను సినిమా ప్రదర్శనకు బోయి రాత్రి లోమిగింటలకు బసకుఁ జేరినది. నిద్రంపవలెనని ప్రక్కవైకొరగితిని. వాల్మీకి పంచమజాతీకన్య వై బ్రాహ్మణత్వమును నీడి మాంసభాదియై, కలయు చెడి, దొంగల గుంపునకు నాయకుడై చెసిచర్యలు - తుద కాతనికి గలిగిన వైరాగ్యము - రామనామస్మరణము - తపస్సులో సమాధి- పుట్టులు పెరిగిపోవుట- నారదాగమనము- రామాయణ నిర్మాణ ప్రయత్నము - మొదలగు విషయములు నామధిలో మెదలచుండ, నేను తిట్లుండవై చూచుచుఁ గన్నుల మూసి కొని యుంటిని. ఈ కథకంతకుఁ బర్యవసానముగఁ బ్రస్తుత మా ర్యాద్రమున జరుగుచున్న మహాద్వంద్వము జ్ఞప్తిలోనుండెను. కథ సాగుచుండెను. మూడుమాసములలో స్వరాజ్యము వచ్చునా? స్వరాజ్యసంపాదనమునకు మన మర్హులమా? పంచముల కస్పృశ్యతను మాన్యులని యార్యార్యవంశములు వాల్మీకివంటి కవినామ్రాట్టుల సంతతివారైన లాభ మేమి? పంచముల దుస్థితికి బ్రాహ్మణులే కాకులలో ఇట్టిపత్నలు మనమునందలగింపున మెఱయుచుండెను. సినిమాలో జూచినచ్చివకథ యంతయు చతురవిధియముమందు జరుగుచున్నట్లే మహారంగమున నడుచుచుండెను. ఇంతలో మత్తుకలిగినది. నిద్రవచ్చుచున్న దనుకొంటిని. లేనదలచిన లేవగల నని ధైర్యమున్నది. ఈధైర్యము దిమ్మగా మాటిపోయినది. కొన్ని నిమిషములఁజూచు నేమిజరిగినదో తెలియదు. నేను తేమలోపల నాకొకమహాద్వంద్వమును గూడరించినది. అందన్నియు నందిరగవచ్చుములలోరణములు - చక్కని మేడలు- ఇంగ్లం కొంతింకా వేదికలు- నున్న నిమిషము- నూ నెహోసి యెత్తుకొనవచ్చును. నిల్లనివెన్నెలు గాయుచున్నవి. మాణిక్య దివరాసులు- మణిమయ స్తంభములవరుసలు- పెద్దసభాధనము, సముద్రమువలె నెటుచూచినను కనుమాపుమేర తుద కనబడదు చిత్రిమైనలతలు- బొమ్మలు- పురాణకథలును గలవాడట, నేలలు, ఛాందీనిలు, ఎన్ని వేలకోట్లజనులలో కొన్ని వేలసంవత్సరములు ప్రపంచమునందలి ధనరాసుల నన్నిటినిఁ దెచ్చి గట్టిల్లు న్నది. నీలాలలో వజ్రములు గలిపి చక్రములవలె, పద్మములవలె, చిలుకలవలె నడుగుభాగమంతయు నిర్మించిరి. అని కట్టుకట్టు కలకు సున్నమువలె బంగారునిరానిరి. కోడలు, స్తంభములు ననేక చిత్రములఁ బ్రదర్శించుచున్నవి. ఈవెట్టి కన్నదినములైనఁ బాలవు. ముఖ్య విషయములు మ. ఆచువుంటిని. ఇందు లక్షలకొలది జనులున్నారు. రాజులు, కవులు, పండితులు- శూరులు- ధర్మాత్ములు- మహాపతివ్రతలు- మొదలగువారి నేకులు కదలక మెదలక గంధర్వ యక్షి కన్నర కి.పురుష సేనలందు- చాటల వినుచు- నాట్యములు జూచుచుండిరి. నాప్రక్కనున్నయొకరి నిది. దోయూరని యడిగితిని. వారు నావైపునకుఁ జూడలేదు. నేను కొంచె మాతని సమాపించి,ముట్టి కదిపితిని. కాని యాతఁడు తిరిగివచ్చి, నన్ను తగిలినయలకు సందేహించిన ట్లుగపడి కొంచె మానలకు జరిగెను. అతనియొగము సరిగఁ జూచితిని. ఆతఁడు మరణించిన మా మేనయత్తగారి భగ అన్నచాత. ఆతఁడు మరణించి కొలదికాలమై యో నాసభ్యులఁ జరిగిలనముగఁ జూచుచు సానిపోయిత

మదరాసు శాసనసభ

నిన్న మధ్యాహ్నము ఫలహారాంతరము ౨౪ 2 X ౩0 ని ముగములకు సమావేశమయ్యెను.

1920 వ సంవత్సరపు మదరాసు జిల్లామునిసిపాలిటీల చట్టములు సవరించుట కొక బిల్లు

1920 వ సంవత్సరపు మదరాసు జిల్లామునిసిపాలిటీల చట్టమును సవరించుట కొక బిల్లును ప్రవేశపెట్టెను. టి. ఎ. రామలింగం శ్రేణిగారిట్లు పఠ్యనించిరి. "ఈ బిల్లు చాల చిన్నది. పురపాలక సంఘాధ్యక్షులను ప్రతి సంవత్సరము క్రొత్తగా నెన్నుకొనుచుండవలయునని నూతనచట్టమును కానింపబడినది. దీనిని మార్పుట యే నా బిల్లుయొక్క ప్రధానోద్దేశము. ఈ బిల్లు ప్రాతశాసన సభలో చర్చింపబడినపుడు, కొండా వెంకటప్పయ్య, బి. వి. నరసింహయ్యగారు ప్రతి సంవత్సరము అధ్యక్షుల నెన్నుకొనుచుండవలయు ననుబంధన కంగీకరించలేదు. వారెంత చెప్పినను వివర, ప్రభుత్వమువారు తమ మార్పును చట్టములో జేర్చివేసిరి.

ప్రజా ప్రభుత్వధర్మమునకు నా బిల్లు ప్రతికూలముగ లేదు. గత రెండేండ్లములలో నెన్నుకొనబడిన పురపాలక సంఘాధ్యక్షుల సంఖ్య అతిస్వల్పము. ఈ నెలలో సభ్యులలో మూడవ భాగము లెవ్వలమున భారీ చేయవలయుననియు, నవంబరు మాసములో వారిరులు క్రొత్తవారిని ఎన్నుకొనవలయుననియు మొదట కానింపబడిన గాని X త మ స మ లో స్వపరిపాలనాంగమంత్రి గడచిన నెలలో ఈ అంశమును మార్పుట కొక బిల్లును ప్రవేశపెట్టెను. అది బిల్లు అంగీకరించబడినది. రా. బి. టి. యం. నరసింహయ్యగారు ఈ బిల్లును ఆమోదించిరి. రా. బి. టి. బాలాజిరావు నాయుడుగారి బిల్లును బలపఱచిరి. బలపఱచుచు, నాయుడుగారిట్లు పలికిరి. "సాధారణముగ పురపాలక సంఘసభ్యులు అధ్యక్షుని తంటాలు పెట్టుచుందురు. ఇది నా అనుభవమునుబట్టి చెప్పుచున్నాను. ప్రతి సంవత్సరము అధ్యక్షుని నెన్నుకొనవలసి వచ్చినయెడల, ఈ సభ్యులలో కొందరు అధ్యక్షులు కావచ్చును. అప్పుడు వారికి అధ్యక్షుని కష్టములు గులభముగా దెలియును. అదియునుగాక, సహాయరాకరణ వలయులు పురపాలక సంఘములలోను, మండల సంఘములందును వీలై నన్ని స్థలములను సంపాదించుచున్నారని గాన పురపాలక సంఘాధ్యక్షులను ప్రతి సంవత్సరము ఎన్నుకొనుట ఉత్తమమగుగా దొచుచున్నది. వారు సభ్యులుగా నున్నంత వ్యవస్థయు, బాధ్యతను గుర్తెలుంగక నోటికియిష్టమువచ్చినట్లు చేలుచుందురు. వారధ్యక్షుని పదవిని సంపాదించినయెడల, బాధ్యతయన నేమియో నర్థము చేసికొనగలరు" దేవరాజులు నాయుడుగారు టిల్లు ౭ సమ్యతించిరి.

మున్సి అబ్దుల్ రహిమాను 'సాహెబుగారు బిల్లుకు ప్రతికూలముగ నొక వ్యాసమును చదివిరి. కాసములను, నిబంధనలను అనుదినము మన ఇచ్చవచ్చినట్లు మార్పుచుండ గూడదు.

ఎ. రంగనాథం మొదల్యారుగారి టిల్లుచెప్పిరి. "పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడు అత్యుత్తము డైనపక్షమున సభ్యులకిని తిరిగి ఎన్నుకొందురు. అతిపాలక పద్ధతి నిర్మిత్యవ్యములు జరుగుచుండునగాని ప్రతి సంవత్సరము సంఘాధ్యక్షుల నెన్నుకొనుచుండవలయును. నూతనమార్పు ఏలాగుననిచేయునో చూడకమునుపు ఆనిబంధనను మార్చగూడదు.

ఒక సెలెక్షన్ మిటీవారు ఈ బిల్లును పరిశీలించవలయు నని రా. బి. ఆమంచర్ల సుబ్బాకృష్ణారావుగారు కోరిరి.

ప్రాతిబిల్లు ప్రకారము పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడు మూడేండ్లమారు నవసరములేదు. ఈ నిబంధనను మార్చివేయునపుడు గా. ౨౯ వీ. రా జ గో పా లా చా ర్యు లు గా రు స్థానిక సభ్యులపాలన కాభాధికారిగానుండిరి. వారు మానవరణ సంక్షిరంచలేదు. అప్పటికాననసభాధ్యక్షులగు మనగర్నరగారు మేమందరము ఇట్లు మార్చగూడదని ఆశేపింపగా మిరు తూర్వాచారవరాయణులు. నూతనపద్ధతులన్న మీకు తలనొప్పియని మమ్ములను మందలించిరి. అని టి. ఆరుమై నాధంపిళ్లగారు చెప్పిరి. పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడు పురపాలకుల నేమడుగుగా నుండవలయును గాని యజమానుడుగా నుండగూడదని శ్రీమాన్. సి.వి. వెంకట్రమణయ్యగారు సెలవిచ్చిరి.

మూర్తికిని-సభ్యులకును-మందము లాచరించి యొక్క-పరుగున బాటలకు లయ తప్పకుండ గంతులు వేయుచు రెండు మైళ్లదూరము పోయితిని. ఎట్టయెడట నొక ప్రంభము తగిలి బోర్లపడితిని.

రేచి మాచునకి నేను పరుండిన మదరమంచమునుండి క్రింద పడియుంటిని. ఈ విచిత్రస్వప్నము నీకుఁ దెలియఁబఱచుట యవసరమని రాత్రి తగిలినదెబ్బచే నిండునుండిన నేనిదియే విశేషముగ వ్రాసితిని. దయయుంచుము. నానమ్మకును దృఢముగా నున్నది-స్వప్నము ఫలవంత మగు ననియే నమ్ముచున్నాను.

ఇట్లు నీ యనుంగు మిత్రుఁడు వసంతుఁడు

ఇట్లు దీనిని చర్చిరిగినప్పటికి, రామలింగం శ్రేణిగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు టిల్లుచెప్పిరి. "ఇటీవల రెండుమాడు చొట్ల పురపాలక సంఘములయొక్కయు, స్థానిక సంఘములయొక్కయు మిత్రముమహాసభలు జరిగినవి. వారందరు నా బిల్లుయొక్క ప్రధానోద్దేశమును కొనియాడి, అంగీకరించిరి. నా బిల్లు యెంత అవసరమైనదో, గుర్తాగ్రహణపారీణులగు కాసనసభా సభ్యులు తీర్మానించవలయును. ప్రజల అభీష్టమును నారయక, ప్రభుత్వమువారు చేసిన మార్పును తీసివేయవలయునని నేను ప్రార్థించుచున్నాను"

వోటుకు పెట్టగా, 60 మంది సభ్యులు ఆనుకూలముగాను 16 మంది ప్రతికూలముగాను వోట్లునిచ్చిరి.

అంతట బిల్లును సెలెక్షన్ మిటీవారు విమర్శించనక్కరలేదని రామలింగం శ్రేణిగారు యపహించిరి. ఇందుకు ప్రతికూలము గ మాట్లాడుచు, డి. బి. యం. కృష్ణశ్రీ నాయుడు గారి టిల్లుపఠ్యనించిరి. "మనమీ ఉపపాదనకంగీకరించగూడదు. ఈ బిల్లుయొక్క నూత్రమునందు నాకు సానుభూతిగలదు. ఈ బిల్లు అధిక సంఖ్యాకులచే నంగీకరింపబడినను, నవంబరు మాసములో క్రొత్త గ్రాంథ్యక్షులను ఎన్నుకొనుటను నిలుపగూడదని చాలమంది అభిప్రాయపడుచున్నారు. నవంబరులో క్రొత్త ఎన్నిక లుండునని తెలిసి, ఆ నేకులు అధ్యక్షుల పదవిని బడయుటకు తొందరపడక, యత్నించవలసింది. అది మినుగాక, ఇట్టి ముఖ్యమైన బిల్లులను సెలెక్షన్ మిటీలకు పంపి తీరవలయును. ఏ బిల్లును గాని మనము ఒక నిమిషములో ప్రవేశపెట్టి, మరుసటి తుణములో నంగీకరించగూడదు."

బిల్లును సెలెక్షన్ మిటీకి పంప నవసరములేదని ఎ. రామస్వామి మొదల్యారుగారి భిక్షిపాయపడిరి. సెలెక్షన్ మిటీకి పంపక తప్పదని డి. బి. మోచర్ల రామచంద్రారావుగారు నడిపిరి. కొంత చర్చ జరిగినప్పటికి, రామలింగం శ్రేణిగారు బిల్లు సెలెక్షన్ మిటీచే విమర్శింపబడుట కంగీకరించెను.

సెలెక్షన్ మిటీకి అధ్యక్షులు గా. డి. బి. పి. రామారాయణింగారు, సభ్యులు, 1. టి. ఎ. రామలింగం శ్రేణిగారు. 2. సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు. 3. డి. బి. యం. కృష్ణశ్రీ నాయుడుగారు. 4. మునుస్వామి నాయుడుగారు. 5. మున్సి అబ్దుల్ రహిమాను సాహెబుగారు. 6. ఎ. రామస్వామి మొదల్యారుగారు.

విశ్వబ్రాహ్మణులు ఆచార్యులా?

యస్. ముత్తుకుమార్-చారియర్ గారిట్లు పఠించిరి:- విశ్వబ్రాహ్మణులకు వంశపారంభ్యముగ నుండిన "ఆచార" యనుదిరుది ముండవలయును. ప్రభుత్వమువారు విశ్వబ్రాహ్మణులకు "ఆచార" యని వ్రాయకూడదు.

ప్రభుత్వమువారిపక్షమున, గా. కె. శ్రీనివాసయ్యగారిట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. "ఈపదమును ఏలాగు ఉచ్చరించుటకుగాని, వ్రాయుటకుగాని ప్రభుత్వమువారికి ఏలాటి అధ్యంతరము లేదు. నేను వైష్ణవ బ్రాహ్మణమతమునకు నాకు ఆచార అనుపేరు లేదు. ఇట్టి బిరుదును లుండుట నాకిష్టము లేదు."

ఉపపాదకుడు:- మావర్తమువారి సంఘకార్యదర్శి ఒక రేఖలో "ఆచార" యని సంకీర్తముపెట్టి ప్రభుత్వమువారికి పంపగా, వారు "ఆసారి"యని ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. మా కార్యదర్శి, దీనిని గురించి ప్రశ్నించగా మికు "ఆసారి" యని వ్రాయవలసిట్లు ప్రభుత్వమువారి ఆజ్ఞ నెం. 659 (హాము-మిస్సలే నియన్) 26-5-1918 లో గలదని ప్రభుత్వమువారికిని ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. ఇట్లు "ఆసారి" అని వ్రాయగూడదని నేను కోరుచున్నాను.

గా. శ్రీమాన్. కె. శ్రీనివాసయ్యగారు:- ఇప్తపడినవారికి "ఆచార" అని వ్రాయవచ్చునని నేను ప్రాతిప్రభుత్వాజ్ఞను మార్చెదను. ఇట్లభయ మియ్యగా అంతట తీర్మాన ముపసంపాదించబడినది.

అత్యవసరమైనవిషయము

సభనుముగించకముందు అధ్యక్షు లిట్లు తెలియజేసిరి.

టి. ఎ. రామలింగం శ్రేణిగారిక అత్యవసరమైన విషయమును గురించి తీర్మానము నుపపాదించగోరుచున్నాను. ఈ తీర్మానము రేపు సభయం దుపపాదించబడును. వంగదేశము భారతి ప్రభుత్వమున కియ్యవలసిన సాంవత్సరిక చందా ఇంకమూడేండ్లు ఇయ్యనక్కరలేదని ఆజ్ఞాపించబడినది. మనమదరాసు రాష్ట్రమునకుకూడ నిట్టి అధిక స్తంభనము కలిగేటట్లున్నదిగాన ఇట్టి సహాయము మనరాష్ట్రమునకు కూడ చేయవలయును. రాష్ట్రములు భారతి ప్రభుత్వమునకు ప్రతి సంవత్సరము చెల్లించవలసిన చందాలపద్ధతిని సంపూర్ణముగ మార్చివేయవలయును. మనకాసన సభాసభ్యుల రాయబారము ఒకటి తర్రాబు మే తల్లి రాజ్యతనిధిగారిని సందర్శింపవలయును. రాయబారమునం దుండవలసిన ప్రతినిధులను కాసనసభాధ్యక్షులు నియమించవలయును."

గ్రాంటులనియ్యగానే, ఈ తీర్మాన ముపపాదించబడునని అధ్యక్షులు చెప్పిరి. అంతట 5 X 30 నిమిషములకు సభ ముగిసెను.

సభ్యులందఱు నాకై చూడలేదు. నన్ను పలుకరింపలేదు. నేను బోకబోక-గమగమ యొకమైలు నడచియుండను. సభా మధ్యమున నొక బంగారునింపొన న మున్నది. దానికడకుఁ బోయితిని. వయ్యారనింపొన నములు పదివేలైనను దాని కనున్పిన వెల్ల గొడగుముత్యాలకాలకు నడపొవు. దానివై వేణుగోపాలం దూడఁచు గూరుచుండెను. ఎవమండుగురుశ్రీ లాభినిపక్కను. డి. బి. వా గెట్టభాగ్యుని తలంచితీ. వేణువును బట్టి కృష్ణుఁడనుకొంటిని. ఇది వ్యాకానగమా? అని యొక చెక్కలు గల వనిత నడిగితిని. ఆమె నామాట వినిపించుకొనలేదు. ఈ యాదరణమునకు నాకుఁ గలముహూచ్చిపోయినది. ఏమేనఁ గాని ముని యొక్క గంతు వేసి శ్రీ వేణుగోపాల మూర్తి పాదములు ౭0 మును బట్టుకొంటిని. శిరస్సు శ్రీ నాభుని పాదములపై దుడుచుకొనుచుంటిని. ఏమి చేసినను సరే! ఇక భస్మం డనని తల వెకెత్తి చూడ నాకెడు బాలగంగాధరతలకు. "స్వామీ! ఇది స్వర్గమా?" అంటిని. అతడు నాచేతికి దాదాభయ నాగోడగారి "Unbritish Rule" అను పుస్తకమును తనకితాహస్యము నిచ్చెను. ఈ నడుమ సంవత్సరాది సంవత్సరాది బ్రతికెడిన తలకుమూర్తియు, సంతోషాత్మకుండైన భారతుడును నాముందర నుండిరి. దూరమున గంధిమూర్తివలె న స్పష్టముగ నుండెను. "ఏమి? నాకేమిమాట మేల?" అనిగంధి మూర్తినుండి దృష్టి వరల్చి "తిలకుమహాశయ! స్వరాజ్యము వచ్చునా?" అని ప్రశ్నించితిని. సభ్యులందఱు నొక్కమాటు నవ్విరి. అది మేళనమే. కాని యెవవు నగు నా కామహా-మహామహాశయ! మేళనముకూడమహాభూషణముగఁదొచెను. ఇంతలో నెన్నుకొనెనుకండి నాకేమియు తుడిచిరి. నేను మరల గన్నులు తెఱచితిని. "మూర్తుడా! స్పష్టియైనఁ జేయుగల ను నే ననవలసిన బ్రాహ్మణుండ విట్టి తెలివితక్కువ ప్రశ్న మువేసి తివేమి?" అని యతెరివాడి పలికెను. "నాకు వేదాంతము వలదన్న నేను జమాఖర్చు తక్కువవాడను. మాకు స్వరాజ్య మెప్పుడువచ్చునో మాగంధిమూర్తిని చూటలు నిజమా?" అని నిశ్చయముగ ప్రశ్నించితిని. ఈ సారి సభవై పునకుఁ జూచితిని. ముందటి సభ్యులు లేరు. మన కృష్ణ రామలు-మన తిక్కన్న-మన తిమ్మరుసు-మన నాయకులు, మన గానుకులు, మన యాదరణలందఱును బారులుతీరి గూర్చుండియుండిరి. ఇంకొక వైపునకుఁ దిరిగితిని. మనయాంగేయ ప్రభువుల పూర్వులు, మనయాంగేయకుల వీరందఱు నుండిరి. కాళిదాసు - పేర్కొనియుండు కనకదురురేమో యని యాశ్చర్య మగ్నముననుండ వై వెట్టియై త్రివేణివలెఁ జూచుచుంటిని. ఇంతలో "స్వరాజ్యమువచ్చునా? అని యడిగెదవు. ఎవరి నడిగెదవు? ఆత్మపరీక్ష నొనర్చుకొనుము." అని నా ప్రక్క నింకను నిలువఁబడియున్న తలకుమూర్తి నడివెను. "అట్లయిన నాగోడ గార్ గంధిమేల నా కచ్చినారు? నేను మూర్తుడను. నాకుఁ దెలియదు. మీరే చెప్పడు." అని గడ్గడస్వరముతో నేడ్చుచు నడిగితిని. తలకుమూర్తి నవ్వి "నాయనా! ఈ సభ సంపూర్ణముగఁ జూడు" మనెను. "చూచుచున్నా" నంటిని. పదినిమిషములు సభను బరికిరించితి. అని యేమి మాయయో నాకుఁ దెలియదు. అనుభవజనును జూచుటతోడనే నా సంకయిచ్చేద మయ్యెను. నామాయ నాకు బోధపడినది. సర్వసాధరత్యము జ్ఞప్తికి వచ్చినది. స్వకర్మచేత బతికు లయిన పంచమసమస్త కృత్తమైనది. స్వరాజ్యమేకాదు. స్వగమేకాదు. ఎవనిగతి వానిచేతియందే యున్న దని యర్థమైనది. "కాని మాయ మటుమాయ మగునా? స్వామీ! మూర్తుడను జనుడను." అని నుడివెతిని. "వత్సా! విచారపడకుము. వీధి క్రమార్థముననే సాధన చేయుము. జ్ఞానివి కా వని విచారించకుము. ఎంతటి వాడైన జ్ఞానవిషయమున మూఢుండే! పరిపూర్ణ దోక్తభగవంతుండే! మీయార్యావర్తమునకు యవరాజు వచ్చుచున్నాఁడు. లాంకపైరు వచ్చుచున్నది. చట్టనిర్మాణసభలోఁ జర్చలు వచ్చినవి. మీభరతఖండ మొకమహాపురుషునితోఁ బోల్చుకొనుము. ఎప్పుడు మహాపురుషుని స్వరాజ్యవయములను భావమూర్తమున స్వరాజ్యము వచ్చినదని తలంచునో ను పన్నుడే స్వరాజ్యము వచ్చును. అంగ్లేయులు కూడ మా వత్సరే యనియు, వారు కూడ నీసోదరులే యనియు మఱవకుము. అహింసయును దౌర్జన్యరాహిత్యమును భగవంతుని కష్టకార్యము లని మఱవకుము. భక్తదై భక్తిచే- నీప్రభువులను ప్రజలను నేవింపుము." అని చల్లని మాటలఁ దిలకుమూర్తి పలికెను. గంధిమూర్తి వికవికనవ్వెను. మూడుమాసములలో నార్యావర్తమంతయు స్వరాజ్యము కావలెనని నొకరిన వచ్చు నని తలకుమూర్తి చెప్పినమాటలు ప్రకాశింపజేసె. కలకు వ్రాసెన నని యుద్విగ్ధురారుచు గంతులు జైచి యిలు విశ్వగాన మొనరించుచున్న స్వర్ణకాంతుల పాములవలె నుండెను. కన్నులు మూసికొని తలకు

వికను ప్రచురించెను. కోమనుగారి రిపోర్టు దుర్భలా మాసపూరితముగ నున్నట్లు, దానిని చదివినవారనేకులు తలచియుందురు. అయినను, కోమనుగారు దేశీయ వైద్యమునకు ఖరీదుముగ సహాయము జేసి రనియే ఎంచవలయును. వీరి మూలమున ఆయుర్వేదవైద్యప్రాశస్త్యము వెల్లడియగుటకు, మార్గ మేర్పడుచున్నది. వైన పేర్కొనబడిన ప్రత్యేక సంఘమువారు, ఆయుర్వేదవైద్యమునుగూర్చి వ్యాపించిన దుర్భలాపాయములను సోనాదుటకు ప్రయత్నించిరి. కోమనుగారు స్థూల పరిశీలన గావించి, దేశీయవైద్యము నెలుల నయినను నిరసింపదొడంగిరి. వారు గావించిన లోపములనేకములను, ఈ సంఘమువారు తమ నివేదికయందు జూపిరి. ఓషధుల గుణముల విషయమై కోమనుగారు రెట్లు పొరబడిరో తెలిపిరి. కొన్ని పేర్ల విషయమునగూడ పొరబాటు జరిగినట్లు తెలిపిరి. ఆయుర్వేదవైద్యము శాస్త్రసిద్ధము గాదనియు, కేవల అనుభవపూర్వకమనియు, కోమనుగారు చెలిపిన సిద్ధాంతమును వీరు సహేతుకముగ విమర్శించిరి. అల్లోపాతిక్ వైద్యమెఱిగిన అనుభవముల నాధారము జేసికొనుచున్నదని, నిరూపించిరి. వైద్యశాస్త్రగ్రంథములను శ్రద్ధతో జదివి గ్రహించి, ప్రజాసామాన్యమున కత్యంతోపకరమై, వారికి సంజీవిని వలె నున్న వైద్యవిధానమును నిరసించుట, య సభ్యులు నివేత్తుకజేప్ప నక్కరలేదు. దేశీయ వైద్యమునకు త్రిదోషసిద్ధాంతము ఆధారముగ గైకొనబడెను. ఇందునుగూర్చి వివరించడి యుద్గ్రంథములనేకములు గలవు. యూరపియనులు కొందరుగూడ, ఈ సిద్ధాంతమును కొనియాడిరి. కోమనుగారు ముందువెనుకల నాలోచింపక, నీ సిద్ధాంతమును చులకన జేసిరి. ఈ సిద్ధాంతమును మహామహాపాఠ్యాయ కవిరాజ గజేంద్రనాథ సేనుగారు సమర్థించిన విధమును, ఉదహరించుచు అందలి ముఖ్యాంశములను ఈ సంఘమువారు తేల్చరచిరి. దేశీయ వైద్యము నవలంబించిన, వైద్యాలయముల నెంత చోకగా నడుపవచ్చునో తెలిపిరి. ఆయుర్వేద వైద్యోపయోగము, తగిన ప్రోత్సాహములేక, మరుగగుచున్నది. దేశీయ లికనయినను మేల్కొని, ఆయుర్వేదప్రతిష్ఠాపనకు తగిన ప్రోత్సాహము గలిగింప ప్రార్థితులు.

మహాత్ముని నిర్బంధము

గాంధీమహాత్ముని నిర్బంధముగూర్చి, పలు విధములగు వదంతులు ప్రకటితమగుచున్నవి. భాంబాయి క్రానికలు పత్రికకు సిన్హా విలేఖకుడు వ్రాయుచు, వేల్పు యవరాజుగారు హిందూదేశమునకు వచ్చుటకు కొంతకాలమునకు బూర్వమే గాంధీని అరెస్టుజేసెదరు, లేనియెడల ఆసలే చేయరని చెలిపెను. రీడింగుప్రభువు మహాత్ముని ప్రాసిక్యూటరు జేయుటకు నిశ్చయించినట్లుల వదంతి గలదని, డిమొక్రాటు పత్రిక వ్రాయుచున్నది. డాక్టరు సప్రూ, పాఫీగార్లు భిన్నాభిప్రాయమును తెలిపిరట. పాఫీగారు రాజీనామా నిచ్చెదమనియు, డాక్టరు సప్రూగారు ప్రత్యర్థులలో జేరెదమనియు, జెప్పిరట. మహాత్ముని నిర్బంధించిన అనర్థము వాటిల్లునని, శర్మగారు సూచించిరట. వీరి మువ్వుర హితమును లక్ష్యపెట్టక, రీడింగుప్రభువు తన మాటనే కొనసాగింప నిశ్చయించినట్లుల, వదంతి గలదట. ముందెట్లుల జరుగునో తెలియదు. నిరాశరణోద్యమము ప్రజలలో బాగుగ నాటుకొని యున్నది. కాంగ్రెసుసభవారి యుత్తరువులను వారు ఉత్సాహముతో కొనసాగించుచున్నట్లుల వార్తలే తెంచుచున్నవి. ఆలీసోదరులను నిర్బంధించి

నన్ను అందుమూలమున దేశములో శాంతికిరణము కలుగకుండుట జూడ, అహింసా సిద్ధాంతమును ప్రజలేతరున నాచరణలో జెట్టినదియు, గోచరించును. మహాత్ముడు నిర్బంధించబడినను, దేశీయులు అహింసావ్రతమును నిష్క్వేగ నాచరించెదరనినూహింపవచ్చును. నాయకులు లేకున్నను, ప్రజలు స్వరాజ్యసిద్ధికి పాటుబడగలరని విశ్వసించుటకు, వారు స్వదేశవ్రతదీక్షను కొనసాగించుచున్న విధమే నిదర్శనము. మహాత్ముని నిర్బంధము స్వరాజ్యము నింకను చేరువకు దెచ్చుటకే తోడ్పడుచు గాని, ప్రజలలో నిరుత్సాహము గలుగజేయుటకును.

న్యాయ సాన వార లు

రాజద్రోహ నేరము

కోయంబత్తూరులో న్యాయవాదవృత్తియందున్న ఎన్. ఎస్. రామస్వామయ్యు చిపు ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటు గారి వారంటు ననుసరించి గత బుధవారము హాజరైరి. వీరు 25-వ తేది హిందూపత్రికలో వ్రాసిన వ్యాసమువలన రాజద్రోహము పురికొలుపుటకు ప్రయత్నించి రని వీరిమీద నేర మానోపింపబడెను.

ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారును, సత్యమూర్తిగారును, కె. నరసింహం గారును ముద్దాయికరపు హాజరై ముద్దాయి తనంతట తానే హాజరాయెను. కాన జామీనుమీద వదలిపెట్టవలసినదని వాదించిరి. నేరకారణమైన 28-వ తేది హిందూపత్రికలోని వ్యాసమును చదివి అందు ముద్దాయి ప్రభుత్వమువారును ప్రజలును గలసి మలబారులో శాంతిస్థాపింపవలయు ననియు జలియనువాలావాగు వరల జరుపగూడదనియు కోరె నని నిరూపింపబడెను.

ఇంకను ముద్దాయి 15 వత్సరములనుండి న్యాయవాదిగా నుండె ననియు నీలగిరి కోయంబత్తూరు జిల్లాలలో చాలమంది పాఠీలు ముద్దాయివద్ద వత్తు రనియు, ఈయనకు జామీనీయకపోయినయెడల ఆ పాఠీలు చాల నష్టపడుదు రనియు, ముద్దాయి చాలమర్యాదస్తుడనియు నాతడు 5700 రూపాయలు ఆదాయపుపన్ను చెల్లించువాడనియు, అందుచే జామీనీయవలె నని కోరిరి.

ఇందుమీద ప్రభుత్వన్యాయవాది ముద్దాయి జామీనిచ్చినయెడల ఏమియు నభ్యంతరము లేదనెను. అందువై 2000 రూపాయలను ఇట్టివే మరీ 2 జామీనులును పుచ్చుకొని వదలివేయబడిరి.

సవరణ.

(1) ౧-౧౦-౨౧ సంచిక, 3 వ పుటలో, 3 వ కాలములో ౨౯ వ పంక్తి. "మహాత్ముడే ప్రస్తుతస్థితిలో, మూడు మాసములలో స్వరాజ్యము వచ్చుట అసంభవమని చెప్పియుండెను" అని యున్నది. గోపాలకృష్ణయ్యగారు సూచించిన విషయము సేరు. "మహాత్ముడు ప్రస్తుతస్థితిని పరికించి మూడుమాసములలో స్వరాజ్యము రాగలదని చెప్పియున్నందున మేమును ఆ ప్రకారమే విశ్వసించుచున్నాము."

(2) ౧ వ పేజీ, ౧ వ కాలము, ఆఖరుపంక్తి "ఒక్క కరెన్సీనోటుకై నను డబ్బునిచ్చినవారు లేరని ఆయన ఒప్పుకొనెను" అని యున్నది. అసలుసంగతి సేరుగ నున్నది. "ఉపన్యాసమును విని ప్రజల తనమున అనవసరముగ భీత్తి, తమ కరెన్సీనోట్లను మార్చుకొనవలె నని యత్నింపలేదు. ఉపన్యాసఫలితముగ నొకరును, తమనోట్లను మార్చలేదు."

(3) ౧ వ పేజీ, ౨ వ కాలము, అడుగుమండి ౧౧ వ పంక్తి "నేనును ఒక ఆటవస్తువునైనందున, నేను విరోధమును గలిగింపను", అని యున్నది. "నేను 'నరసుడ నగుటచే' లేక 'సామరస్యము గలవాడ' నగుటచే" అని యుండవలెను.

పంజాబు శాసనసభ కార్యదర్శి:—ఈపదవికి రాజా సర్ హర్నా సింగు గారి కుమారుడగు బారిష్టరు కన్వాయరు లీపుసింగుగారిని గవర్నరు నియమించెను.

రాజప్రతినిధిగారు:—వీరు 14 వ తేదీని కేసగరుచేరిరి.

నైజామురాజ్యమున సేవింగు బాంకి:—మోదరాబాదు సంస్థానమున అన్ని పాడ్లు ఆఫీసుల (పోస్టులు) లోని ముఖ్యమైన సబు ఆఫీసులలోను సేవింగు బాంకుల నేర్పరుమటకు నైజాముగారు నుమతించిరి.

స్థానిక వార్త లు

సెలవు:—సోమవారము 17 వ తేదీ చంద్రగహణ మగుటచే హిందువులకు సగముగోబు సెలవు యాయబడును. (ప్రచురణసంఘము).

మ్యాజికులాంతరు ఉపన్యాసము:—జే. సి. మా లాసీగారు 18 వ తేదీ మంగళవారము సాయంత్రం 6 గంటలకు యెగ్గూరులోని ప్రచురణ సంఘాలయమున మద్రాసులో యిండ్లు నిర్మించుటను గూర్చి యుపన్యాసించెదరు. రాగోరువారు పబ్లిసిటీ ఆఫీసరుకు వ్రాసి టిక్కెట్లు బడయగలరు. (ప్రచురణ సంఘము).

భగవత్కథా ప్రసంగసభ:—ఈ సభయాజమాన్యమునతోడమండలంనూలుహాల్లో అక్టోబరు 16 వ తేదీ ఆదివారము సాయంత్రము 4-30 గంటలకు బ్రహ్మశ్రీ తంజావూరు త్యాగరాజభాగవతగురు వల్లిపరిణయము కాలక్షేపము గావించెదరు.

నానుగెజుటెడు ప్రభుత్వోద్యోగులు:—తరుచినాపల్లి నానుగెజుటెడు ప్రభుత్వోద్యోగ సంఘమువారు, ప్రభుత్వము వారు, గుమాస్తాలు, టైపిస్టులు, డ్రాఫ్టుమెను, సర్వేయరులు మున్నగువారిజేతముల రిక్కువగ స్థిరపరిచినందులకు ఆభాగమును జూపుచు, న్యాయము జరుగునందాక ఆర్డరులియవద్దని కోరుచు మదరాసుప్రభుత్వపుప్రె)జేటు సెక్రటరీగారికి తంతివార్తను ౪ వ అక్టోబరు తేదీని పంపిరి.

మద్రాసు కలాఫతు సంఘము:—ఈ సంఘము 4 వ తేదీనొకసభ గావించి జనబు సి. అబ్దుల్ హాకీం సాహెబు గారు అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి. కలాఫతు సంఘముయొక్క పని రాష్ట్రమునకు సంబంధించినదిగను పట్టణమునకు సంబంధించినదిగను భాగించబడినది. పట్టణమునకు సంబంధించినది, జనబు యాకూబు హుసేనుసాహెబుగారిక్రిందను, రాష్ట్రమునకు సంబంధించినది ముల్లానా అబ్దుల్ మజీదుసాహెబువరకు క్రింద నుండును. యాకూబుహుసేను సాహెబుగారు తేనప్పను అబ్దుల్ హమీదు ఖానుగారు పట్టణపుపని జూచెదరు.

ప్రాసినీ యలు ఆఫీసు ట్రిప్లికేనుకు మార్చబడును. సిటీ. ఆఫీసు బ్రాడ్వే 8 వ నెంబరుగృహముననే యుండును. ఇతిరపట్టణములలోని కలాఫతు సంఘములవారు ఏమైన కావలసి వ్రాయునపుడు మాలానాఅబ్దుల్ మజీదు సాహెబు (మరారు) వైక్రాప్సుకోడ్డు ట్రిప్లికేను అని వ్రాయవలెను.

చెన్నపురి ఆయుర్వేదప్రచారిణీసభ:—ఈసభ యాజమాన్యమున అక్టోబరు 18 వ తేదీ మంగళవారము సాయంత్రము, హిందూధియలాజకలు హైస్కూలు హాల్లో డాక్టరు వెంకన్న దేవరుగారి యధ్యక్షత్వక్రింద భిషగ్రాజసాంఘిక వెంకటేశ్వరరావుగారు, ఆయుర్వేదాభివృద్ధిమార్గముల గూర్చి యుపన్యాసించెదరు. సభాంతమున డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు, ఆవిషయమునుగూర్చి మ్యాజికులాంతరు సహాయముతో నుపన్యాసించెదరు.

ప్రభుత్వపరీక్షలు:—రావుసాహెబు ఆర్. కృష్ణ రావు భాగ్లేగారి నాయకత్వము క్రింద కార్యదర్శియు వారి సిబ్బందియు చేసినట్టి దివ్యమైన పనిని కమిషనరుగారు క్లాఫించిరి. ప్రభుత్వమువారు ఆసంగతిని గుర్తించి ఆనందించి, ఆరిపోల్సు మా కందినది.

దేశీయప్రార్థన సమాజము:—రేపు (ఆదివారము) ఉదయము 7-30 గంటలకు పెరంబూరులో రాఘవాచారియార్ వీధి 15 నెం|| ప్రార్థనగృహములో ఉపాసకీర్తనము గావించబడును. విద్యార్థులకు ప్రార్థనతరగతి సమావేశ మగును.

అదినమే సాయంకాలము 4-30 గంటలకు మెల్లాపూరులో అరుండల్ వీధి కారొనేషన్ కమిటీ యర్ హాల్ వర్తకులగు చంద్రయ్యపెట్టిగారి భవనమున శ్రీలక్ష్మీకొఱకు ఒక ప్రార్థనసభ జరుగును. మునీశ్వరయ్యగారు ప్రార్థన సత్పదరు.

నందవరీక కాళికు చేరిన బ్రాహ్మణ బాసహాయము కోరువారు జే. సీతాపతిరావు చలయ్యవీధి, నీజి బైలి, బెంగుళూరు.

భారతరాష్ట్ర పునర్నిర్మాణము

భౌతిక శాస్త్ర చర్య

11

రాష్ట్రబహదూరు జి. సి. నాగూరు తీర్మానముపై
స్వీకరివిధముగ చెప్పిరి:—

అయ్యో, ప్రభుత్వపరిపాలనాశాస్త్రాభివృద్ధికి భారత రాష్ట్రపునర్నిర్మాణము కావలయునని తీర్మానమునందు ప్రభుత్వమునాని కోరుచున్నట్లు కలదు. అనగా మాండుగ్య షెడ్యూల్ వల్ల నివేదికములో 15 వ పార్టాలలో శాస్త్రవాదానుమతము, బాంబాయిపార్లమెంటు కమిటీవారి నివేదికములో 15 వ పార్టాలలో శాస్త్రవాదానుమతములనున్న సభలపరిపాలనాశాస్త్రానుమతములను కోరుతున్నాము.

నేను ఆసామునుండి వచ్చినవాడను. అది ఈ రాష్ట్రపు పునర్నిర్మాణమునకు 47 సంవత్సరములనుండి అనగా 1874 వ సంవత్సరములో సిల్కెట్టుజిల్లాను, అచటి ప్రజలు వలదని యేక ప్రతిపక్షముగా ఆ తేలిక ప జ లు చేసిన కొలదిని బెంగాలు నుండి ఆసాము స్వాతంత్ర్యమునకు క్రిందికి మార్చినప్పటినుండియు, పొగ రాజునునే యుండెను. అప్పటినుండి యిప్పటివరకును సిల్కెట్టు ప్రజలు బెంగాలుతో సంఘమును గోరుచునేయుండిరి. గాత్రీ సంబంధించిన కారణములచేత నేమి భాషాసంబంధమును కారణములచేత నేమి యీ పునర్నిర్మాణమునకు యోగ్యును అట్లే పరిశీలించలేదు. ఈ శాస్త్రసభ గత పర్యాయము సమావేశమైనపుడు నే నీ విషయమై ప్రభుత్వము వారిని ప్రశ్నించుచుంటిని. అప్పుడు హామెలు పెట్టెటగు ప్రభుత్వము మన ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు సిల్కెట్టు ప్రజలకందరకు సత్తిమార్పుకై కోరికయున్నట్లు ప్రభుత్వమువారికి తెలియుటలేదని చెప్పిరి. అయ్యో, నేనీ ప్రత్యుత్తరము విన్నపుడు నిర్భాగబోతిని. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు దేశములో ప్రజాభిప్రాయమును ఏమాత్రము తెలియకుండనుండెదని నేను నమ్మవలసివచ్చెను. సిల్కెట్టుజిల్లాను 1874 వ సంవత్సరములో ఆసాముకు మార్చివేసి రని యిదివరకు తెలియుచుంటిని. అప్పటినుండియు దానిని మరల బెంగాలుతో జేర్చుటకై వార్తాప్రతికలద్వారాయున్ను, ఉప న్యాసచార్యముగను ఆంధ్రేశము జరుగుచునే యుండెను. నేను చెప్పినవిషయమును సమర్థించుకొనుటకు కొన్ని సంగతుల దెల్పెదను. 1874 వ సంవత్సరములో ప్రభుత్వమువారు ఆజిల్లాను బెంగాలునుండి వేరుదీసి స్వాతంత్ర్యమునకు క్రిందికి మార్చెద రని ప్రజలకు తెలియగానే అందఱును ఆ తేలిక ప చు నార్త బ్రా క్ష ప్రభువుకు ఒక వమాజును పంపుకొనిరి. దానివలన ప్రయోగ సము లేకపోయెను. కాని, మార్పు జరిగినను, బెంగాలుక్రింద నున్న పురుషుల నే శాస్త్రములును పరిపాలనాపద్ధతియు నుండుననిమాత్రము నార్తబ్రాహ్మప్రభువు వాదానుమతము. ఆవాదానుమతము పూర్వము యెంతవరకు చెల్లింపుదెనో చెప్పటకుగానిముందు, ఆసాము ప్రత్యేకరాష్ట్రమై, హైకోర్టు వచ్చి సిల్కెట్టు కలకత్తా హైకోర్టుతో సంబంధమును మానుకొన్న పుడెటులుండనో చెప్పటకుగాని నేనిపుడు పూనుకొనలేదు. కర్మప్రభువు బెంగాలు విభజనము గావించి, తూర్పుబంగాళము ఆసాము అని రాష్ట్రమును నిర్మించినపుడు సిల్కెట్టు ఆసాములోగూడ క్రొత్తరాష్ట్రముకింద జేర్చబడెను. ఈవిభాగము వంగదేశములకు ఏమాత్ర మిష్టములేకున్నను, సిల్కెట్టుకుమాత్రము సంతోషముగనుండెను. ఏలననగా 41 సంవత్సరములు ఎడతాటైన పిదప ఈ పునర్నిర్మాణము వలన తోడి జిల్లాలగు మైమెన్సింగు, టిప్పెరా, డక్కాజిల్లాలతో మరల సంయోగము కలిగెను. కాని 1911-వ సంవత్సరములో వంగదేశవిభాగము కొట్టివేయబడెను. అందులకు వంగదేశయులు సంతోషించిరి. సిల్కెట్టు, వంగవలసివచ్చెను. 1911 సంవత్సరము దర్బారులో రాష్ట్రీయవిభాగముగూర్చి ప్రకటిం చినపుడు సిల్కెట్టు, ప్రక్కనున్న బెంగాలులోని జిల్లాలనుండి వేరుచేయబడెను. అప్పుడే మార్పులు ప్రకటింపబడెను. అప్పుడే జిల్లాలంతయు అట్టుడికినట్లుకుచుండెను. హార్దింజుప్రభువునకు అట్టివిభజనము పనికిరాదని అతేలిక ప చు నొకమహాజను పంపబడెను. 1917-వ సంవత్సరము డిసెంబరులో జిల్లాలనినా యకులు కొలదుగూడి రాజ్యాంగమంత్రివర్గమును రాజ్యపరిషత్తు యుగములు భారమువెల్లిరి. బెంగాలుతో పునర్నిర్మాణానావశ్యకతని వచ్చు నని తొలగిరి. ఈమధ్య రెండుసార్లు గవర్నరు జన

రలుగారి కాన్సిలులో రాష్ట్రీయ పునర్నిర్మాణ స మస్య చ ర్చ కు దే బ డె ను. రెండు సార్లు ను నిల్పెట్టునుమస్యగూడ వచ్చెను. సిల్కెట్టుజిల్లాలో నీమధ్యసంవత్సరములలో జరిగిన ప్రతి రాజకీయసభలోను, సారస్వతసభలోను ఈసమస్య చర్చకువచ్చుటయు, బెంగాలుతో పునర్నిర్మాణము ను కోరుచు తీర్మానములు చేయుటయు జరుగుచు నేయుండును. తుట్టతుడకు 1920 సంవత్సరం ఆగష్టుమాసములో నూతనశాసన సభల ప్రారంభింపబోవునపుడు ఈజిల్లాను బెంగాలుతో మరల కలిపివేయుటకు మంచిఅందోళనము గలుగజేయుటకై ఒకపునర్నిర్మాణసంఘము ఏర్పాటు చేయబడెను. స్వాతంత్ర్యమునకు సర్ నికొలాను బీట్సునుబెలు, ఈఅందోళనము చాల పట్టుదల గలదని బాగుగ్రహించి చేయునదేమియునులేక సిల్కెట్టుకువచ్చి నాయకులతో కలసి, ఆందోళన వదలివేయునట్లు చేయబ్రయత్నించెనుగాని సఫలముగాకపోయెను. ఇదిగతవత్సరము సెప్టెంబరు మాసములో జరిగెను. అక్టోబరుమాసములో సర్ బీట్సునుబెలుగారు పిల్లంగులో దర్బారు సమయమున నుపన్యసిం చుచు సిల్కెట్టులో బెంగాలుతో పునర్నిర్మాణమునకై జరిగెడి ఆందోళనము, ఆసాములో ప్రవేశపెట్టబోవు సంస్కరణనామను తలక్రిందుజేయు టార్చెడోవల నున్నదని చెప్పిరి. ఈ రాష్ట్రపు స్వాతంత్ర్యమునకుగాను, ఆ సమయమున యీ ఆందోళనవిషయమై చెప్పిన సంగతి ప్రభుత్వమువారికి తెలిసియే యుండునని నేను తలచెదను. స్వాతంత్ర్యమునకుగాని యధ్యయము బల వత్తెమైనదనియు సర్వత్ర వ్యాపక మైనదనియు చెప్పియుండ లేదాయని నే నడిగెదను. ఈకోర్కె అచటిప్రజలలో కొంత మందికే కల్గినచో ఆయన యిది నిర్విచారణయ నని తిసివేసి యుండరా? ఇది ఒక్కభాగమునకే చెందియున్నట్లు ఆయన యుపన్యాసములో నెక్కడను చెప్పినట్లు గాన్పించదు. ఆయన సిల్కెట్టులో ప్రజలకు తానామ కలుగునట్లునిచ్చిన యుపన్యాసమును జరుపువారలకు, ఆయన సర్ నికొలాను బీట్సునుబెలుమాత్రము, ప్రజలలో బెంగాలుతో సంయోగకాంక్ష పూర్తిగ కల్గి యుండు నున్నట్లు నమ్మెనని తెలియును. ఈవిషయమై యెక్కువక జెప్పి కాలవ్యయముజేయును. నేను చెప్పవలసినది చెప్పితిని. పునర్నిర్మాణమునకై కాంక్ష కొందఱికి కలదనియు అందఱుకు లేదనియు, ఈ సాత్వ్యమునంతను వినన పిదప జెప్పటవలన గోరుచున్నామి. హాకంటిపోటుగా నుండవేమో గౌరవనీయుసభ్యులే యొచ్చిచెదరుగాక! ఈవిషయము ముందు స్థానిక శాస్త్రసభలో చర్చ గావలయునని గూడ ప్రత్యుత్తరములో బెలుపబడెను. అయ్యో, యీవిషయములో యిండియా ప్రభుత్వమువారును, భారతరాజ్యాంగమంత్రియు, నిర్దేశాధికారు లు నాయభిప్రాయము. అది యట్లుండ మ మ్మల ను కాలికివేస్తే వేలికి, వేలికి వేస్తే కాలికి వేసి త్రిప్పులు పెట్టుట యెలాగో తెలియకున్నది. నేనిచట సిల్కెట్టు ప్రజాప్రతినిధిగ వచ్చియున్నాను.

నేనీ విషయమును చర్చకు వచ్చి, అందులగుర్చి యచటి ప్రజాభిప్రాయమును సంతృప్తిముగ నివృత్తిపాతముగ ఆలోచించుమని కోరుట నావిద్యుక్త ధర్మమని తలంచెదను. ఈవిషయమే 1920 వ సంవత్సరము ఫిబ్రవరిలో జరిగిన గవర్నరు జనరలు కాన్సిలులో చర్చకు వచ్చెను. అప్పుడు హామెలు మొదలు గౌరవనీయులగు సరు విలియం విన్సెంటుగారు, యీసమస్యను గూర్చి పరిశీలించుటకు యిండియా ప్రభుత్వమువారికి యేవిధమైన నయాతీషణలేదని సభవారికి తెల్పిరి. ఆయన యిప్పుడా వాదానమును చెల్లించుకొను ననుకొనెదము. అయ్యో, నేనొక సవరణ చేసెదను. 'ఆయాస్థానిక ప్రభుత్వముల ద్వారా ప్రజాభిప్రాయమును తెలిసి కొనిన పిదప, రాజ్యపరిషత్తు భారతరాష్ట్రపు పునర్నిర్మాణకార్యభారమును వహింపవలయును.' ఈవిషయములో స్థానిక ప్రభుత్వములుగాని, శాస్త్రసభలుగాని విచారణ సలుపగూడదని మేము చెప్పటలేదు. మేము చెప్పిన కంఠయో నేమనగా, యీవిషయమును ముందు నిర్దేశాధికారులకు లేదా ప్రభుత్వమువారి ప్రారంభింపవలయు ననియే.

అంతట సభ్యులు సభాపరములకు వెల్లిరి.
సభాపరము లైనపిదప సభ 2-30 గంటలకు సమావేశమాయెను. గౌరవనీయులగు అధ్యక్షులు స్థానము నలంకరించిరి.

దర్శియు. యం. హస్సనలీగారు తీర్మానముపై నిట్లు చెప్పిరి:—అయ్యో! నేను లతీగారు భారతరాష్ట్రపునర్నిర్మాణముపై రెచ్చిచేతీర్మానమును బలపరుచుచున్నాను. ఆ సమస్య వివిధరాష్ట్రములలోని ప్రజలమానసములలో నిత్యమును ప్రవృత్తిచున్నది. నే నీసందర్భమున హార్దింజుప్రభువు బీహారును, బెంగాలునుండి వేరుజేయుచు రాజ్యాంగమంత్రికి వ్రాసిన లేఖలోని యంతము నొకదాని దెలిపెదను. ఆయన యేమివ్రాసె ననగా;—
“ఇప్పుడు బెంగాలురాష్ట్రములోని హిందూమతాదులనున్న ప్రజలకు ప్రత్యేకపరిపాలన మొనంగుట యవసరమని మేము తృప్తిబొందితిమి. వీరు బంగాలీలతో సమానస్థితిలోనుండి యభివృద్ధిలో వెనుకబడియున్నారు.”
హార్దింజుప్రభువునికను యేమివ్రాసెననగా:—
“బీహారులో కొన్ని సంవత్సరములనుండి మంచిప్రభోధముగల్గి బీహారును బెంగాలునుండి వేరుజేసినగాని యభివృద్ధి చెందలేదను గట్టిసమ్యక్తము వారలకు గలిగెను.”
హార్దింజుప్రభువు బీహారును బెంగాలునుండి వేరుజేయవలెనని చెప్పినపు డట్టియభిప్రాయమునిచ్చెను. బీహారు రిప్పుడు ప్రత్యేక రాష్ట్రముగ నున్నది. ఈవిధముగ నే యింకను కొన్ని ప్రత్యేక రాష్ట్రములుగ విభజన కావలసినవికలవు. ఇప్పుడో మరొకప్పుడో యీసమస్యను నిశ్చయముగ చర్చింపవలసిన సమయము తప్పక వచ్చి తిరును. మా స్నేహితులు గౌరవనీయులు హార్దింజుప్రభువుదానుగారు సింఘదేశ సమస్యనుగూర్చి చెప్పుచు, బొంబాయినుండి వేరుగుటకు కోరుట లేదనిచెప్పిరి. నేను ఆ ఉద్దేశముతో నేకీభవింపజాలను. సింఘదేశము బొంబాయినుండి వేరుకావలెనని అచట ప్రజాభిప్రాయమని నాకునమ్మకము. దీనిని బలపరుచుచు, యీసమస్యనుగూర్చి యొచ్చించు సింఘరాష్ట్రీయసంఘమువారు నియోగించిన సభకమిటి యభిప్రాయమును దెల్పెదను. అందు చెప్పిననగా:—
“సింఘదేశములో కమిషనరు పిప్పూ లొలిగించి, గవర్నరును శాస్త్రసభయున్ను నియోగించవలయును. సరియైన రాష్ట్రము కాదన్న చిన్నతనమును తొలగించవలయును.”
మాంటుఫర్లనివేదికములో నేమిచెప్పిరో చూడుడు:—
“ఒక రాష్ట్రపరిపాలనమును ఒక్కరిచేతిలో నుంచినయెడల దానికి యెక్కువభాగ్యుల నిచ్చుటకు అటంకముగనుండును. అయ్యో, సింఘదేశము జయించినది మొదలు బొంబాయి పరిపాలనముక్రిందనే యుండెను. అయితే బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు సింఘదేశమునకేమి జేసిరి? విద్యయే, మౌరమును సింఘదేశములో నభివృద్ధి గాంచలేదు. ముఖ్యముగ మామహమ్మదీయజాతి విద్యలో వెనుకబడియున్నది. ఆ విషయమై మేము గొంతులు బొంగురు పోవునట్లు మొఱులు పెట్టుకొనియుంటిమి సింఘదేశములో మామహమ్మదీయవిద్యను గూర్చి నిన్ను నే నేను గౌరవనీయులగు హర్దుగారితో ప్రసంగించియుంటిని. కరాచినుండియే దెనుకు సరాసరి సంబంధముగదిర్చి యుల్ల ప్రత్యుత్తరములు జరుగునట్లు జేయుమని మేము తాతల నాటనుండియు మొత్తుకొనుచుంటిమి. నేనీమధ్య సభలో దానిని ప్రశ్న వేసియుండగా దానివలన లాభము లేదని బ్రిటిషు పోస్టుమాస్టరు జెనరలుగారు చెప్పటచే. కొంతకాలమువరకు పిల్లగా దని ప్రత్యుత్తరమియ్యబడెను. కరాచీనుండి డిల్లీకి సరాసరి రైలుండవలెనని మొత్తుకొనుచుంటిమి. అది యింకను రావలసియున్నది. కరాచీనుండి బొంబాయికి సరాసరి రైలుండవలెనని కోరుచుంటిమి. అదిగూడ యింకను రావలసియున్నది. బొంబాయికి సింఘదేశమున్న అసహిష్టత యనియు, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు బొంబాయివ రక్షలవలలలో జిక్కి కరాచీని వృద్ధిపొందనీయరని యేమి సింఘదేశములోనివార మనుకొనుగూడదేవారము.

ఈ సందర్భమున నాస్నేహితులు గౌరవనీయులు మై. నుగారు సమస్యను పూర్తిజేసెద రని నేను తలంచెదను. ఇకను రాష్ట్రముయొక్క స్థితిని జూచెదమన్న, ఆర్థిక, వ్యాపసాయిక, వాణిజ్య, విద్యాసందర్భములలో నింక నన్ని విషయములలోను బొంబాయికి వెనుకబడియే యున్నాము. మేము బొంబాయి నుండి వేరుబడి సురక్షితముగ నుండుటకు మా కంతయు సంతోషము (వద్దు, వద్దు అని కేకలు). అవును. విష్ణుదాసుగారు వద్దని చెప్పవచ్చును. కరాచీ సింఘదేశములు రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలన ము లభించినపుడే వృద్ధిబొందగలవు. సింఘదేశమును బొంబాయి నుండి వేరు జేయుటనుగూర్చిన స మ స్య యి యు ష్య డో మ రొ క ప్ప డో చ ర్చ కు వచ్చి తీరవలయును. సింఘదేశము బొంబాయినుండి విడదీయబడి రాష్ట్రీయ పాలన ము వచ్చినగాని బాగుపడ దని చాలమందికి అచట అభిప్రాయము గలదు.

14 వ తేదీని అసహాయపాదులగు రామమూర్తి, వీరభద్ర రావు, శ్రీరాములుగార్లు చెరికలకు విడిచెడు వేయడను. వారుముగ్గురును శాంతిముతోను ఉత్సాహముతోను చెరసాలకు పోవసంసిద్ధులైరి. సాయంకాలము గొప్పసభబిగిసిది. 5000 మంది సభకువచ్చిరి. 14 వ తేదీరాత్రే వాణిని ముగ్గురిని వెల్లారుచెర సాలకు తీసికొనిపోయిరి. 2000 మంది స్త్రీమనుషులతోయిరిగాని పోలీసువారు వారిని దాడివేసి చూడనీయనందున ప్రజలకు నిరుత్సాహముకలిగిసిది. ప్రజలుశాంతిముగానున్నారు. హఠాత్కము లులేవు. ఉత్సాహము మెండుగానున్నది (15 వ తేదీలంతివార.

మావలాల వివరము

పాలపూటలువార్తలు.

7 వ తేదీ మొదలు నేనల 5 పైనులు (ట్రెయినులలో) ఉలవకోటమీదుగా విప్లవరంగమునకు వెళ్లెను. వాయవ్యవార్తాపత్రికము, బర్మా సేన కంచరగాడిదల తతస్థి దశను మోటారుబండ్లు ఆట్రెయినులలో వెళ్లెను.

మన్నారపూటనుండి యిరువదిమంది మావలాలను రెండు మోటారుబస్సులలో పాలపూటకు 12 వ తేదీని తీసుకొని వచ్చిరి. వారి నాయకుడు కరింపన మొయిదీనుగజీ అను నతడు. ఆతడచట భిలాఫతు కోశాధికారి. అతడు తోడికర ఆయుధానికి ముఖ్యమంత్రియై. మన్నారపూటలో చాలమంది ఆయుధముల నిచ్చివేయుచున్నారు. విప్లవనాయకులు పలువురింకను చిక్కలేదు.

మోటారులలో మావలాలసభ జరిగినది. సేనల నెదిరింప గూడదనియు తలకాపడి అటకులు మూటగట్టుకొని ఏదో యొకరిగిగా తప్పించుకొనిపోవలెననియు వారు తీర్మానించి రని తెలిసినది.

దేవాలయములను పాడుచేయుట

కల్లీకోటకు 22 మైళ్ళదూరమున నున్న మండంబలము-మునాడుదేవాలయములను 13 వ తేదీని 50 మంది మావలాల నాశనముచేసిరని కండుట్టిపోలీసువారు తెలిపిరి.

కేసువిచారణ

14 వ తేదీని ముద్దాయిల వాజ్ఞాలముల విచ్చిరి. పిమ్మట ప్రభుత్వన్యాయవాదియు ముద్దాయిలన్యాయవాదులును వాదించిరి. 15, 17 ముద్దాయిలను తీర్పులు వదలివేసిరి. 19 వ తేదీని తిరిగివిచారణజరుగును.

రెండవకేసులో ముద్దాయిలు ముగ్గురు. వీరును మరీ 100 మందియు కలసి ఆగస్టు 28 వ తేదీని నెతిరమంగళములో నారాయణసంబుద్ధిగారియింటిని దోచుకొనిరి సంబుద్ధిగారిసాక్షు ముజరిగినది. 125 దూపాయలనిచ్చి తప్పించుకొంటినియు, ఒక పూజావిగ్రహమును కొంతధనమును రికార్డును మావలాల తీసికొనిపోయిరనియు ఆతడు చెప్పెను. ఆనాడు సంబుద్ధియింటిలో నుండిన కోతపనివాడు కుండుగూడ సాక్షుమిచ్చెను.

పల్నాడుగోరక్షకాంధి

దేశభక్తులారా, పల్నాటిసీమయందు నాలుగువత్సరముల నుండి హామవరంపరచే జనులు పీడింపబడుచుండుట అందరికి తెలిసియున్నది. అటు అటవికోద్యోగియులు పెట్టు, నిష్పంధములకు ప్రజలు భరింపజాలకయు సహింపజాలకయు గడెందుని కైవడి, మొఱుపెట్టుచుండ, సహాయనిరాకరణాచూఢుండయి యేలెంచిన శ్రీకృష్ణ గాంధీమహాత్మునిచే నొసంగబడిన రాట్న చక్రంబను సుదర్శనముచే (జీవయాత్ర గడుపుచుండిరి) పోషించబడుచుండిరి. కాని వీరరంతులు పశువులనిమిత్తము విధింపబడు ఆక్రమకాంపాండుఫీజులు యిచ్చుటకు వారిచేతిలో గుడ్డి గవ్వయును లేనందునను ఋణదాతలు లేనందునను, చెల్లించజాలక, తడివ్వు క్రికొరకు తమకుగల గోధనమును దేశరక్షణార్థము అర్పించిరి. కాంపాండుఫీజులు దుర్భరమనుటకు నొకగొల్ల వానికి 200 గొట్టాలు మేకలు ఫార్మలలో యేర్పడిన స్వాభావికముగా కనుపించినట్టి హద్దులనుదాటినందుకు రు 1500 జరిమానా విధింపబడినది. ఈసామ్యము చెల్లించుటకు రయితుకు వున్న ఆస్తిని, పశువులను, అవి మేసిన అరణ్యభాగమును విక్రయించినను చాలదు. ఈరయితుకు శరణ్యమెయ్యది? కానప్రజలు యిట్టి పుల్లరిఫీజులు చెల్లించజాల మని ఖండితముగా చెప్పి పశువులను దైవవిధికి అర్పించిరి. ప్రచాక సంఘము దౌర్జన్యము జరుగకుండునట్లు దౌర్జన్యత్వానాత్మాగములచే యథాశక్తిని వినియోగించిరి. అట్లు దేశరక్షణార్థమై అర్పింపబడిన గోధనమును ప్రభుత్వోద్యోగియులు కొందరు వెలములో, వి. పి. సి. 169 శాసనము నతికమించి కొనియొండిరి. వీరరంతులు (తమకు) దేశవిముక్తికి తమకున్న గోధనమును సర్వస్వమును అర్పించి త్యాగశీలరయి పల్నాటిప్రజలచే అభినందితులైరి. ఇట్టి త్యాగశీలరును వీరరంతులకు సహాయము చేయుటకును యిట్లు నిష్పంధి తగవులను పోషించుటకును ధనమవసరము; గాన నిధివసూలు చేయుటకును వినియోగించుటకును యాదిగువ నుదహరింపబడిన సంఘము యేర్పడినది. దేశభక్తపరాయణులును భూతదయాశురును, గోధనసేవాతల లగు మిర్రెల్లరు తమదోచిన విధమున గోరక్షకాంధికి సహాయము చేయ ప్రార్థించుచున్నాము. తమరు పంపునది స్థానిక కార్యదర్శి, పేరపంపప్రార్థితులు.

స్థానిక కార్యదర్శి పెరుమాళ్ళశాయన్లు శ్రేష్ఠి.

పల్నాడు గోరక్షక సంఘము సభ్యులు:— 1. గాడిపర్తి వెంకటయ్యచౌదరిగారు, సుబ్బారెడ్డిచౌదరము. 2. చల్లా, నారాయణరెడ్డిగారు, తేలుకట్ల. 3. పాశ్చిమ చినఅప్పారెడ్డిగారు పాల్నాయి. 4. గోరి మల్లిఖార్జునశాస్త్రిగారు. మాడుగులు. 5. పెరుమాళ్ళ శాయన్లు శ్రేష్ఠి, రెంటుచింతల స్థానిక కార్యదర్శి. 6. పోలిశెట్టి ఆదినారాయణ గుప్తగారు, గుంటూరు సంచారకార్యదర్శి, గొల్లగొండ జానకిరామయ్యగారు, 8. పుచ్చా లక్ష్మీనరసింహముగారు, తుమ్మలచెరువు.

మదరాసు శాసనసభ.

నాల్గవదినచర్య

అక్టోబరు 15:—శాసనసభ ఈ యదయము 11 గంటలకు గౌ. సర్ పి. రాజగోపాలాచారిగారు అధ్యక్షులుగ సమావేశమయ్యెను. సభ్యులు కొందరు స్వగ్రామములకు వెళ్లియుండుటచే కాబోలు కొన్ని స్థానములు ఖాళీగనుండెను. ప్రారంభమున ప్రశ్నోత్తరములు జరిగెను.

ప్రేక్షకులగ్యాలరీలో విల్లింగుడను ప్రభువుగారును విల్లింగుడను ప్రభ్యుగారును శ్రీకళ్యాణవిద్యార్థులు కొందరును వచ్చియుండిరి. శ్రీమాన్ పి. వి. వెంకటరయణయ్య గారిపేరు నుండు చీరాలమునిసిపాలిటీతీర్మానము కార్యక్రమమునం దించుమించుగ చివరనుండు చే నవంబరుమాసమున చర్యకు రావచ్చును.

నివిలు వర్చున్

ఏజన్సీ ప్రదేశములలో డి. పి. డబ్ల్యు ఉద్యోగిగ్గుల యాజమాన్యమున జరుగు నివిలు పనులకు 125 లక్షల గ్రాంటును గౌ. సర్. లయనల్ డేవిడ్సు గారు కోరిరి.

ఎం. సూర్యనారాయణగారు (విశాఖపట్టణము) ఏజన్సీ అధికారులకు కచ్చేరీలకును ప్రస్తుతము కట్టడములు అవసరము లేదని యాక్షేపించిరి. వాల్తేరులో ఇప్పటికే కావలసినన్ని బంగారాలు గలవనియు వానిలో అధికారులందఱునయ్యుండవలయుననియు అనవసరముగ వెచ్చింపగూడదనియు అధికారులందఱు వాల్తేరులోనే యుండకుండ ఏజన్సీ ప్రదేశములలోనున్న ఏజన్సీలలో ప్రజలకు సౌకర్యముగ నుండుననియు కట్టడములకై ద్రవ్యమును వృధానేమగూడదనియు సూర్యనారాయణ గారు చెప్పిరి. డి. బాలాజిరావునాయడుగారు గూడ కట్టడముల మీద ప్రస్తుతము వ్యయపఱుప గూడదని చెప్పిరి. కట్టడములకై యిప్పుడు ఖర్చు పెట్టక ఆలస్యము చేసిన అప్పుడు వ్యయపథికమగుననియు వాల్తేరులో తగినన్ని బంగారాలు లేవనియు అందువలన ఉద్యోగిగ్గులకు నివాసములు కట్టించుట యావశ్యకమనియు నరసింహరాజుగారు పలికిరి. శ్రీమాన్ విశ్వనాథవాసుగారును గ్రాంటుసీయగూడదనిరి.

అప్పలనరసయ్యగారు గౌ. ఎ.పి.పాల్వోగారును గ్రాంటు సీయవలెననియు ఏజన్సీఖర్చు పెట్టుమొత్తము వృధా గాదనియు చెప్పిరి.

శ్రీమాన్ శశిభూషణరథోగారు. మోచర్లరాచండ్లరావుగారును గ్రాంటునకనుకూలముగను ఆమంచర్లకృష్ణారావుగారు ప్రతికూలముగ మాటలాడిరి. అంతట గౌ. సర్. లయనల్ డేవిడ్సుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. ఏజన్సీడివిజనుకు విశాఖపట్టణమే ముఖ్యపట్టణముగ నుండుననియు ఉద్యోగిగ్గులు ఏజన్సీభాగములలో చాలకాలము నివసించినయెడల వారియోగ్యముచెడి పలుమారు వారిని మార్చుచుండవలెననియు అందుచే ఏజన్సీపరిపాలనకు భంగముగలుగుననియు గౌ. డేవిడ్సుగారు తెలిపిరి.

గ్రాంటు అంగీకరింపబడెను.

రాజధాని సమర్పించు మొత్తము

టి. ఎ. రామలింగం శెట్టిగారు ఈ క్రింది తీర్మానమును ఉపసాదించిరి:

“బెంగాలు రాజధాని భారతప్రభుత్వమునకు చెల్లించవలసిన మొత్తము సమర్పింప నక్కరలేదని తెలుపబడినందున ఆ విధముగనే మదరాసు రాజధాని విషయమై సయిత మాలాచించి అధికముగ లేకుండులాగున చేయవలె నని యీ సభవారు తలంచుచున్నారు. ఈ శాసనసభలోని కొందరు సభ్యులు రాజప్రతినిధి గారియొద్దకు వెళ్లి యీ సభవారి యభిప్రాయములను తెలియజేయవలె ననియు, రాగల సమావేశము లోపుగనే ఏర్పాటుచేయవలసి యున్న, గౌ. అధ్యక్షులు ఆసభను పేర్లను నియోజింపవలె ననియొక ఈ సభను రిభిప్రాయపచున్నారు.”

ఉపసాదించుచు రామలింగం శెట్టిగారు మాటలాడిరి:—ఇప్పుడు మదరాసు చెల్లించుచున్న మొత్తమును మొట్టమొదటను నెట్లయింది. మొట్టమొదటను మదరాసు రాజధానికి రాబడి యధికముగ నుండునని పొరవడి యంత మొత్తమును నిర్ణయించిరి. రాజధాని రాబడిలో ప్రతిసంవత్సరము కొంతకొంత మొత్తములు నిలువయుండెననిగూడ ఆసంఘమువారు తలంచిరి. మదరాసు రాజధాని యితరరాష్ట్రముల కన్నెక్కికన్న యధిక కారముగ చెల్లించుచున్నది. మనరాజధానిలోని ద్రవ్యము నిదివఱకే యధికముగ నిచ్చుచుండ, ఇంకను అధికముచేసి యితరరాష్ట్రముల కీద్రవ్యము నుపయోగించుటచే యీరాష్ట్రమునీతి దుర్భరముగ నున్నది. నాకొకటెడు ఉద్యోగిగ్గుల కింకను జీతములలో నభివృద్ధి జూపవలసియున్నది. వ్యవసాయమునందు అభివృద్ధి జూపవలసియున్నది. బల్లారి, ఆనంతపురం, కర్నూలుజిల్లాలలో కళవుగలద్య, వీని కన్నెక్కిరి, ద్రవ్యము లేదు. మనరాజధానికి వ్యయముచేయుట కవకాశములు లేకుండెనని మొట్టమొదటనువారేశిరి. మన యాబల్లారి రెవిన్యూ ఈసంవత్సరము తగ్గినది. ఇంకను తగ్గనున్నది. మత్తుపరార్థములమీద రాబడి తగ్గను. మన రాబడి తగ్గుచున్నది. వ్యయపథికమగుచున్నది. దేశములోనంతట మన రాజధానికే యంతటికష్టము వచ్చినది. కాబట్టి రాజప్రతినిధి గారికిని రాజ్యాంగమంత్రిగారికిని యీ సీతిని సచ్చెప్పవలెను. బెంగాలు రాజధాని వారు భారతప్రభుత్వమువారికి తెల్లపగా

భారత ప్రభుత్వము వారు అంగీకరించిరి. బెంగాలు రాజధాని లోని యాధికపరిశీతులు ఇచ్చటి కన్న బాగుగ నున్నవి. ఆరాజధానిలో పన్నులధికముగ జేయుట కవకాశములు గలవు కాని మన రాజధానిలోని పన్నులి దివఱకే దుర్భరముగ నున్నవి. ఇప్పటికే శాసనసభ లేమియుపయోగ కరమగు సంస్కరణముల చేయలేదని ప్రవిలనుకొనుచున్నారు. వాస్తవముగనూడ, మనబడ్డెటులో నుపయోగకరమగుపనుల కవకాశ మొసంగబడలేదు.

ఎఫ్. జె. సిమ్మనగారు రామలింగం శెట్టిగారి తీర్మానము నామోదించిరి. 25 సంవత్సరములక్రిందటనే యీరాజధాని చెల్లించుచుండిన మొత్తము అధికముగను దుర్భరముగను నుండెనని అప్పటి మదరాసునర్తకసంఘమువారు ప్రభుత్వమువారికి నివేదించియుండిరి.

1920 వ సంవత్సరమునందు మదరాసులో నొకగొప్ప సభ జరిగెను. ఆసభలో అన్ని పక్షములనాయకులును స్థానిక నిరి. వారు అందరును మొట్టమొదటను నెట్లయ్యయ్యముగ ముగ విమర్శించి మదరాసురాజధాని మొత్తమును నాల్గవములు నిర్ణయింపవలెనని ఆసభవారు తీర్మానించిరి. అతీర్మానాన్ని రాజప్రతినిధికిని, రాజ్యాంగమంత్రిగారికిని పంపబడెను. బెంగాలుము విషయమై, ప్రజాభిప్రాయ మేకగ్రీవముగ నున్నది. అమియరలకు సహాయమిప్పుడు చేయవలెను. మదరాసుమాత్రం ప్రజాభిప్రాయము చేసికొనెను? ఈ తీర్మానము నెడల ఎవరికిని భేష్కష్టములులు లేకున్నందున అందరును సానుభూతి జూపవలెనని సిమ్మనగారు పలికిరి.

వర్షమాంధ్రదేశమునను అనంతపురంజిల్లాలోను కభవుగ నున్నదనియు ద్రవ్యసహాయము చేయుటకు వీలులేనపుడు ఇంత పెద్ద మొత్తమును భారతప్రభుత్వమునకు చెల్లించుట యన్యాయమని టి. శివశంకరం పిళ్లెగారు చెప్పిరి.

తణికాచలం శెట్టిగారు:—మదరాసు రాజధాని విషయము లోభివలె నున్నది. ఒక లోభి యధికముగ సంపాదించును. చాల కొద్దిగ ఖర్చు పెట్టును. కాని ఆ మొత్త మంతయు చివరకు దోపిడి గాండ్ర చేతులలో బడుచుండును. ఆలాగుననే మనము మత్తుపరార్థముల మూలముగ నన్యాయముగ ద్రవ్యము నధికముగ వసూలు చేయుచుంటిమి. రయితుల వద్ద శిక్షలు అధికముగ మనరాజధాని కైకొనుచుండెను. కాని విద్యకును, ఆరోగ్యమునకును ఇతరరాష్ట్రముల కన్న వ్యయము చాలతక్కువగ నున్నది. ఈసంవత్సరము రాబడికూడ తగ్గినది. గాంధీమహాత్ముని యనుచరుల ప్రచారమువలన ఆబ్లాండ్ రెవిన్యూతగ్గినది. వారియుత్సాహ మెట్లుండెను, ఎటుల నయినను, రాజధాని రాబడిమాత్రము తగ్గినది. అడిగిన నెవరైనను ఇచ్చెదనని సామెతలెదు. కాబట్టి మనము భారతప్రభుత్వమువారితో మనస్థితినిగూర్చి తెలుపుకొనినవారు మనకు సహాయము చేయగలరని తణికాచలం శెట్టిగారు చెప్పిరి.

డి|| బ|| కృష్ణసునాయురగారును ఈతీర్మానమును బలపరచిరి. గౌ. నాపుగారివిధముగ ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి:—మదరాసు ప్రభుత్వమువారు ప్రజాభిప్రాయమును కనుగొని రాజప్రతినిధి గారికిని, రాజ్యాంగమంత్రిగారికిని యాక్షేపణ నందజేసితిమి. వారికి మరలమరలవాసితిమి. మరలతంతివార్తనిచ్చితిమి. సామ్రాజ్యశాసనసభలో గౌ. హాయిలిగారు ఏర్పాట్లమునకు కష్టము గనున్న ఆరాష్ట్రీయప్రభుత్వమువారు తెలుపుకొనిన ఆలోచించెదమని చెప్పియుండిరి. అందుకు ఈసభవారు ఈతీర్మానము నామోదించినయెడల మనకోరిక నెరవేరవచ్చును శాసనసభ మరల సమావేశ మగులోపల, యీవిషయమై మన మేమిచేయగలుగునో కొంతవరకు నిర్ణయము గాగలదు. బెంగాలువిషయమై సామ్రాజ్యశాసన సభలోనుపయోగింప బడినవాదములేమదరాసుకుగూడ నన్వయించును. బెంగాలుకున్యాయము కలుగజేసినవిధమేమనకుగూడ కలుగజేయవలసియుండును. మనరాజధాని కరాష్ట్రీకీర్తిత్వపీకరముగ లేదుఅయిననుకలప్రదేశములకుకొంతటిమి. మనహాయముజేయగలము.ఈతీర్మానమును మదరాసు ప్రభుత్వదేశవారు సానుభూతితో జూతుమని గౌ. నాపుగారు చెప్పిరి సామ్రాజ్యశాసనసభవారు బంగాళా రాజధానివిషయము మాత్రము గమనించి మదరాసువిషయమై భూపతి వెంకటపతి. రాజుగారుకొరినను గూడ ఆసభవారు మత్తుపరార్థము రహించి రనియు గౌ. కే. వెంకటరెడ్డినాయడుగారు పలికిరి.

శ్రీమాన్. ఎన్. శ్రీనివాసఅయ్యంగారు తీర్మానము లోని మొదటిభాగముతో నేకీభవించిరిగాని యీశాసనసభాసభ్యులు భారతప్రభుత్వమువారియొద్దకు వెళ్లి సంపత్తింపువిధము నందు తమకు విశ్వాసము లేదని చెప్పిరి.

డి. బ. మోచర్ల రామచంద్రరావుగారును గౌ. పి. పి. పాల్వోగారును మాటలాడిరి. ఈతీర్మానమును వెంటనే ఇంగ్లాండులోని జాయంటు కమిటీకి తంజిములమున పంపవలెనని రామచంద్రరావుగారు కోరిరి.

“వైతిర్యానములోని మొదటిభాగమును జాయంటుకమిటీవారికిని, రాజ్యాంగమంత్రిగారికిని పంపవలెను”అనుభాగమును రామచంద్రరావుగారు రామలింగం శెట్టిగారి తీర్మానమునందు చేర్చిరి. ఇంతట సభ్యులలో అక్కడ గునుగులు మొదలుపెట్టెను. 1-50 గంటలకు సభవారు ఫలహరములకై లేచివెళ్లిరి. ఈ మధ్యాహ్నము మరల 2-30 గంటలకు సమావేశమై మగుదురు. మధ్యాహ్నము చర్య సామవారమునాటి ప్రత్యయందు ప్రకటింపబడును. ఈసాయంకాలముతో సభ ముగియును. మరల నవంబరు 15-వ తేదీ మంగళవారమునాడు సమావేశ మగును.

జాబులు

తూర్పుకృష్ణాజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము
అయ్యి, ఈ సంవత్సరము డిశంబరు నెలలో ఆహమ్మదాబాదులో జరుగనున్న 3౬ వ దేశీయ మహాసభకు ఈసంఘమునుండి ప్రతినిధులుగా వెళ్లుటకు ఈక్రింది దరఖాస్తులు రాబడినవి. ౧. మ. రా. శ్రీ, దుగ్గిరాల రాఘవచంద్రయ్యగారు, 2. అయినంపూడి శ్రీ రంగనాథంగారు, 3. భోగరాజు పట్టాభి సీతారామయ్యగారు, 4. రాజ వెంకట్రామయ్యగారు, 5. కానూరి చినవెంకటదాసయ్యగారు, 6. ముద్దుల లక్ష్మీవారాయణగుప్తగారు, 7. పాలపర్తి ఆంజనేయులుగారు, ౮. టి.పి. ఆళ్లయ్యగారు, 9. చెరుకువాడ వెంకటకృష్ణమూర్తిగారు, ౧౦. మల్లాది సీతారామంజనేయులుగారు.

దరఖాస్తులు కావలసినవిమూత్రమే వచ్చినందున ఎల్వేకును ఆహ్వానము లేకుండగానే పీఠలు ధ్యేయమహాసభకు ప్రతినిధులుగా పరిగణింపబడుదురు.

భో. పట్టాభి సీతారామయ్య.

కార్యదర్శి.

తెక్కలి

దేశబంధు చెరుకువాడ వెంకటకృష్ణమూర్తిగారు 8 తేదీ పర్లాకిమిడినుండి ముగ్రామందయచేసిరి. నాటిసాయంత్రం బాతీయపాఠశాలయందు గం ౮ లగాయితు గం ౮ వరకును ప్రస్తుత రాజకీయాంధోళనము ప్రస్తుతప్రభుత్వపరిపాలనాలోపములు, పంజాబుపథలు, అసహనాద్యమావశ్యకత, దేశీయపరిశ్రమలు, రాటములు, మగ్గములు, స్వదేశీవ్రతము, మొదలగువిషయములు అతివిపులముగాను సర్వజనులకు బోధపరచుటగాను మృదుమశురముగాను ఉపన్యసించిరి. నాటినుండియు ఆసేతులు ఖద్దరువస్త్రములను ధరించుచున్నారు.

పట్టుపాలిమహాసభ

మాపురమునందుగల పట్టుపాలిలందరు యీనెల 10తేదీ రాత్రి బాతీయపాఠశాలయందు మ|| కాపల మృత్యుంజయంగారిఅధ్యక్షతక్రిందను సమావేశమయిరి. మ|| మల్లాప్రగడ సత్యనారాయణమూర్తిపంతులు టంకాల రంగన్న(శ్రేష్ఠిగార్లు) ప్రస్తుత రాజకీయాంధోళనము స్వదేశవస్త్రావశ్యకత, రాటములు, మగ్గములు, మొదలగుమాత్రములగుర్చి ఉపన్యసించిరి. ఇంతటినుండియు కొనబోవుబట్టలు ఖద్దారుకొనెదమనియు రాటములు మగ్గములు యింకను అభివృద్ధిజేసెదమని తీర్మానించుకొనిరి.

తెల్లగుంట:— పొన్నేరితాలూకా తెల్లగుంటగ్రామము నందు దుర్బుతినామసంవత్సర ఆశ్విజశుద్ధ నవమి ఇందువారమునాడు “భారతీభవనము” అనుపేరుగల పుస్తకభాండాగారము నెలకొల్పబడెను. గాంధీయహాత్ముని పటము స్వరాజ్యభవన కీర్తనలతోను అత్యుత్సాహముతోను జయప్రదముగా ఊరేగింపులుత్సవముజరిపినారు. మద్యపాననిషేధమునుగురించి యెక్కువశ్రద్ధతో పాటుపడుచున్నారు. పుణ్యక్షేత్రంగాను జూనియర్లను మహారాష్ట్రీ నలమాని- సుబ్బనారాయణుగారు సుబ్బరాయలు నారాయణుగారు తమజమీనుతాళ్లను, ఈతచెట్లను కల్లగీయుటకు ఇచ్చుటలేదని ప్రతిజ్ఞచేసినారు.

దేశీయమహాసభాయెన్నికలు:—డిశంబరు నెలలో ఆహ్వానముచేయబడు పురమునజరుగు దేశీయమహాసభకు అనంతపురము మండలపక్షమున ప్రతినిధులు: పోవడలచినవారందరు అక్టోబరు ౧౦ తేదీలోపల 3-౦-౦౦ ప్రతినిధిరసుముతో మండల సంఘమునకు గరఖాస్తులు పంపుకొనవలెనని ప్రతితాలూకా కార్యదర్శికిని, దరఖాస్తుసమానాలు పంపుచు లేఖలు వ్రాసియుండుట యేగాక జిల్లాలో జనులందరికిని తెలియుట బాలభాగతీక్షణిక లోగూడ నెన్నికలగుర్చి ప్రకటించియుంటిని. నేటివరకు నొకదరఖాస్తుగూడ మండలసంఘమునకు చేరనందున నింకను తాలవ్యపధి నొసగవలసి వచ్చినది. ప్రతినిధిగ పోదలచిన వారందరూ నివృత్తికైన బాగ్యత్రపడి ప్రతినిధిరసుముతో బాటు ఖరఖాస్తులను యీనెల ౨౦ తేదీలోపలనైన తప్పక పంపవలెను. ఎన్నికలను గురించిన నిబంధనలన్నియు ఆంధ్రప్రదేశ్లోను, బాలభారతీ ప్రతికలోను యీవరకే ప్రకటించబడినవి. ఈసమయమున నబ్బరే పడిమెకనుండి యాకాభంగ మొందకుండుటకై యీపాపృతిక నీయవలసి వచ్చెను. ఎన్నికలలో ప్రవేశము గలిగించుకొననివారు వెనుకనుండియే కారణములచే నైనను ప్రతినిధులుగపోవుట కర్హులైయుండజాలరు. ఆ. పేరనార్యకవి. మండలసంఘాధ్యక్షుడు.

ఆంధ్ర దేశ వార్తలు.

శ్రీ దుర్బుతినామ సంవత్సర ఆశ్వియుజ శుక్ల ౧౪ మి జయవారం శోబన రాజనోలుతాలూకా పోడలాడ గ్రామంలో శ్రీ ఉమారామలింగేశ్వర పుస్తక భాండాగారమును స్థాపించిరి.

సంఘారు:— విజయదశమి పండుగ సందర్భమున మాయూరికాంగ్రెసుసంఘతరపున బీదలకు వస్త్రదానము చేసిరి. బీదలలో త్రాగు ద్రవ్యసముకలవారందరు త్రాగమని ప్రమాణములను చేసిరి.

స్వస్తి శ్రీ దుర్బుతినామసంవత్సర ఆశ్విజ బహుళవిదియ మంగళవారంబున శేషలితాలూ ముక్తిపల్లెగ్రామంలో శ్రీరామబాలీయవిద్యాలయము ప్రారంభమహాశివము శ్రీమాన్ వింజమూరి భావనాచార్యులవారి అగ్రాసనాధిపత్యముక్రింద జరుగును.

ప్రచారకులు కావలయును:—కడపజిల్లాలో కాంగ్రెసు విధానము ననుసరించి ప్రచారము చేయుటకుగాను, 40 మంది ప్రచారకులు కావలసియున్నది. యివ్వమున్నవారు యీక్రింది చిరునామాకు దరఖాస్తులు పంప ప్రార్థింతులు. వేతనములున్ను, ప్రమాణపుఖర్చులను యివ్వబడును, కార్యదర్శి, కడప మండల సంఘ కార్యాలయము.

అనంతపురం మండలకాంగ్రెసుప్రచారకు ౪౪౩:— ముడిల్ల, ములకనూరు, తమ్మపురము, కంబూరు, రాళ్ల అనంతపురం, కర్తవవర్తి, యెనుముల చెన్నంపల్లి, ఆమరాపురం, డబ్బరవాడపల్లి, వోబళ్లదేవరచెర్వు, జవులకొత్తపల్లి, సున్నపుపల్లి, తంగేడుపల్లి, సంకేపల్లి, గుండేపల్లి, గ్రామములలో ౧౫ సంఘములు స్థాపింపబడినవి. నేటివరకు మొత్తమున స్థాపింపబడిన సంఘములు ౨౪౩ సభ్యులు ౬౧౦౮ రాటములు ౯౩౬౫ మాత్రము ఆ. పేరనార్యకవి మండలసంఘాధ్యక్షుడు.

నెల్లూరుజిల్లా కల్లుడుకాణములు:— ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ కమిటీ ఆధ్యక్షులగు దేశభక్త కొండావేంకటయ్యపంతులుగారు నెల్లూరుజిల్లా కాంగ్రెసు కమిటీవారికి ఈదినము (18-10-1921) యిటుల తంతివార్త నంపిరి:— “నెల్లూరులో మద్యవాన నిషేధమున మీరు పొందిన విరుపమానముగు విజయమునకు మనఃపూర్వక మగు అభినందనములు-హిందూదేశమునందెచ్చట నిట్టి విజయము చేయరలేదు. స్వదేశీ విషయమున పైతము మీరేవిధముగ విజయము గాంచెద రని కోరుచున్నాను” వెంకటప్పయ్య.

కొవ్వూడ:—పద్మనాయక వంశ సంఘాతులును గంపల గూడెము కుమార జమిందారులును నగు కొటగిరి వెంకటకృష్ణరావు బహద్దరువారు దొరతనమువారితో నిష్పంధింపబడి ఒక వత్సము శ్రీకృష్ణజన్మస్థానమున కేగి రని దెలియుటతోడనే మృగాను పద్మనాయకులును తదితరులును నొకసభను గావించి విదేశవస్త్రదానము గావించి ప్రకృతిపరిస్థితులను గురించియు దొరతనమువారి చర్యలను గురించియు చాలసేపు మాట్లాడి తామిక నుండి చేయవలసిన పని రాట్టములను నెలకొల్పువలయుననియు, ఊరిలో విదేశవస్త్రములను నెనరు కొనగూడదనియు, స్వదేశీవస్త్రములనే ధరింపవలయుననియు నందరు నేకగ్రీవముగా తీర్మానించిరి. గ్రామనీసలందు మహాత్మ్యగాంధీ, అలీ సోదకులు, కుమారరాజుగారు మొదలగు దేశనాయకులకు జైత్రేయనునివాదము మిన్నముట్టుమండ గ్రామసంక్షేపముగావించిరి.

౧0-9-21 తేదీన, గుంటూరు గాంధీ పేటలో శ్రీసనాకేశన ధర్మమండలి యాజమాన్యమున శ్రీ చిట్టి హనుమాయయ్యగారు మహాత్ముని జన్మదినోత్సవము అతి విసోదముగా జరుపుచు ఘోషము 400 మంది శ్రీలలో ఊరేగింపు టుక్కెనులు వివిధోపన్యాసములతో జయప్రదముగావించిరి. గుంటూరువాస్తవ్యులగు శ్రీలయొక్క పట్టువల వారు ధరించిన కద్దరువస్త్రములుచూచిన తెలియనగును. వేనవేలు శ్రీలు విదేశవస్త్రబహిష్కారము విదేశవస్త్ర విదేశభాషాబహిష్కారము కూడ జేయుచు ఘోషము 40 మంది శ్రీలు హిందీనే చదువుచు గృహములలో సయితము హిందీభాషాభ్యాసము జేయుచుండిరి. దేశాభివృద్ధినివారణ కేవలము శ్రీలయందాధారపడియుండును గనుక గుంటూరు పురకాంతలవలె యావదాంధ్రదేశ మహిళామత్తులు ఆచరించిన నిమిషమాత్రమున స్వరాజ్యము సంపాదించునగును:—అని ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

మదరాసు కార్యరేషను

నోటీసు

తొండ్రు కావలెను

కార్యరేషనువారి ఎడ్లకు 1921-వ సం॥రం అక్టోబరు (10-11-1921) మొదలు 10-12-1921) నెలకు కావలసిన 60,000 పౌనుల వచ్చిబియ్యపు తవుడును సప్లయిచేయుటకు ధర పట్టిని ఈ క్రింద చేర్చాముచేయుబడిన వారివలన ఈనెల 24-వ తేదీ మధ్యాహ్నం 3 గంటలవరకు అంగీకరించబడును. ప్రకృతంబును ఒక కవరులో అతికించి, కవరుపైన ‘వచ్చిబియ్యపుతవుడు సప్లయి చేయుటకు’ అని వ్రాసిపంపవలెను. నూదిరిలు పెద్ద తెల్ల సీసా బుడ్డలో వేసి, బాగుగా సీలుచేసి కంపుని, రూప 500 లు ధరావత్తు కట్టవలెను. ఏ తెండరుదాని ధరను అంగీకరించబడునో అది 1921-వ సం॥రం నెల 10-వ తేదీ మొదలుకొని డిశంబరు నెల 10-వ తేదీ లోగా కనువుల కాల చీఫ్ సూపర్ టెండరులు గారివలన, ఏయే తారీఖునందు ఎన్ని పౌనులు వచ్చిబియ్యపు తవుడు యివ్వవలెనని ఏర్పాటు చేయుబడునో, వాటిని అంతయు సెంట్రల్ గ్రామ్ డిపో అయిన ట్రివెల్ యన్ బేసిక్ వద్ద, నిగ్గణ కాలమునందు డెలివరేచేయుటకు బద్ధుడను.

జయ మొందిన తెండరుదారుడు వైష్ణవత్తుల ప్రకారము తాను నడచుకొనునట్లు తెండరులు అంగీకరించిన 3 దినములలోపల ఒడంబడి వ్రాసి యివ్వవలెను.

చాల్లకి పార్లమెంటు } సి. సింగరవేలు
మదరాసు కార్యరేషన్ } మొదలియార్.
14-10-21 } చాల్లకి పార్లమెంటు,

శివామ్యతలైము

తలంటుకు కేటెనది. మెడటికి బలము.
కండ్లకోగమును పోగొట్టును. నెల 6 తెన్నుల బుడ్డి రూ 1.
మొత్తముగా కొనవారికి మంచి కమిషను.
విశ్వనాథం సుబ్బరాయలైవ్య ఆయుర్వేదావధ భవనము,
(8175) కోవూరు. (నెల్లూరుజిల్లా)

- స్వరాజ్యగ్రంథములు
 - (1) స్వరాజ్యగీతములు
జనసామాన్యమున కింపుగ పండునట్లు వ్రాయబడినది.
0—3—0
 - (2) స్వరాజ్యచక్రము
(శ్రీచుతి సరళాదేవి చామరాజిగారి యువన్యాసము నుండి అనువాదితము) నిర్మల మగు తెలి 12 ప్రతులు.
రూ 1—0—0
 - (3) హైందవస్వరాజ్యము
(మహాత్మ్యగాంధీ విరచితము)స్వచ్ఛమగు నామక తెనుగున భావగంభీరమును శుభ్రము చేడవండ తత్వ మాచేయబడినది,
0—10—0
 - (4) స్వరాజ్యమేళరణ్యము
(సి.యస్. ఆంధ్రానుగారి అమూల్యవ్యాసములు తెనిగింపబడినవి) ఇందలి పదములు ముఖముగాని పలుకులు గావు.
0—3—0
 - (5) సహాయనిరాకరణతత్వము
0—4—0
- ఇండియా ఏజెంసీ బీరో,
ప్రిన్టింగు, మదరాసు.

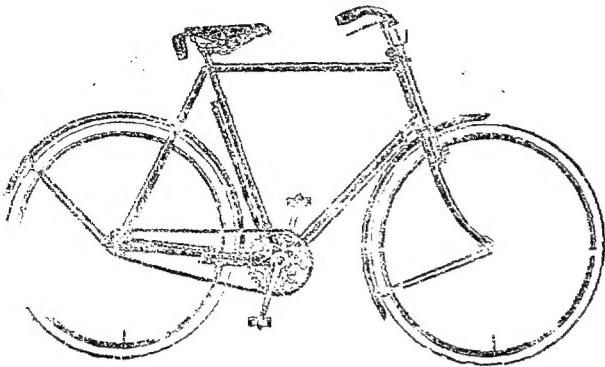
Have, you Realised—

The Kynoch Popular

That the money spent daily on Rikshaw Hire can be better invested by purchasing one of the following Bicycles?

Each may be had on easy payment terms call or write for our new catalogue which contains cycles of all popular makes & will last for years.

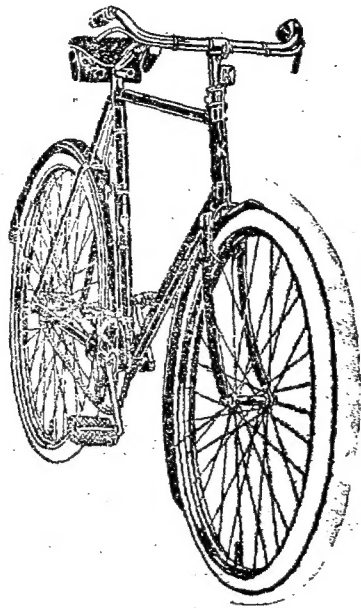
The Hopper Popular

ది హాపర్ పాపులర్.

ఈ రకము లైక్లిఫ్ట్ వేసవేలు ప్రపంచమునందు అనేక భాగము లందు వాడుకలో నున్నవి ప్రతియొక్క విషయమునందు మిక్కిలి శ్రేష్ఠమై యున్నది. చక్కగా తయారుచేయబడినది. అతిసలభముగా పోవును. అనేక సందర్భములకును నెడను. దీనిని మేము తప్పక సిఫార్సు చేయుదుము.

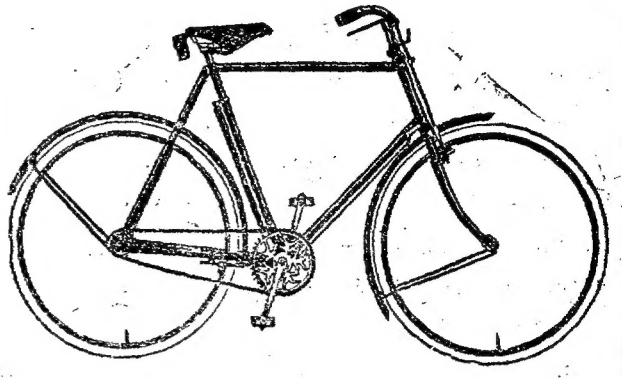
ప్రస్తుతపు ధర 1-కి రూ 165

ది కైనాచ్ పాపులర్.

దక్షిణాఫ్రికా దేశమునందు అనేక వేలు మెషినులు వాడుకలో నున్నవి. దాని నప యోగించిన ప్రతివారును తృప్తి పొంది యున్నారు. డెన్లెవ్ ట్రైరులచే అమర్చబడినది. మొత్తముమీద అన్ని భాగములు మిక్కిలి మేలైనవాటితో మిక్కిలి అందముగా అమర్చబడి యున్నది. ఇంగ్లాండునందు కర్మాగారము లన్నిటిలోను మిక్కిలి పేరుపొందిన గొప్ప కర్మాగారమునందు దీని తయారుచేయబడినది. ఇది "కన్యమలే" మెషిను. ప్రస్తుతపు ధర రూ 175

The Addison Roadster

ది అడ్డిసన్ రోడ్ స్టర్.

మంచి కనికరమునకు పేరు పొందినట్టి ఏరియల్ కంపెనీ వారిచే మాకు గాను ప్రత్యేకముగా తయారు చేయబడినది. ఈ మెషిను వేడి రోడ్లకు ఎంతో ప్రయోజనముగా వెలయును అతే రీతిగా అమర్చబడుచున్నది. అయింపుటికిన్ని ఇంకను కొన్ని మావద్ద గలవు. ఇతరులు కూడ మా కంపెనీకి వచ్చుచున్నారు; అందుచే వీటి ధర త్వరలో వృద్ధి జేయవలసినదవును.

ప్రస్తుతపు ధర 1-కి రూ 155.

Fresh shipmeet of B. S. A. cycles just received of all sizes.

ADDISON & Co., Ltd. Mount Road, MADRAS.

మిక్కిలి వుడ్ల తేనెను యిండియా దేశమునందు మొదలగునట్లు చూడగలగుటకు మనుషులందఱును చదలబడునట్లు జ్ఞానకక్తి హేమ్యులకును తలకెండుకలలు పరిశుభ్రముగ నిగనిగలాడుచుండుటకును ప్రతిస్త్రియును ప్రతిపురుషుడును మాఖ్యముగా

కామినియా ఆయిలు (రిజర్వ్)

తలకెండుకలకు నూతన సౌందర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా పెంచుటకు తగిన శక్తి తలచునెయ్యందు కలవు. ముందును పోగొట్టును. శోభనలభ్య పట్టు వంటి మెత్తదనము నిచ్చును. మెదడునకు చాలవల్లనమును కలిగించును. పరి మొద గుటవలన కండ్లకు కలుగు ములిగ్యమును పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును. కామినియా ఆయిలు తలనూనె అన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. స్త్రీలకు పురుషులకును, నెత్తుమందికి మహాభకారము మొనరించినది. నేడు కీని నాపామోగించిమాడుదు.

కెల ఒకబుడ్డి 1.0-0 పి. పి. చార్జి 0.8-0 అణాణ. మూడుబుడ్డు 2-10.0 పి. పి. చార్జి రూ 0.12-0 అణాణ. పి. పి. మణియార్దర కమానను రూ 0.2-0 ప్రత్యేకము.

సోల్ ఏజెంట్లు. ఆంగ్లోయిండియను డ్రగ్ అండు కెమికలు కంపెనీ. 155 బాహ్యమసీదు, బొంబాయి. D 126 W 100.

ఒరియంటల్ గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ

లైఫ్ అన్యూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1874 సం. స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్లు, బొంబాయి.

మానేజరు:— ఆర్. హెబర్ట్ సన్ & సన్

కష్టము రూ 5,48,00,00 వైగానే యున్నది. 19 0-వ సంవత్సరము నందు వరించడి 91,03,388.0-11

ఇప్పుడు జరుగుచున్న అమ్యోగ రెన్యూల మొత్తము 15,44,24,598-11-3 మునుపటికంటె ఇప్పుడు పాలిసి ద్వారా బాన్దిగా చెల్లించిన మొత్తము 6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరపున పనిచేయుటకు ఏజెంట్లు కావలయును. వారు అనుభవ కాలాదుగ నుండు వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరఖాస్తు ఫారములకు యీ క్రింది విలాసము పేరు ప్రాయము. 673

Apply to:— F. E. Vaid Esq, Branch Secretary Oriental Assurance Building, Post Box No. 8, Madras

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ ఆశూర్య గ్రంథములో జర్మనీ గారడి, యోగదృష్టి హస్తలాఘునము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రకాస్త్రము, భూత జైద్రము, యంత్రములు, ఆమెరికావారి చీట్ల పేక తమాషాలు విచిత్ర విశోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడి చెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో నమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట, భూమిపైన గజముఎత్తున నాల్గిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ బేయగుల గావ్యరంజి యిచ్చుచున్నాము. కినికెల రూ 4-0-0 అ. (2118-688) పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, బెంగళూరు. (గుంటూరు జిల్లా

అమూల్య గ్రంథములు (849)

(1) ఆర్థశాస్త్రము కెల రూ 1-4-0; (2) స్వరాజ్య భర్షణము 0-8-0; (3) యుగంధరవిజయము(నవల) రూ 2-4-0 (4) పద్మిని (నవల) 1-4-0; (5) రామకీర్తని జీవితము 0-8-0. యం. ఆర్. కృష్ణారావు అండు కో., నల్లూరు.

School Books! College Books!!

Macmillan's Publications. etc

Text Books!!! General Books!!!!

Victoria Depot

MYLAPORE, MADRAS.

ఇదే మంచినమయము

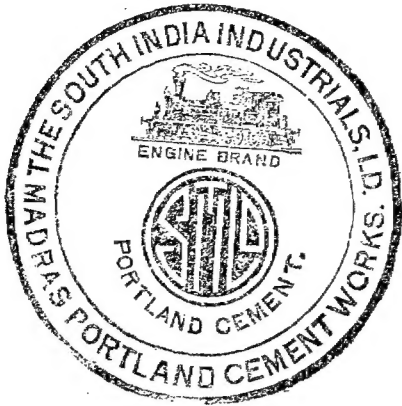

సీమకమలాల పుష్పరాగముల కెంపుల బంగారునగలున్న వెల సరసముగాను పని శుద్ధముగాను దొరుకును. ఒకసారి కొనిచూడండి. కోటా మునిరత్నం శెట్టి అండు సన్యు, 8078 217, వైశాలిబాద - మదరాసు.

ప్రఖ్యాతిపొందిన మాయొక్క-

"బ్రాండ్ పోర్టులాండ్ సిమెంటు"
"ENGINE" BRAND PORTLAND CEMENT

గవర్నెంటు డిపార్టుమెంటులు
హిందూరాజ్యములు
గనులుత్రొవ్వ కంపెనీలు
కంట్రాక్టరులు

మదరాసు కార్పొరేషన్
మదరాసు పోర్టు ట్రస్టు
మునిసిపాలిటీలు
ఇండ్లకట్టువారు

అందరును విశేషముగా వాడుచున్నారు. ఏలనగా:-

1. మాయొక్క "ఇంజిన్" బ్రాండు పోర్టులాండ్ సిమెంటు కట్టమైన మూలకస్తువులతో చేయబడుచున్నది.
 2. బ్రిటిష్ స్టాండర్డ్ స్పెసిఫికేషన్ (British Standard Specification) ప్రకారము కట్టముగా చేయబడుచున్నది.
 3. అనేకరకములు చేయక, ఒక్కరేకము ఎంతదాగుగా చేయవచ్చునో అంతదాగుగా చేయబడుచున్నది. వైదొప్పిన కారణములచేత అందరును దీనినికొని కట్టడములకు వాడుచున్నారు. కట్టడముల బలము సిమెంటుగా చేయబడిన అందరికిని తెలిసియున్నది.
- సిమెంటు తీయనప్పుడు "ఇంజిన్" బ్రాండు అదిగి తీసికొనినయెడల కట్టడములందు ఏదోపములు కలుగ శరవు. సిమెంటు వాడుటయందు ఏసంబోధనలు గూడెనను నూతనవాసిన విశరము - వ్రాసుగలము.

ది మదరాసు పోర్టులాండ్ సిమెంటు వర్కుస్

సొంతదారులు:

ది సాత్ యిండియా యిండస్ట్రీయల్స్, లిమిటెడ్

పోస్టుబెట్టు 101, మదరాసు.

THE MADRAS PORTLAND CEMENT WORKS

Proprietors.

THE SOUTH INDIA INDUSTRIALS, LTD.

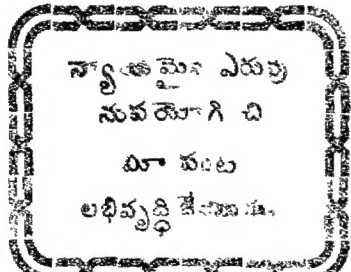
(8049)

Post Box 101, MADRAS.

International Ad. Service. S-83.

మా ప్రత్యేక పు
ఫర్టిలైజరులను

వడ్లు, బెర్రెస్, జొన్నలు,
తొంకాయలు, పొగాకు
మొదలగు పంటలకు
పండించుటకు
ఉపయోగింపును.

చేసలసాడి నుండి తయారైన
తయారైనచేయబడిన
చేసల ఎటువు
ఎటుకల పొడి
ములగు వాటినికూడ
ఉపయోగింపును.

ఇతర వివరములకు ఫర్టిలైజర్ ట్రేడింగ్ కంపెనీలనుండి వ్రాసి తెలుపవలెను:-

ఇండియన్ ఫర్టిలైజర్స్ లిమిటెడ్.

త్రిచూరు. (మలబార్ తీరము)

INDIAN FERTILISERS, Limited.
TRICHUR. (Malabar Coast)

లేక మనస్సు మద్దూరి చలమయ్య, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా. ఎన్. డి. కృష్ణాజిల్లా, బాపిరక, మధురజిల్లా. సి. ఆర్. రామచంద్రరావు, భోపాల్, నామకల్. టి. ఆర్. రామసుబ్బన్, శ్రీవేంకటాచలం, చంగల్ జిల్లా. ఆర్. పిల్లలొకాచారి, తిరువారీ, తంజావూరు జిల్లా. టి. ఎస్. వెంకటేశ్వరయ్య, సవ్యాసిగానం, తిరునల్వేలిజిల్లా. 3014

నిర్వహణకు లియరుచేయబడిన కాస్త్రీయ బోవధములు.
ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీలో దొరకును.
తెలుగుభాషయందు గాని, ఇంగ్లీషుభాషయందు గాని
క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.
మేనేజర్, ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ.
19, హౌస్ రోడ్, మాంటూరోడ్ - మదరాసు.

తామర తయిలము

రాజారాజేగల డబ్బాలో ఉండును. వెల 0-6-0
అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక మద్రాసు

ఇది చూడవద్దు

చూచినచో మరువవచ్చు
వైద్యరత్న పండిత
జి. గోపాలాచార్యులుగారి
ఇకాపుయోజనా

కలరా వేగు

వ్యాధులకు జగత్ప్రసిద్ధిచెందిన
ఆయుర్వేదవిద్యోగములు
మా కలరా, ప్లేగుముందులకు
ముఖ్యప్రాశస్త్యము

20 వత్సరములుగ ఇండియా, బర్మా,
సింధ్, పంజాబ్ మొదలగుచోట్ల అనేక
వేల ప్రాణులను, కలరా, ప్లేగునుండి

కాపాడుటయే

కలరా శైట్టు 1-8 రు. 1-2-0
ప్లేగు శైట్టు 1-8 రు. 2-2-0
ఇకాపుయోజనా శైట్టు 1-8 రు. 1-12-0
క్యాటలాగు ఉచితము ప్యాకింగు పోస్టు
ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

41 ఆచారపుకవిధి, జి. టి. మదరాసు.

నమ్మకము (1842)

బంగారు, వెండిరత్నముల
మల బంగారు, ఇతరవస్తువులను
కాపాడు యిచ్చిన పుణ్యకొని
వైకాపు ఇక్కడను
ఉమ్మడి-రామయ్య శెట్టి
గురుసామి శెట్టి కంపెనీ
25, వై నాటకాచారీ రోడ్, మదరాసు.

నగలు బంగారుగాను పూచీరోడ్ - వరిమైన భరలకు
తయారచేసి విక్రయించుట నెంచబడును. తయారైన
లేనివాటిని అభివృద్ధిగా ఆర్జన చేయవలెనని తయారచేసి
యివ్వబడును. ఒకసారి ఆర్జన యిచ్చి నగలు తయార
చేసికొన్నవారి కులన మా నమ్మకము తెలిపింకవచ్చును.

మల బంగారు చందనము.

గనేరి నామ నెగరోగమునకు మహారము.
పళ్ళములేదు. పిడికారితో పనిలేదు.
ఎటువు, తెలుపు, పచ్చ, అను మూడు
విధముల నెగరోగమును మూడు పూ
టలలో మాన్యును. శ్రీల కునుమ
వ్యాధులకు కూడ ఇది రాజోధము.
డబ్బీ 1-8 రు. 2-4-0

1 చందీ (చురుచందనమున కనుపాసము) డబ్బీ 3-0-0

1251 **ముతుశోధక**

ముతుకూల మున్నగు గర్భాశయ దోషములను బో
గొట్టి సంతానము నొసంగు చింతామణి. డబ్బీ 2-0-0
పీ యూ ష ము
కాఫీ, టీ, లోకొలకు బదులు. మంచినీరువాసన.
గుణము గల ఆయుర్వేదయోగము. డబ్బీ 0-12-9
గంధర్వఫార్మసీ, రాయవరం, (గోదావరి.)

DUNCAN STRATTON & Co.

డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో.

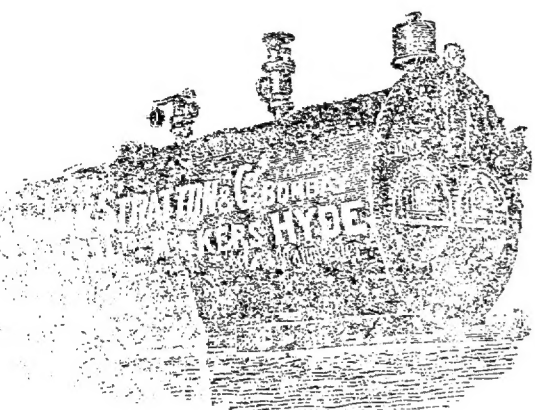
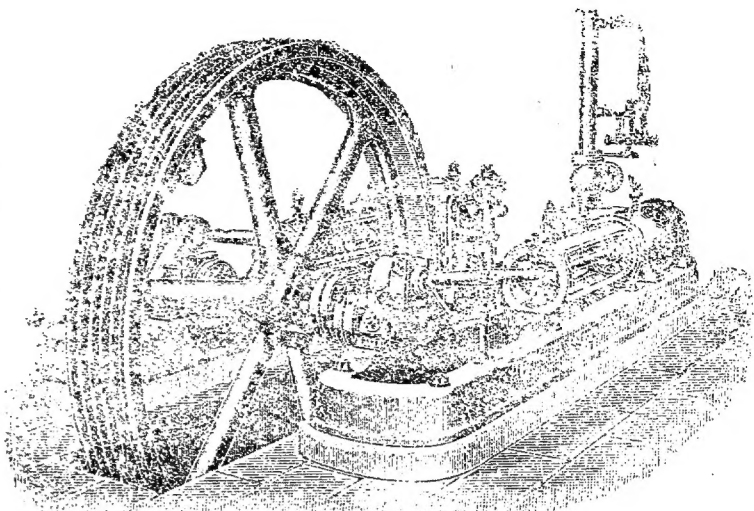
(2412)

ఎంజనీర్లు, మెషిన్ల సంస్థాపకులు, 41 మెయిన్ వీధి, బొంబాయి

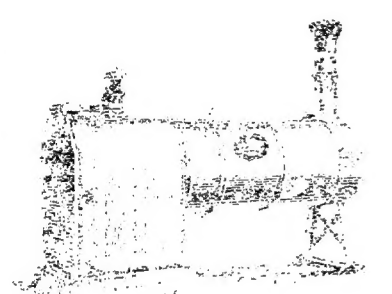
హైడ్రాస్టాటిక్ కార్బైడ్ బాయిలర్లు.

వాతపు 10 అడుగులు
మొదలు 22 అడుగుల వరకు
కొలుపును — దయామేటరు
అ. 3. మొదలు 6 అ. 6 అం.
కొట్టె యిండును.
స్టెండ్రింగు వైపు
కు మొదలు మొదలు
160 పౌనులకు కలెండును.

హైడ్రాస్టాటిక్ లంకామేటరు బాయిలర్లు.
అడుగు 22 అ. మొదలు 22 అ. కలెండును.

డయామేటరు 6 అం. మొదలు 8 అం. 6 అం. వరకు
స్టెండ్రింగు వైపు 100 పౌ. మొ. 200 పౌ. వరకు

లోకో మల్టిప్లయిబల్ బాయిలర్లు.
స్టెండ్రింగు వైపు 80 పౌనులు మొదలు
100 పౌ. 120 పౌ. 150 పౌ. వరకు

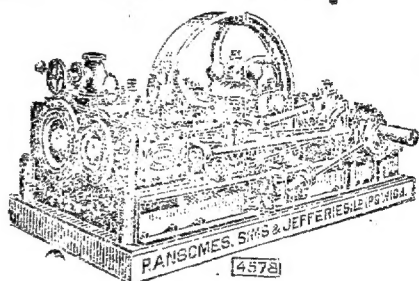
వర్టికల్ బాయిలర్లు.

స్టెండ్రింగు వైపు 80 పౌనులు మొదలు
100 పౌనులు వరకు

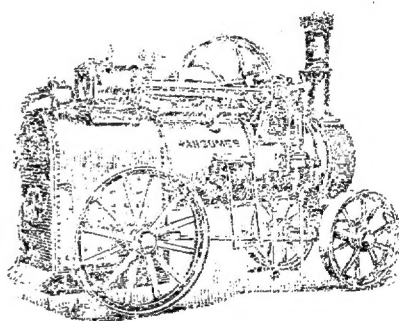
ఈ క్రింద తెలుసుకొనవలసిన వాటిని
స్వయం చేయుదుము.
మాది జిప్సొంగు మెషిన్, వాటిసామానులు
మాది వ్రెస్టింగు మెషిన్
మాది జిప్సొంగు మెషిన్
మాది వీలింగు మెషిన్
అన్నిరకముల స్ట్రీము పంపిణీ
అన్నిరకముల స్ట్రీము బాయిలర్లు
కోల్డ్ ఫ్లవర్ వీలింగు మెషిన్
నూనె మిల్లు మెషిన్
పంపుగడచేయు మెషిన్
కడ్డు బియ్యముచేయు మెషిన్ వాటి సామా
అన్నిరకముల పంపింగు మెషిన్లను
శాగళ్లు, వ్యవసాయ సంబంధమైన కొరముట్లు
కిరసన్ నూనె కురుడు అయిల్ ఎంజిన్లు
ఎలక్ట్రిక్ లైటింగు (ప్లాంట్లు) కొరముట్లు
లేతులు వర్క్సుసాపు కొరముట్లు
టీలు పాప్టింగు, కప్పింగులు, పెడెస్టల్స్
కాట్ బరన్ అండ్ కాన్స్ట్రక్షన్ విరన్ ప్రల్లీలు.
వగయిరా అన్నిరకముల సామానులు.

సైడ్ వ్రెస్టింగ్ కాంపౌండు
'హిందూస్థాన్' ఎంజిన్లు.

(కాన్స్ట్రక్షన్ మొదలుండి సోట్ తీయబడినది.)
ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఇంజినులు కూడ గలవు.

హెన్రీడు కాంపౌండు ఎంజినులు.

హోర్ట్వెల్ స్టీము ఎంజినులు.
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండరు గలవి.
స్టీము వైపు 120 పౌనులు గలవి.
కాంపౌండు — హై, లో వైపు సిలిండరు.
స్టీము వైపు 150 పౌనులు గలవి.

వివరములకు, ధరలకు బొంబాయిలోయుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను లేక

బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టోర్సు ఇంప్రోవింగు కంపెనీ ప్రాప్తికరు గారైన
మానేజర్ బాపనయ్యగారికైనను వ్రాయవలెను

అమృతాంజనము అన్న నొప్పులకు దివ్యచృతము.

దగ్గు, శైత్యము, పడిశము, రొమ్మపడిశము, తలనెప్పి, వాయునొప్పులు,
పోట్లు, బెణుకులు, బిల్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యచృతము.

చక్కని డబ్బీలో సహా నెల రూ 0—10—0; డజన్ 1—కి రూ 5—12—0. పోస్టుఖర్చులు వేలు.

అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫెరి రోడ్డు, బొంబాయి,
6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

హనుమాన్ బొరక్కు నబ్బు చర్మవ్యాధులను అత్యశ్చర్యకరముగా
కుదుర్చును. ఎస్. రంగనాథంశెట్టి అండ్ సన్స్, మద్రాసు